

Märkuste ja ettepanekute tabel

Sisukord

Rahandusministeerium	2
Haridus- ja Teadusministeerium	5
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.....	9
Justiits- ja Digiministeerium	14
Riigi Infosüsteemi Amet	30
Andmekaitse Inspeksioon	31
Eesti Linnade ja Valdade Liit	43
Rahvaraamatukogude Nõukogu.....	52
Tartumaa Omavalitsuste Liit	73
Eesti Rahvusraamatukogu	74
Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing	74
Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium	86
Jõhvi vald	90
Järvamaa Keskraamatukogu.....	92
Lääne Maakonna Keskraamatukogu	95
Viljandi Linnaraamatukogu.....	97
Tartu linn ja Tartu Linnaraamatukogu.....	100
Võru linnavalitsus ja Võru Keskraamatukogu.....	105
Põltsamaa Raamatukogu.....	110
Rakvere Raamatukogu.....	112

Saare Maakonna Keskraamatukogu.....	113
Justiits- ja Digiministeerium (02.01.2026 märkused).....	115
Andmekaitse Inspeksioon (10.12.2025 märkused).....	118

Nr	Ettepaneku/märkuse sisu	Arvestatud /Mitte- arvestatud	Seisukohad/vastused
Rahandusministeerium			
1.	<p>Eelnõu §-s 2 tuuakse välja, et rahvaraamatukogu on kultuuri- ja haridusasutus ning sätestatakse rahvaraamatukogu põhieesmärgid ja põhiülesanded. Nagu ka seletuskirjas välja tuuakse, peegeldavad need aja jooksul rahvaraamatukogude tegevuses toimunud põhimõttelist muutust, kus pigem laenukeskselt kuvandilt minnakse üle sotsiaalsemale organisatsioonile ja tegevusele, mis toetavad inimest, ühiskonda ja elukeskkonda. Kuid kui vaadata eelnõu, siis rahvaraamatukogu teenuste korraldamise regulatsioon (3. peatükk) on ikkagi vaid laenukeskne, mis pealegi on detailideni ära on reguleeritud. Muude ülesannete kohta on eelnõus üksnes öeldud, et arvestades kogukonna vajadusi ja rahvaraamatukogu võimalusi, pakub rahvaraamatukogu ruume õppimiseks, huvitegevuseks, töötamiseks ja ühiskondlikuks tegevuseks ning täidab muid ülesandeid, mis ei takista rahvaraamatukogu põhiülesannete täitmist ega ole nendega vastuolus (eelnõu § 2 lõige 3). Jääb</p>	Antud selgitus	<p>Kehtivas rahvaraamatukogu seaduses (RaRS) on sätestatud rahvaraamatukogu eesmärgid ja põhiteenused, kuid selle ülesandeid pole sätestatud.</p> <p>Põhjamaades on ühiskonnamudeli üks olulisemaid aspekte avalik ruum, milles mängivad olulist rolli ja mille osaks on ka raamatukogud. Sellest lähtuvalt on nimetatud riikide raamatukoguseadusi muudetud, et sätestada raamatukogude ruumi ja tegevuste roll demokraatia edendamisel ning sotsiaalne roll.</p> <p>Eelnõu § 2 lõikes 2 sätestatakse rahvaraamatukogu ajakohased põhieesmärgid ja esmakordselt ka põhiülesanded. Loetelus on nii traditsioonilised kui ka sotsiaalsemad ülesanded, sealhulgas formaalharidust toetavad koolitused, harivate tegevuste korraldamine aga ka info- ja digipädevusalane juhendamine.</p> <p>Eelnõu 3. peatükk reguleerib üksikasjalikumalt traditsioonilisi teenuseid (sh kogude korraldamine, teenindus, lugejaks registreerimine), kuna need vajavad kasutaja vaates ja raamatukogude andmekogus töötamiseks ühtset ning selget</p>

	<p>selgusetuks, kas muude ülesannete täitmine ongi lahendatud läbi ruumide üürimise.</p>		<p>regulatsiooni. Uueks lähenemiseks on külastaja võimalused rahvaraamatukogu teenuste kasutamisel, arvestades, et üha enam kasutavad raamatukogu teenuseid registreerimata kasutajad ehk külastajad. Isiku tuvastamist mitte vajavateks teenusteks on näiteks väljaannete kohapeal lugemine, lasteala kasutamine või ka üritustel osalemine.</p> <p>Eelnõu § 2 lõige 3 rõhutabki rahvaraamatukogu rolli kogukonnakeskusena ja kaasava avaliku ruumina. See säte annab raamatukogule paindlikkuse pakkuda kohalike vajadustega haakuvaid sisulisi tegevusi, mis viiakse ellu raamatukogu enda eestvedamisel või koostöös partneritega.</p> <p>Rahvaraamatukogude ajakohaste ülesannete täitmiseks ja tingimuste loomiseks algatas Kultuuriministeerium 2023. aastal rahvaraamatukogude arendusprojektide toetusmeetme (rahvaraamatukogude kiirendi). Meetme eesmärk on toetada rahvaraamatukogude ajakohaste ja uuenduslike lahenduste loomist, ruumide kohandamist kogukonnategevusteks, raamatukoguteenuste kvaliteedi ning kättesaadavuse parandamist, raamatukogutöötajate professionaalsuse tõstmist ning raamatukogudevahelise ja rahvusvahelise koostööd arendamist.</p> <p>Ajas muutuvate ja piirkondlikult erinevate sotsiaalsete teenuste sisu ning ruumiliste vajaduste detailne sätestamine eelnõus ei toeta nende paindlikku arengut ega ole seetõttu otstarbekas.</p>
2.	<p>Eelnõu § 8 kohaselt võib raamatukogu juhiga sõlmida üksnes tähtajalise töölepingu kuni seitsmeks aastaks, mida võib ühe korra uut konkurssi korraldamata kuni kolme aasta võrra pikendada. Tavaliselt on tähtajalised töösuhted lühema kestvusega ja seletuskirjas ei ole selgitatud, millest tulenevalt on</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõu § 8 lõige 3 muudetud ja sätestatud, et juhiga sõlmitakse tähtajaline või tähtajatu tööleping. Seega jääb kehtima senine regulatsioon (RaRS § 7 lg 3).</p>

	<p>raamatukogude juhtidele otsustatud kohaldada 7-aastast tähtaega. 3-aastane konkursita töölepingu pikendamise võimaluse juures jääb ebaselgeks, kuidas on muudatus kooskõlas TLS § 10 lõikega 1, mille kohaselt, kui tähtajalist lepingut on pikendatud rohkem kui üks kord viie aasta jooksul, loetakse töösuhe algusest peale tähtajatuks (eelno § 8 lõike 4 kohaselt ei muutu tähtajatuks).</p>		
3.	<p>Eelnõu § 13 lõikega 6 antakse valdkonna eest vastutavale ministriile võimalus volitada halduslepingu alusel Eesti Rahvusraamatukogu määrama riigieelarvest rahvaraamatukogule või rahvaraamatukogude valdkonnas tegutsevatele muule asutusele või isikule toetust. Eelnõust ei selgu, mida mõeldakse toetuse määramise all (ka minister otsustab sama paragrahvi lõike 5 kohaselt toetuse määramise), kas ministri kehtestatud tingimuste alusel või ka enda äranägemisel toetuse andmist. Selguse huvides palume sõnastust täpsustada, et oleks selgelt aru saada, et Eesti Rahvusraamatukogul ei ole õigust ise otsustada, mis toetusi rahvaraamatukogudele või muudele asutustele määrata, vaid tegemist on toetuse andmise elluviimisega seonduvate ülesannetega ministri kehtestatud toetuse andmise tingimuste alusel. Ka ministri puhul (§ 12 lõige 5) ei ole aru saada, kas ta määrab toetusi juhtumipõhiselt või on see lõige seotud lõike 8 punktis 1 nimetatud volitusnormi alusel antavate toetustega.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 13 lõige 6, 8, 9 muudetud ja seletuskirja § 13 osas täiendatud.</p> <p>Eelnõu § 13 lõike 5 kohaselt otsustab valdkonna eest vastutav minister rahvaraamatukogule või rahvaraamatukogude valdkonnas tegutsevatele muule asutusele või isikule toetuse määramise ministri kehtestatud tingimuste ja korra alusel (§ 13 lg 9).</p> <p>Kultuuriminister võib halduslepinguga volitada Eesti Rahvusraamatukogu määrama riigieelarvest toetust rahvaraamatukogule või rahvaraamatukogude valdkonnas tegutsevatele muule asutusele või isikule (§ 13 lõige 6), volituse alusel määrab RaRa toetuse kultuuriministri määrusega kehtestatud toetuse andmise tingimuste ja korra alusel (§ 13 lõige 9).</p>
4.	<p>Seoses toetuste andmisega märgime veel, et põhiseaduse riive tõttu tuleks konkurentsipõhiste toetuste puhul seaduse tasandil reguleerida toetuste tagasinõudmine, kohustuste täitmata jätmise</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 13 muudetud ja lisatud toetuste tagasinõudmise regulatsioon (§ 13 lg 8).</p> <p>Tagasinõudmisel lähtutakse ka kultuuriministri määrusest “Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude</p>

	tagajärjed (viivisnõuded) ja kohustuslik vaidemenetlus, kui seda soovitakse ette näha ning haldusmenetluse seadus pole piisav.		jaotamise tingimused ja kord“ (määruse eelnõu kavand on kooskõlastatavate materjalide hulgas), mida rakendatakse koostöös haldusmenetluse seadusega. Kohustuslikku vaidemenetlust ette ei nähta.
Haridus- ja Teadusministeerium			
5.	<p>Probleemid, mis tõusetuvad ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi (ÜÜRS) loomisega: Loodav süsteem ei arvesta teadusraamatukogude vajadustega. Väljatöötamiskavatsuse kooskõlastusel tõime välja, et ühtset andmekogu luues tuleb kindlasti tagada nii teadusraamatukogude kui ka rahvaraamatukogude jaoks vajalike teenuste jätkumine. Ometi on andmekogu ülesannet andes ja regulatsiooni kujundades lähtunud vaid rahvaraamatukogude vajadustest. Ometi on reformi ambitsioon oluliselt laiem – ÜÜRSi kasutuselevõtt kõikide Eesti raamatukogude poolt. Leiame, et muudatuste mõjude hindamisel ei ole käsitletud nende mõju teistele valdkondadele.</p> <p>Valitud lahendus muudab ühepoolset teadusraamatukogude vahel sõlmitud ja nende toimimiseks vajalikku koostööraamistikku, pakkumata asemele uut nende teenuste jätkumist tagavat lahendust. Eelnõu kujundamisel on võetud seisukoht, et teadusraamatukogude toimimisel puudub puutumus rahvaraamatukogude töö korraldamisega, samas lõhutakse ühede vajadusi silmas pidades teiste toimimiseks vajalik toimemudel. Eelnõus puudub selgus, kuidas teadusraamatukogud uue loodava andmekogu süsteemiga liituda saavad, sest kahe paralleelse raamatukogude infosüsteemi pidamine ei ole Eesti-suurusel riigis jätkusuutlik. Kui</p>	Osaliselt arvestatud ja antud selgitus	<p>Eelnõuga sätestatakse rahvaraamatukogude ja Eesti Rahvusraamatukogu töökorraldus. Eelnõuga ei muudeta Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusala õigusakte ega haldusala asutuste töökorraldust.</p> <p>Raamatukogude andmekogu loomine lähtub küll rahvaraamatukogude reformi eesmärkidest, kuid koostöö nii Haridus- ja Teadusministeeriumi, RaRa kui ka teadusraamatukogudega ning teiste raamatukogudega on toimunud läbivalt alates analüüsist (aastatel 2018, 2022, 2023) kuni käimasoleva hankedokumentide koostamiseni. Töörühmad jätkavad ka täna tööd, et andmekogu tagaks kõikidele raamatukogudele, sh teadusraamatukogudele, vajalikud funktsionaalsused.</p> <p>2023. aasta raamatukogusüsteemi detailanalüüsi projekti lühikokkuvõttes on selgesõnaliselt väljendatud projekti eesmärk: “Eesti Rahvusraamatukogu on koostöös teiste raamatukogude ja Kultuuriministeeriumiga käivitanud tervikprojekti, mille eesmärk on liita kõigi Eesti raamatukogude kogud ühte ühisesse e-kataloogi ja võimaldada raamatukogude töötajatel kasutada seda toetavat ühtset raamatukogusüsteemi.” Sama detailanalüüsi käigus pandi kirja ka raamatukogusüsteemi funktsionaalsed ja mittefunktsionaalsed nõuded, mis on esmaseks sisendiks raamatukogusüsteemi tarkvara hankimisel.</p>

<p>Eesti Rahvusraamatukogule antakse seadusega keskne roll üleriigiliste raamatukogude infosüsteemide arendamisel ja teenuste pakkumisel, tuleb selgelt määratleda, millised teenused, millistele sihtgruppidele ja millistel tingimustel neid osutatakse, kuidas tagatakse teenuste sobivus teadus- ja arendustegevuseks ning ülikoolide autonoomia ja roll teadusraamatukogude teenuste kujundamisel.</p> <p>Leiame, et eelnõu edasiseks menetlemiseks on vaja suuremat õigusselgust, kuidas arvestatakse Raamatukogu andmekogu loomisel ja juhtimisel ülikoolide ja teadlaste vajadustega. See eeldab kõigi osapooltega juhtimismudeli kokku leppimist ning selle reguleerimist seaduses.</p>	<p>Maailmaturul pakutavad raamatukogusüsteemid on välja töötatud teadus- ja rahvaraamatukogude rahvusvahelistest vajadustest lähtuvalt, seega sobivad kasutamiseks kõigi raamatukogutüüpide puhul ning võimaldavad täita ka kõige keerukamaid ülesandeid. Hangitav raamatukogusüsteem on modulaarne, mistõttu saab seda kasutada ulatuses, mis vastab iga raamatukogu liigi ja tüübi vajadustele.</p> <p>Käimasoleva raamatukogusüsteemi riigihanke alusdokumentide ettevalmistuses osalevad ka teadusraamatukogude esindajad, kes on kinnitanud, et raamatukogusüsteemile seatud funktsionaalsed nõuded vastavad ka ülikoolide vajadustele.</p> <p>Kogu protsess on olnud nii Kultuuriministeeriumi kui ka projektijuhi Eesti Rahvusraamatukogu poolt kaasav, läbipaistev ja kõik ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi (ÜÜRS) materjalid on RaRa kodulehel kõigile kättesaadavad.</p> <p>Eelnõuga luuakse raamatukogude andmekogule õiguslik alus ja nähakse ette, et sellega liitumine on kohustuslik rahvaraamatukogudele. Teistele raamatukogudele on andmekoguga liitumine vabatahtlik.</p> <p>Raamatukogude andmekogu vastutavad töötajad on eelnõu kohaselt rahvaraamatukogude valdkonna eest vastutav ministeerium, Rahvusraamatukogu ja andmekoguga liitunud muu raamatukogu.</p> <p>Raamatukogude andmekoguga liitunud raamatukogud saavad andmekogu eesmärkidest lähtudes elektrooniliselt täita neile õigusaktidega pandud ülesandeid.</p>
--	--

		<p>ERRS § 8 lõikega 1 suurendatakse RaRa nõukogu liikmete arvu seitsmelt üheksale. Kumbki ühe liikme nimetavad RaRa nõukogusse kultuuri- ja hariduspoliitika valdkondade eest vastutavad ministrid ning ühe liikme üleriigiline kohaliku omavalitsuse üksuste liit. Selle muudatuse eesmärgiks on kaasata HTM ja KOVID neid mõjutada võivate otsuste langetamisse.</p> <p>Eelnõuga ei sätestata asutuste koostööd. Koostööraamistiku säilimiseks on RaRa teinud MTÜ Raamatukoguvõrgu Konsortsiumile ja ülikooliraamatukogudele ettepaneku jätkata tegevust konsortsiumi liikmena, et panustada teadusraamatukogude huvidest lähtuvassete raamatukogusüsteemi arendamisse.</p> <p>Käimas on ELNET Konsortsiumi ja RaRa vahelise koostöölepingu ettevalmistamine. Kultuuriministeerium lisab „Kultuuripärandi digitegevuskavasse 2024-2029“ ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi projekti partneritena MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi, sh Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid. Tegevuskavas kirjeldatakse projekti osapoolte rollid ja vastutus ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi hankimisel ning rakendamisel.</p> <p>Kuivõrd eelnõuga tehakse rahvaraamatukogudele raamatukogude andmekogude kasutamine kohustuslikuks, siis nähakse ühtlasi ette, et rahvaraamatukogudelt andmekogu kasutamise eest tasu ei võeta. Andmekoguga liitumise ja andmekogu kasutamise kulud hüvitab Kultuuriministeerium oma eelarvest.</p>
--	--	---

			Kuigi teistele raamatukogudele on andmekoguga liitumine vabatahtlik, siis nähakse Haridus- ja Teadusministeeriumi ettepanekul ette, et ka avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogudelt andmekogu kasutamise eest tasu ei võeta ning nimetatud tasu hüvitab Haridus- ja Teadusministeerium. Andmekoguga liitumise ja selle kasutamise tasu arvutamise alused ja piirmäärad kehtestab kultuuriminister määrusega.
6.	Eelnõu §-des 8 ja 9 - Vaba liikumine on Euroopa Liidu kodanike põhiõigus, mis hõlmab õigust ka töötada. Kutsekvalifikatsiooni tunnustamine põhineb põhimõttel – kui isikul on õigus ühes riigis töötada teatud kutsealal/ametikohal, siis peab teine riik tunnustamisel sellega ka arvestama, isegi kui kvalifikatsiooninõuded on riigiti erinevad. Eeltoodust tulenevalt tuleb eelnõus reguleerida ka pädev asutus, kes võrdleb taotleja välisriigi kutsekvalifikatsiooni Eestis reguleeritud ametikohal nõutava kutsekvalifikatsiooniga ja otsustab taotleja välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise.	Arvestatud	Eelnõu § 8 täiendatud uue lõikega 8 ja seletuskiri on muudetud. Pädeva asutusena lisatud Kultuuriministeerium, kes võrdleb taotleja välisriigi kutsekvalifikatsiooni Eestis reguleeritud ametikohal nõutava kutsekvalifikatsiooniga ja otsustab taotleja välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise.
7.	Täiendavalt juhime tähelepanu, et §-des 8 ja 9 kasutatav termin „kutsekvalifikatsioon“ ei ole täpne. Seletuskirja kohaselt saame aru, et silmas on peetud kutse omamist kutseeaduse tähenduses. Termin „kutsekvalifikatsioon“ on oluliselt laiem mõiste kui „kvalifikatsioon“. Kutsekvalifikatsiooni all peetakse silmas lisaks hariduse nõuetele ka koolitust ja töökogemust. Seda terminit reguleerib välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus. Seega palume õigusselgusetuse vältimiseks siseriiklike kvalifikatsiooninõuete kehtestamisel lähtuda kutseeaduse terminoloogiast ja märkida seadusesse viide kutse omamise kohustuslikkusele.	Arvestatud	Eelnõu §-de 8 ja 9 ning seletuskiri on muudetud.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium			
8.	Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister määrusega kehtestada täpsemad tingimused rahvaraamatukogude võrgu loomiseks, kui lähtuda § 4 lõikes 3 toodud järgmistest näitajatest: paikkonna elanike arvust, paikkonna asustustihedusest ja -struktuurist ning kohalike elanike vajadustest. Kas see tähendab, et ministri määrusega võib näiteks määrata raamatukogude arvu, mis on sõltuvuses elanike arvust või asustustihedusest ning tekkida olukord, kus kohalik omavalitsus ei saa rahvaraamatukogude teenusvõrku ise kujundada? Kuna täpsemad tingimused ei ole piiritletud, võivad ministri määrusega seatavad tingimused omada kohaliku omavalitsuse võrgustiku kujundamisele suurt mõju ja seetõttu tuleks need sätestada juba eelnõus.	Arvestatud ja antud selgitus	Eelnõu § 4 lõige 4 volitusnormi kohaselt on Vabariigi Valitsusel kaalutusõigus, kas sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud näitajatest lähtumiseks kehtestada määrusega täpsemad tingimused ja kord või jätta see kehtestamata. Kavandatav säte ei piirata põhjendamatult kohalike omavalitsuste võimalust kujundada ja korraldada avalikke teenuseid viisil, mis vastab nende piirkonna eripäradele ja vajadustele. Kui aga ilmneb, et eelnõuga ette nähtud suurem paindlikkus hakkab näiteks ohustama rahvaraamatukogude teenuste kättesaadavust, on Vabariigi Valitsusel võimalik sekkuda, kehtestades täpsemad tingimused. Kord kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega, mille koostamisse kaasatakse ka kohalikud omavalitsused, kes saavad esitada määruse sisu ja tingimuste kohta ettepanekuid.
9.	Eelnõu § 4 lõike 6 kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kirjalikult teavitama Kultuuriministeeriumit vähemalt üks kuu enne kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse tegemise kavandatavat tähtpäeva. Rõhutame, et enne kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse tegemist ei ole raamatukogu sulgemine kindel, seega tuleks Kultuuriministeeriumit teavitada lõplikust kohaliku omavalitsuse volikogu otsusest.	Arvestatud	Volikogu otsusest eelneva teavitamise nõue eelnõust välja jäetud. Teavitada tuleb vähemalt üks kuu enne rahvaraamatukogu kavandatavat ümberkorraldamist või selle tegevuse lõpetamist.
10.	Juhime tähelepanu, et eelnõu § 5 lõike 1 teine lause on jäänud poolikuks. Seletuskirjas on märgitud, et mõeldud oli, et väikestes kohalikes omavalitsustes nagu näiteks Kihnu, Ruhnu ja Vormsi vallas võib pidada haruraamatukogudeta rahvaraamatukogu. Rõhutame, et lähtuma ei peaks ainult omavalitsuse	Arvestatud	Eelnõu § 5 lõige 1 muudetud.

	elanike arvust, vaid ka asustuse kompaktsusest. Näiteks linnalise asustusega kohalikud omavalitsused nagu Loksa, Keila, Rakvere, Võru ja Viljandi linn (mitteammendav loetelu) ei peaks samuti asutama haruraamatukogusid. Teeme ettepaneku täiendada § 5 lõike 1 esimest lauset, et rahvaraamatukogu struktuur koosneb keskraamatukogust ja vajaduse korral haruraamatukogust.		
11.	Eelnõu § 6 lõikes 2 nähakse ette kord maakonnaraamatukogude nimetamiseks. Eelnõu § 26 kohaselt loetakse rahvaraamatukogu seaduse jõustumisel maakonnaraamatukogudeks rahvaraamatukogud, mis on maakonnaraamatukogudeks nimetatud enne rahvaraamatukogu seaduse jõustumist. Kuna maakonnaraamatukogud tegutsevad 2026. aasta lõpuni, siis antud § 6 lõikes 2 toodud korda ei ole plaanis rakendada, mistõttu teeme ettepaneku säte eelnõust välja jätta. Arvestades maakonnaraamatukogude lühikest tegevusaega eelnõu 1. juulil 2026 2 (3) kavandatava jõustumise järgselt, ei näi otstarbekas hakata maakonnaraamatukogusid ümber korraldama.	Arvestatud	Maakonnaraamatukogusid puudutav regulatsioon on viidud eelnõu §-i 26.
12.	Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt kehtestab rahvaraamatukogu põhimääruse kohaliku omavalitsuse volikogu, kuulates eelnevalt ära rahvaraamatukogu nõukogu arvamuse. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 35 lõike 2 teise lause kohaselt toimub hallatava asutuse põhimääruse, struktuuri ja koosseisu kinnitamine ning muutmine kohaliku omavalitsuse volikogu poolt kehtestatud korras. Teeme ettepaneku eelnõus samuti sätestada, et	Arvestatud	Eelnõu § 7 lõige 1 muudetud.

	rahvaraamatukogu põhimäärus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse volikogu sätestatud korras, kuulates eelnevalt ära rahvaraamatukogu nõukogu arvamuse.		
13.	Eelnõu § 9 lõikes 2 sätestatakse, et kui nõuetele vastavaid raamatukogutöötajaid ei leita, võib raamatukogutöötajaks määrata ka töötaja, kellel on valmisolek omandada vajalik haridus või kutsekvalifikatsioon nominaalse õppeaja jooksul. Jääb ebaselgeks kuivõrd on hinnatud, kas see võib muutuda piiravaks väikeste haruraamatukogude avatud hoidmisel, arvestades, et haruraamatukogud on avatud vaid mõnedel päevadel ning seal töötavad osakoormusega raamatukogutöötajad?	Antud selgitus	Regulatsiooni väljatöötamisel kaaluti erinevaid lahendusi ja leiti, et säte ei piira raamatukogude avatuna hoidmist. Kõikjale ei pruugi olla võimalik piisava hariduse ja kompetentsiga töötajaid leida, seepärast jäetakse raamatukoguhoidja haridus- ja kutsenõuetesse teatav paindlikkus, ent kasutatakse seejuures siiski lahendust, mis suunab vajalikke teadmisi mõistliku aja jooksul omandama.
14..	Eelnõu § 13 lõike 3 punkti 1 alusel kavandatakse toetada riigieelarvest osaliselt rahvaraamatukogudele väljaannete soetamist. Eelnõu rakendusaktides on ette nähtud ka toetuse arvutamise alused, mille kohaselt lähtutakse elanike arvust ja eelnõus toodud koefitsientidest. Teeme ettepaneku eraldada riigieelarvelised vahendid omavalitsustele osana tulubaasist (suurendades vastavalt nende tulumaksu ja tasandusfondi laekumist). Analoogselt on 2025–2027 koalitsioonileppes võetud eesmärk kohaliku omavalitsuse otsustusõiguse suurendamiseks hariduse valdkonnas tagada autonoomia rahaliste vahendite osas ning vähendada hariduse rahastamise killustatust ja sellega seonduvat bürokraatiat. Selleks viiakse sihtotstarbelised haridustoetused (välja arvatud õpetajate palgatoetus) alates 2027. aastast kohalike omavalitsuste tuludesse. Samast põhimõttest saab	Mittearvestatud	Kultuuriministeerium kaalus eelnõu koostamisel ideed kanda sihtotstarbeline väljaannete soetamise toetus kohalike omavalitsuste tuludesse, kuid jõudis järeldusele, et ühe keske trükiste- ja e-väljaannete hankimise teenusega saavutatakse väljaannete hankimisel soodsamad tingimused (riigihange, arveldamine, tarne ja väljaannete hinnad, litsentsilepingud jms) kui seda suudaks eraldiseisvalt kõik 79 KOV rahvaraamatukogu. Kehtiva seaduse kohaselt toimub keskne väljaannete hankimine ja toetuse haldamine 15-s KOV-is, eelnõu kohaselt RaRa-s (RaRa lähtub väljaannete hankimisel rahvaraamatukogude soovidest). Raha eraldamine KOV-idele ja seejärel tagasimaksete mehhanismi haldamine loob täiendavat töökoormust nii raamatupidajatele kui raamatukogudele ja väljaannete tarnijatele.

	<p>lähtuda ka teiste püsivate kohalikele omavalitsusele suunatud toetuste osas.</p>		<p>Kui KOV-idele eraldatavat toetust peaks haldama 79 omavalitsust, luuakse tingimused suuremaks killustatuseks, dubleerimiseks ja ebatõhususeks.</p> <p>Kasutajate vajaduste muutumisel või kultuuri- ja eelarvepoliitika muutumisel (e-väljaannete ja audioraamatute vajaduse suurenemisel) võib väljaannete toetus osana KOV tulubaasist osutada raskesti korrigeeritavaks.</p> <p>Eelnõu kohaselt eraldatakse väljaannete riiklik toetus keskselt KOV rahvaraamatukogudesse väljaannete hankimiseks valdkondliku eriseaduse alusel kujundatud rahastamisskeemi alusel. Seaduse alusel antava määrusega rakendatakse rahalise ühtlustamise mehhanism, et tagada väiksemate rahaliste vahenditega ja võimalustega KOV-ide teenuse jätkusuutlikkus. Riiklikku väljaannete toetuse osakaal määratakse igale KOV-ile elanike arvu ja teeninduspiirkonnas raamatukogude osakaalu koefitsiendi või väiksema elanike arvuga maakondade koefitsiendi määra alusel. Riikliku toetuse ulatuses saavad KOV-i raamatukogud tellida väljaandeid RaRa vahendusel.</p>
15.	<p>Eelnõu § 16 lõike 3 kohaselt peab rahvaraamatukogu korraldama elanikele, kes tervisliku seisundi tõttu ei ole võimelised raamatukogu külastama, tasuta koduteeninduse. Eelnimetatud sättes ei ole tervislikku seisundit piiritletud. Eelnõu § 18 lõige 3 reguleerib puudega isikule eriomaste andmete töötlemist, kuid säte ei sea seda piirangut.</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Täpselt samasisulised sätted on kehtivas RaRS-is vastavalt § 15 lõige 6 ja § 15¹ lõige 3, seega ei ole tegemist kehtiva õiguse muutmisega.</p> <p>Rahvaraamatukogu võib osutada ka muid avalikke teenuseid, mida ei ole loetletud rahvaraamatukogu seaduses, kuid mis tulenevad muudest seadustest, rahvusvahelisest lepingust või Euroopa Liidu õigusaktidest. Näiteks võimaldab autoriõiguse seadus pakkuda pimedatele, vaegnägijatele või muu trükikirja lugemise puudega isikutele kohandatud lugemismaterjale.</p>

	Eelnõu § 18 lõike 7 kohaselt tuleb seadusliku esindaja andmed kustutada lugeja isikuandmete kustutamisel või esindusõiguse lõppemisel. Juhime tähelepanu, et raamatukogu ei pruugi teada esindusõiguste lõppemisest, kui seotud isik ei teavita sellest raamatukogu.	Antud selgitus	Esindusõiguse kehtivuse aeg märgitakse lugejakirjesse. Vajadusel kontrollib volitatud isik õiguste kehtimist rahvastikuregistrist.
16.	Eelnõu § 25 kohaselt tuleb rahvaraamatukogude põhimäärused viia eelnõuga vastavusse 2027. aasta 1. jaanuariks. Teeme ettepaneku täiendada eelnimetatud sätet, et rahvaraamatukogu seaduse (RT I, 13.03.2019, 127) alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksuse määrused kehtivad kuni eelnõu alusel vastu võetud määruste jõustumiseni, kuid mitte kauem kui 2026. aasta 31. detsembrini.	Arvestatud	Eelnõu § 25 muudetud.
17.	Teeme ettepaneku üle vaadata regionaalarenguga seotud mõju kirjeldus ja tuua muuhulgas täiendavalt välja, milliseid piirkondi mõjutab eelnõu erineval moel (sealhulgas teenuste ja töövõimaluste kättesaadavuse, valiku ja kvaliteedi ning kohalike kogukondade arengu osas) ning hinnata kas ja mil moel võivad eelnõuga kaasnevad muudatused mõjutada üldisi piirkondade vahelisi arengu erinevusi Eestis (näiteks rahvastiku muutuse ja inimeste elukvaliteedi osas). Soovitame siinjuures lähtuda ka mõjude määratlemise kontrollküsimustiku 9. mõjuvaldkonnast (regionaalarengu, sealhulgas linna-, maa- ja rannapiirkondadele avalduvate mõjude kohta).	Antud selgitus	Raamatukogude ühtse juhtimise alla viimine ei mõjuta negatiivselt erinevate piirkondade arengut, vaid parandab teenuse kvaliteeti. Valdavalt on mõjud hinnatud ptk-s 6.
18.	Palume hinnata, kas ja millisel määral võivad mõnevõrra kasvavad nõuded raamatukogutöötajatele, vaatamata kavandatud leevendusmeetmetele, mõjutada raamatukogutöötajate kättesaadavust ning	Antud selgitus	Seletuskirjas on tehtud mõjude hinnang. Töö võimalused piirkondades pigem laienevad, kuna tööle saavad asuda raamatukoguhoidja ametist ja õppimisest huvitatud töötajad. Kvaliteetse teenuse pakkumiseks on hariduslike nõuete

	selle kaudu töövõimalusi mõnes piirkonnas, kus nõuetele vastavat tööjõudu võib olla leida raskem.		esitamine põhjendatud ja Kultuuriministeeriumi hinnangul ei ole need ülemäärased.
Justiits- ja Digiministeerium			
19.	Eelnõu § 2 lg 1. Kuna eelnõu järgi käsitletakse rahvaraamatukogusid HaS mõttes haridusasutustena, laienevad rahvaraamatukogudele AutÕS-is sätestatud spetsiifilised hariduserandid (AutÕS § 19 lg 1 pd 3 ja 3 ²). Need erandid annaksid rahvaraamatukogudele senisest laiemad õigused kasutada nt formaalharidust toetavate koolituste läbiviimisel autoriõigusega kaitstud teoseid. Seega võivad autorid ja õiguste omajad jääda ilma tulust, kui rahvaraamatukogud tuginevad edaspidi teoseid kasutades spetsiifilisele hariduserandile selmet tasuda autoritele või õiguste omajatele litsentside eest. Sõltuvalt haridusasutuse mõiste sisustamisest praktikas (eelkõige kui veelgi enam organisatsioone liigitatakse haridusasutusteks) võib osutada vajalikuks nn paljundushüvitise (AutÕS § 271) tasumudeli ülevaatamine, et AutÕS § 19 lg 1 p-s 3 sätestatud hariduserandile tuginedes teose reprodutseerimisel säiliks autoritele ja õiguste omajatele väljamakstav õiglane hüvitis. Justiits- ja Digiministeerium soovib Kultuuriministeeriumi hinnangut selle kohta, kas hüvitise määramise kriteeriumid on sobivalt sõnastatud AutÕS alusnormis, arvestades, et eelnõuga määratletakse rahvaraamatukogusid HaS mõttes haridusasutustena ja tehakse laenukeskkondi ümber.	Antud selgitus	1998. aastast kehtiva rahvaraamatukogu seaduse alusel on rahvaraamatukogu eesmärk toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist. Rahvaraamatukogud korraldavad formaalharidust toetavaid koolitusi ja muid harivaid tegevusi. Seejuures ei tule neil taotleda tegevusluba või esitada majandustegevusteadet (kui koolitusvaldkonna eriseadusest ei tulene teisiti). Haridusseaduse (HaS) § 3 kohaselt koosneb haridussüsteem kahest alasüsteemist. Sama paragrahvi lõike 1 punktis 2 on sätestatud, et alasüsteemi kuuluvad ka hariduse eesmärke elluviivad organisatsioonid. HaS § 3 lõikes 2 on nimetatud haridussüsteemi eelkõige kuuluvad haridusasutused. Rahvaraamatukogu haridusasutusena arvestab oma tegevuses autoriõiguse seaduse (AutÕS) nõuetega ja tugineb ka haridusasutusena autoriõiguse seaduse teose vabakasutamise erandile, mis sätestatud AutÕS § 20 lõikes 3. Samuti saab rahvaraamatukogu jätkuvalt tugineda üldisele hariduserandile, mis sätestatud AutÕS § 19 lg 1 p-s 2 ja kasutada teost üksnes “illustreeriva materjalina, motiveeritud mahus ja et selline kasutamine ei taotle ärilisi eesmärke”. Kuna AutÕS-i § 19 lõikes 1 punktides 3 ja 3 ² on haridusasutuse määratlus kitsam, ei laiene nimetatud AutÕS sätted rahvaraamatukogule kui haridusasutusele. Kultuuriministeeriumi hinnangul ei vaja paljundushüvitise (AutÕS § 27 ¹) tasumudel muutmist, sest AutÕS vaates rahvaraamatukogu tegevuses teose vabakasutuse erandi alus ei muutu.
20.	Eelnõu seletuskirjas on mitmes kohas selgitatud e-laenu teenuse käivitamise kavatsust, mis on osa	Arvestatud	Seletuskirja täiendatud. E-laenukeskkonna (MIRKO) arendamisel ja rakendamisel on kasutusele võetud ajakohased

<p>raamatukogude digipöördest (nt seletuskirja lk-d 3, 42). Justiits- ja Digiministerium selgitab, et teoste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide kasutamine AutÕS mõttes, sealhulgas laenutamine, toimub AutÕS sätete alusel. Kehtiv õigus võimaldab avaliku laenusõiguse erandile tuginedes laenutada füüsilisi väljaandeid, mitte aga e-väljaandeid. Kuigi EL õigusega ei ole vastuolus e-väljaannete laenutamine avaliku laenusõiguse alusel, peab sellisel juhul kasutusele võtma tehnilised meetmed (vt EKo C174/15 p 54). Seega kehtivat õigust muutmata ja täiendavaid tehnilisi meetmeid kehtestamata saab e-väljaandeid laenutada üksnes litsentsimudeli alusel. Siiski, selleks, et tagada e-väljaannete laenutamisel autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste regulatsiooni puudutavate aspektidega igakülgne hindamine, on Justiits- ja Digiministerium valmis Kultuuriministeriumiga konstruktiivseks koostööks.</p>		<p>tehnilised meetmed ning e-väljaandeid ja audioraamatuid laenutatakse litsentsimudeli alusel. MIRKO e-väljaannete laenusõiguse edasine arendamine võib vajada koostööd Justiits- ja Digiministeriumiga uute litsentsimudelite ja õiguslike muudatuste väljatöötamisel.</p>
---	--	--

21.	<p>Autorihüvitusfond (AHF) maksab välja nn laenutushüvitist (AutÕS § 133) ja paljundushüvitist (AutÕS § 271). Muuhulgas on AHF-il nn laenutushüvitise väljamaksmiseks AutÕS § 133 lg 9 kohaselt õigus saada rahvaraamatukogudelt kõiki tasu maksmiseks vajalikke andmeid, millega seotud lisakulutused kannab AHF. Seni on Justiits- ja Digiministeeriumile teadaolevalt saanud AHF andmeid kolmest raamatukogusüsteemist (RIKS, URRAM ja Sierra), ent eelnõuga kavandatakse ühtset raamatukogude andmekogu. Sellisel juhul on AHF-il õigus pääseda ligi raamatukogude andmekogule, kust pärineksid tasu maksmiseks vajalikud andmed. Sellega seoses soovib Justiits- ja Digiministeerium teada, kas Kultuuriministeerium on hinnanud raamatukogude andmekogu käivitamisega kaasnevat mõju AHF-ile. Näiteks võib AHF-ile kaasneda majanduslik mõju (kõrgemad litsentsikulud) või peab AHF kasutusele võtma täiendavaid turbemeetmeid (vt raamatukogude andmekogu põhimääruse kavandi § 6 lg 3).</p>	Antud selgitus	<p>KuM on hinnanud, et raamatukogude andmekogu rakendamisel ei kaasne AHF-ile kulusid ja töökoormus väheneb, kuna laenutushüvitise maksmiseks vajalikud andmed on võimalik pärida ühest andmekogust.</p> <p>Raamatukogude andmekogus on andmete töötlemise õigus ainult liitunud raamatukogudel ja nende töötajatel, mistõttu AHF-il ei ole vaja rakendada täiendavaid turbemeetmeid ega teha lisakulutusi.</p> <p>RaRa saab süsteemi võimalusi arvestades andmete väljastamise protsessi automatiseerida, tagades AHF-ile õigeaegse ja kontrollitud andmete väljastamise.</p>
22.	<p>Eelnõu § 3 lg 2 – sätestatakse ühisasutuse loomise võimalus. Mõistame, et selline võimalus on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ette nähtud, kuid kas ja kuidas see toimib võrreldes n-ö tavaasutusega? Kas on näiteid teistest valdkondadest või seadustest, kus selline ühisasutus reguleeritud oleks? On seda võimalust praktikas ka kusagil veel kasutatud? Palume seletuskirja vastavalt täiendada.</p>	Arvestatud	<p>Seletuskirja täiendatud. Kultuuriministeeriumil puudub informatsioon täna tegutsevate ühisasutuste kohta. Samas märgime, et tegemist on võimaldava sättega, seega tuleb igal üksikjuhul hinnata, kas ühisasutuse loomine on mõistlik ja põhjendatud.</p>
23.	<p>Eelnõu § 17 lg-te 1 ja 2 kohaselt peab rahvaraamatukogus olema tagatud arvuti vahendusel</p>	Teadmiseks võetud	<p>Kultuuriministeerium peab väga oluliseks senist koostööd ministeeriumitega raamatukogutöötajate koolitamisel, et</p>

	<p>tasuta juurdepääs internetile, avalikule teabele ja e-teenustele. Peame neid sätteid väga vajalikeks ning palume eelnõu edasise menetluse käigus jälgida, et nimetatud nõuded jääksid eelnõusse sisse. Tegemist on ka praktikas toimiva teenusega, millega inimesed saavad lisaks riigi ja kohaliku omavalitsuse (KOV) teenustele (juhilubade tervisedeklaratsiooni koostamine, tuludeklaratsiooni esitamine jne) kasutada ka näiteks internetipanga teenuseid. Lisaks on raamatukogudel juhendamise ülesanne. Eelmisel struktuurivahendite perioodil koolitati rahvaraamatukogude töötajaid, et tõsta nende juhendamisoskuseid.</p>		<p>tagada raamatukoguhoidjate juhendamispädevus internetist tasuta juurdepääsu võimaldamisel avalikule teabele ja e-teenustele.</p>
24.	<p>Eelnõu § 18 lg 2 – sätte kohaselt töödeldakse isikuandmeid külastaja vastutuse tagamiseks. Eelnõus ei ole välja toodud, milliseid isikuandmeid külastaja kohta kogutakse ja millistel juhtudel. Võttes arvesse, et külastaja andmeid kogutakse selleks, et teda vajaduse korral vastutusele võtta, ning andmeid säilitatakse ühe aasta möödumisel külastusõiguse äravõtmisest, siis palume seaduse tasandil ette näha, et töödeldakse selle külastaja andmeid, kes on korduvalt rikkunud rahvaraamatukogu kasutamise eeskirju, tuues välja ka isikuandmete kategooriad (vt sõnastusettepanekut järgmises punktis).</p>	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Eelnõu § 18 on muudetud. Eelnõuga nähakse ette, et lugeja isikuandmeid võib töödelda § 18 lõikes 4 nimetatud ulatuses ja külastaja isikuandmeid § 18 lõike 4 punktides 1 ja ulatuses.</p> <p>Eelnõu § 21 lõige 8 (varem lg 7) on muudetud ja sõnastusest eemaldatud “korduvalt”, sest külastaja isikuandmeid ei koguta kui raamatukogu kasutuseeskirjade rikkumisel vastutust ei teki.</p> <p>Eelnõu § 21 lõike 8 rakendamiseks on eelnõu § 18 lõikes 11 sätestatud, et rahvaraamatukogu võib töödelda paragrahvi 18 lõike 4 punktides 1–6 nimetatud isikuandmeid ka külastaja kohta. Külastaja andmed tuleb kustutada ühe aasta möödumisel § 21 lõike 8 rakendamisest.</p>
25.	<p>Eelnõu § 18 lg 2 – sättega on ette nähtud, et alaealise ja täisealise eestkostetava puhul on õigus küsida väljaande või eseme kojulaenutamiseks ka tema seadusliku esindaja andmeid ning kirjalikku nõusolekut. Justiits- ja Digiministeeriumile jääb arusaamatuks, miks sellise nõusoleku küsimine</p>	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Eelnõu loob raamatukogule õigusliku aluse küsida alaealise ja täisealise eestkostetava puhul väljaande või eseme kojulaenutamiseks ka tema seadusliku esindaja andmeid ning kirjalikku nõusolekut. Samasisuline regulatsioon alaealiste kohta on kehtestatud nii RaRS § 15¹ lg-s 2 kui ERRS § 7 lg-s</p>

<p>vajalik on. Leiame, et riik peaks toetama inimeste huvi lugemise, õppimise ja enesearengu vastu ning ei tohiks piirata võimalusi seda teha. Samuti tuleb isikuandmete töötlemisel järgida isikuandmete kaitse üldmäärusest (IKÜM) tulenevat isikuandmete töötlemise minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtet. Sellest põhimõttest tulenevalt on vaja isiku elukoha andmeid töödelda üksnes nende isikute puhul, kellel on koduteeninduse vajadus.</p> <p>Samuti on eelnõu § 18 lg 2 p 6 liiga lai, seletuskirjas on toodud, et vajalik on fakt, et inimesel on koduteeninduse vajadus, seega palume p-s 6 esitatud andmekategooriat 3 kitsendada.</p> <p>Eelnevat arvesse võttes teeme ettepaneku eraldada eelnõu kohane § 18 lg 2 kolmeks eraldi lõikeks ja sõnastada need järgmiselt:</p> <p>“§ 18. Rahvaraamatukogu lugejaks registreerimine ja isikuandmete töötlemine</p> <p>(2) Rahvaraamatukogu lugejaks registreeritakse isikut tõendava dokumendi, juhiloa või õpilaspileti alusel.</p> <p>(3) Rahvaraamatukogu töötleb järgmiseid lugeja isikuandmeid:</p> <p>1) ees- ja perekonnanimi; 2) isikukood või selle puudumisel sünniaeg; 3) elukoht, kui isik vajab koduteenindust; ja selle vajaduse kinnitus; 4) telefoninumber; 5) elektronposti aadress.</p> <p>(4) Rahvaraamatukogu töötleb korduvalt rahvaraamatukogu kasutamise eeskirju rikkunud külastaja järgmiseid isikuandmeid: 1) ees- ja perekonnanimi 2) isikukood või selle puudumisel sünniaeg; 3) telefoninumber; 4) elektronposti aadress.”</p>	<p>2. Lisatud on täisealise eestkostetava puhul eestkostja nõusoleku küsimise õigus.</p> <p>Vanema või seadusliku esindaja kirjalik nõusolek on vajalik, kuna vanem või eestkostja vastutavad, et ära hoida näiteks rahalised nõuded viivitatud aja eest aga olla ka teadlik, et väljaande rikkumisel lasub tal tekitatud kahju hüvitamise kohustus. Võlaõigusseaduse (VÕS) § 1053 alusel vastutab laste ja hoolduse alla antud isikute tekitatud kahju eest vanem või eestkostja.</p> <p>Omavalitsus saab otsustada, kas väljaande tagastamata aja eest küsida viivist või nõuda rikutud väljaande hüvitamist. Nõuoleku puudumisel võib vanem või eestkostja keelduda viivise maksmisest ja kahju hüvitamisest, kui ta polnud teadlik võimalikest tekkivatest kuludest.</p> <p>Isiku elukoha andmeid vajab raamatukogu ka tagastamata väljaannete väljanõudmiseks ja sellekohaste nõuete saatmiseks lugejale, sest mitte kõigil Eesti elanikel pole e-posti aadressi. Lugeja elukoha aadress on vajalik ka koduteeninduse pakkumiseks. Samuti on elukoha andmed vajalikud väljaande või eseme laenutamisel tagatise küsimise üle otsustamiseks (eelnõu kohaselt võib tagatist küsida, kui lugeja elukoht ei ole Eestis).</p> <p>Rahvastikuregistri järgsed elukoha andmed on lisatud kohalike omavalitsuste ettepanekul, kellele on oluline, et raamatukogu saaks võlgnikelt raamatud võimalikult kiiresti tagasi. Näiteks Tallinna Raamatukogudel on igapäevaselt ca 3500 – 5000 raamatuvõlgnikku, kelle käes üle 9000 raamatu. Menetlusdokument saadetakse ka posti teel ning mitte kõigil lugejatel pole e-posti aadressi. Rahvaraamatukogu korraldab kohaliku omavalitsuse elanikele, kes terviseseisundi tõttu ei ole võimelised raamatukogu</p>
--	--

	Seletuskirjale lisatud mõjuhinnangus (lk 18) on toodud lugejakirje suurim võimalik andmekoosseis, mis aga väljub oluliselt seaduseelnõus toodud isikuandmete raamidest. Kui andmekogus töödeldakse andmeid, mis on mõjuhinnangus toodud, siis tuleb need ka seaduses välja tuua. Praegusel juhul nimekirjas loetletud andmeid andmekogus töödelda ei või.		<p>külastama, nende soovil tasuta koduteeninduse. Terviseandmete küsimine võimaldab seda sätet realiseerida, raamatukogu peab veenduma, et isikul on tulenevalt puudest või tervislikust seisundist õigus eriteenuseid saada. Koduteeninduse ajutine vajadus võib tekkida lugejal ka ootamatult näiteks õnnetuse tagajärjel.</p> <p>Raamatukogude andmekoguga võivad liituda ja on potentsiaalsed liitujad ka rahvus-, kooli-, teadus- ja erialaraamatukogud. Mõjuhinnangus toodud maksimaalne isikuandmete koosseis hõlmab ka teiste raamatukogutüüpide vajaduseks ja teiste õigusaktide alusel töödeldavaid isikuandmeid, eelnõu käsitleb aga üksnes rahvaraamatukogusid ja RaRa-d Rahvaraamatukogu töötleb raamatukogude andmekogus vaid neid isikuandmeid, mis sätestatud rahvaraamatukogu seaduses rahvaraamatukogu ülesannete täitmiseks.</p>
26.	Eelnõu § 18 lg 2 – teeme ettepaneku lisada kõrge usaldusväärse tasemega e-identimise vahend (nt SmartID), kuna lugejaks saab registreerida ka elektrooniliselt ja kasutusel on ka eID vahend, mis ei ole isikut tõendav dokument.	Mittearvestatud	<p>Paragrahvi 18 lõikes 2 nimetatud dokumendid on olukordadeks, kus isik registreeritakse või tuvastatakse raamatukogus kohapeal.</p> <p>Isikut tõendava dokumendi mõiste ja nende loetelu on sätestatud isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõigetes 1 ja 2, mis määratlevad, millised dokumendid võimaldavad füüsiliselt isikusamasuse tuvastamist.</p> <p>Raamatukogude andmekogus elektroonilise registreerimise korral toimub isiku tuvastamine elektroonilise identimise vahendite abil (nt ID-kaart, Mobiil-ID, Smart-ID). Seetõttu ei ole vajalik eelnõu § 18 lõikes 2 eraldi nimetada e-identimise vahendeid.</p>
27.	Eelnõu § 18 lg 3 – siinkohal juhime tähelepanu, et see säte on isikuandmete töötlemise minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtte kohaselt liiga lai.	Osaliselt arvestatud	Samasisuline säte on kehtiva RaRS-i § 15 ¹ lõikes 3. Seletuskirja on täiendatud (uue numeratsiooni kohaselt § 18 lg 5).

	<p>Raamatukogul on teenuse pakkumiseks vajalik info selle kohta, kas isikule on määratud puue, kas see on kehtiv ning mis liiki puudega on tegemist. Lisaks ka dokumentide loetelu, millega isik seda infot saaks esitada. Arvestades, et arstitõendil on ilmselt oluliselt rohkem eriliiki isikuandmeid, siis sellise teabe raamatukogule esitamine on ülemäärane. Kuna nimetatud andmeid hakatakse töötleva raamatukogude andmekogus, teeme ettepaneku arutada Sotsiaalkindlustusametiga, et kasutusele võtta tehniline lahendus, kuidas jõuaksid vajalikud andmed Sotsiaalkindlustusameti andmekogust raamatukogude andmekogusse, et inimesed ei peaks erinevate tõenditega esitama andmeid, mis ei ole teenuse pakkumiseks vajalikud. Samuti palume eelnõu seletuskirja täiendada selgitusega, miks seletuskirjas loetletud andmeid on raamatukogul vaja töödelda.</p>		<p>2025. aastal on Sotsiaalkindlustusametilt (SKA) saadud info, et SKAIS2 süsteem sisaldab puude raskusastme ja liigi infot. Olemasolev X-tee teenus võimaldab isikukoodi alusel üksnes jah/ei vastust, kuid ei anna teavet otsuse kehtivuse või tähtaja kohta. Seetõttu puudub praegu tehniline lahendus, mis võimaldaks raamatukogudele edastada piisava täpsusega vajalikke andmeid.</p> <p>Pimedate raamatukogu ja kohandatud väljaannete kasutamiseks tuleb tõendada, et isikul on trükikirja lugemist takistav puue, häire või haigus. Kuna teenuse saajate hulgas on ka isikuid, kellel on liitpuue või ei ole määratud puuet, ei võimaldaks üksnes automatiseeritud andmevahetus kõiki õigustatud kasutajaid tuvastada. Lisaks ei pruugi lugeja puue olla määratud Eestis.</p> <p>Praegu ei ole SKA-l võimalik raamatukogude jaoks vajalikku tehnilist lahendust rakendada, mistõttu on andmete esitamine tõendite alusel põhjendatud. Raamatukogudele vajalikku tehnilist lahendust pole SKA-l ka lähiajal võimalik rakendada.</p>
28.	<p>Eelnõu § 18 lg-d 6–9 – need sätted reguleerivad isikuandmete säilitamist. Võttes arvesse, et lugeja isikuandmeid töödeldakse raamatukogude andmekogus, palume andmete säilitamine sätestada andmekogu regulatsioonis (eelnõu § 29 p 16). Paragrahvi 18 juurde võiks lisada viite andmekogu vastavale sättele.</p>	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Eelnõu §-s 18 (uue numeratsiooni järgi lõigetes 8-11) nähakse ette rahvaraamatukogule spetsiifilised lugeja andmete säilitamise tähtjad.</p> <p>Raamatukogude andmekogu regulatsioonis, mis lisatakse Eesti Rahvusraamatukogu seadusesse (ERRS), tehakse viide RaRSi vastavale sättele. Selline lahendus on valitud põhjendusel, et raamatukogude andmekoguga võivad tulevikus liituda erinevat tüüpi raamatukogud, kes töötlevad lugejatele oma teenuste osutamiseks rahvaraamatukogudest erinevaid andmeid ning</p>

		<p>kelle õigus andmeid töödelda on reguleeritud konkreetse raamatukogu tegevust reguleerivates õigusaktides.</p> <p>ERRS § 7⁵ täiendatud ja lisatud uus lõige 4, milles sätestatakse andmekogus isikuandmete säilitamise maksimaalne sündmuspõhine tähtaeg:</p> <p>“(4) Raamatukogu andmekogus andmete säilitamise tähtaeg on kuni kolm aastat ajast kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) isik pole isikutuvastust nõudvaid teenuseid kasutanud 2) raamatukogu või isik ise ei ole enda andmeid uuendanud. 3) lugejal või külastajal ei ole raamatukogu ees täitmata kohustusi või on tema suhtes nõue aegunud.”. <p>Raamatukogude andmekogus isikuandmete säilitamise eest vastutab iga andmekoguga liitunud raamatukogu, sealhulgas rahvaraamatukogu ise. Seepärast on rahvaraamatukogus isikuandmete säilitamise tähtaeg rahvaraamatukogu seaduse eelnõu § 18 lg 6–9.</p> <p>Näiteks raamatukogude andmekoguga liituva kooliraamatukogu lugeja isikuandmete säilitamise tähtaeg raamatukogude andmekogus võib erineda rahvaraamatukogu lugejaks oleva lugeja isikuandmete säilitamise tähtajast, sest kooliraamatukogu lugejaks olemise aeg sõltub õppeasutuses õppimise ajast.</p> <p>Eelnõu § 29 p 16 (ERRS § 7⁴ lõikes 3) on sätestatud, et raamatukogude andmekogus töödeldavaid lugeja ja tema seadusliku esindaja isikuandmeid säilitatakse vastavalt käesolevas seaduses ja rahvaraamatukogu seaduses ning raamatukogude andmekoguga liitunud muu raamatukogu tegevust reguleerivates õigusaktides sätestatud tähtaegadele. Säilitustähtaja möödumisel lugeja isikuandmed anonüümitakse ja tema seadusliku esindaja isikuandmed kustutatakse.</p>
--	--	--

29.	Eelnõu § 18 lg 9 – selle sättega on antud õigus töödelda § 18 lg 2 punktides 1–5 nimetatud isikuandmeid, siinkohal on tegemist üleliigse andmetöötlusega. Nagu ka lugeja puhul, ei ole seletuskirjas toodud selgituste kohaselt raamatukogul vaja isiku elukoha andmeid töödelda. Kui külastaja on korda rikkunud ja politsei selle kohta ka menetluse algatab, töötleb politsei vajalikke isikuandmeid temale seadusega antud õiguslikel alustel ja ulatuses.	Mittearvestatud	Seletuskirja täiendatud. Eelnõu § 18 lõikes 9 (uue numeratsiooni järgi lg 11) nimetatud isikuandmete töötlemine on vajalik, et rikkumise korral kui külastaja on tekitanud kahju, saata isikule näiteks kahjunõue kui isikul puudub e-posti aadress. Kahju tekitanud külastajaga tegelemiseks ei ole alati vajalik ega otstarbekas kaasata politseid. Täpselt samasisuline isikuandmete koosseis on sätestatud ka kehtiva RaRS § 15 ¹ lõige 2. See on praktikas kinnitust saanud minimaalselt vajalik andmekoosseis nii lugejate kui ka külastaja andmete töötlemisel, et tagada raamatukogu lugejateenindus ja selle kogude säilimine.
30.	Eelnõu § 19 lg-d 1 ja 2 – juhime tähelepanu, et isiku nõusolekuta võib isikuandmeid töödelda üksnes nende teavituste saatmiseks, mis puudutavad otseselt teenuse pakkumist ehk lugejale meeldetuletuste saatmiseks. Isikuandmete töötlemine on põhiõiguste riive ning isikute põhiõigusi võib riivata üksnes juhul, kui see on vajalik. Kõnealusel juhul ei ole meede 4 proportsionaalne. Rahulolu- ja tagasisideküsitlusi ja muid teavitusi saab saata üksnes isiku nõusolekul. Nagu ka eelnõu § 19., lg 2 sätestab, siis nõusoleku alusel saab saata teavitusi, mis ei ole raamatukogu teenuse osutamiseks otseselt vajalikud. Oleme seisukohal, et küsitluste edastamine ei ole teenuse osutamiseks otseselt vajalik. Eelnevat arvesse võttes palume lõiked 1 ja 2 sõnastada järgmiselt: “§ 19. Lugejat puudutavad teavitused (1) Rahvaraamatukogul on õigus edastada lugejale tema esitatud telefoninumbri või elektronposti aadressile meeldetuletusi laenutustähtaja peatse lõppemise ja lugejaks olemise pikendamise võimaluse kohta. (2)	Arvestatud	Eelnõu § 19 sõnastus on muudetud. Lugejateenindus on ajas muutuv ja piiratud loetelu teavituse edastamise juhtudest võib jätta lugeja ilma olulistest meeldetuletustest ja teavitustest, mis on vältimatud teenuse kasutamiseks. Näiteks hõlmavad sellised teavitused lugeja võlgnevust seoses viivitatud laenutähtajaga või väljaande kaotamisega kaasnevaid hüvitiskohustusi. Samuti on lugejale vajalikud teavitused näiteks ruumide broneerimise ja muude lugejateenindusega seotud tegevuste kohta. Seega saab lugeja teavitamist lugeda vajalikuks ja põhjendatuks. Elukoha andmete osas selgitame, et kõigil lugejatel ei ole e-posti aadressi ja selle omamine ei ole ka kohustuslik. Samuti võib e-posti kasutamisel esineda ka tehnilisi tõrkeid (n postkasti maht on täis vms). Seetõttu tuleb teavitusi saata ka isikute elukoha aadressile.

	Muud lugejat puudutavat teavet, sealhulgas rahulolu- ja tagasisideküsitlusi võib edastada lugeja nõusolekul.”		
31.	Eelnõu § 19 lg 1 – teeme ettepaneku lisada lugejale võimalus loobuda rahulolu- ja tagasiside küsitlustest.	Arvestatud	Eelnõu § 19 sõnastus on muudetud. Nõusolekut küsimata võib lugejale edastada meeldetuletusi ja muud lugejat puudutavat teavet. Muud infot võib edastada lugeja nõusolekul.
32.	Eelnõu § 19 lg 3 – säte reguleerib KOV üksuse andmetöötlust, tegemist ei ole raamatukogu tegevusega ning sellist andmetöötlust ei tuleks reguleerida raamatukogude tegevust käsitlevas seaduses. Palume säte eelnõust välja jätta. Vajaduse korral tuleb andmetöötluste säte lisada KOV üksuse andmetöötlust reguleerivasse seadusesse. Jäeb arusaamatuks ka, kas teavituse saatja on KOV või raamatukogu.	Arvestatud	§ 19 lõige 3 eelnõust välja jäetud.
33.	Eelnõu § 22. Automaatse haldusmenetluse läbiviimisel tuleks kindlasti taotlejaid või menetlusosalisi teavitada (anda ülevaade) andmekogudest tehtud päringutest (andmetöötlustest teavitamine). Automaatses haldusaktis või automaatselt sooritatud toimingute tegemisel tuleb avaldada riigi andmevahetuskihiiga liitunud nende andmekogude nimetused, milles sisalduvaid isikuandmeid haldusakti andmisel kasutati, ning andmed automaatsel haldusakti andmisel või toimingute sooritamisel kasutatud infosüsteemide kohta. Haldusorgan peab andma inimesele teada, millistest andmekogudest pärit andmete alusel otsus tehti. Juhul kui teavitamiskohustus on suuremahuline, näiteks kasutatakse rohkem kui kümne andmekogu andmeid või kui rohke teabe esitamine muudaks haldusakti raskesti mõistetavaks, võib haldusorgan	Arvestatud	Seletuskirja muudetud.

	jätta haldusakti liigse teabega koormamata ja selgitada, kust on soovi korral vajalik teave kättesaadav. Palume lisada lisasäte paragrahvi 22, mis sisaldaks andmetööstlusest teavitamist.		
34.	Eelnõu ega seletuskiri ei ava juhiseid vaidemenetluse läbiviimiseks. Seletuskirjas on küll üks lause vaidemenetluse kohta (lk 36), kuid see ei anna selgust, kuidas viiakse vaidemenetlus läbi. Justiits- ja Digiministerium on ette valmistamas haldusmenetluse seaduse muutmise seaduse eelnõu, milles kavandatakse sätet, et vaidemenetlust ega ka menetluse uuendamist ei saa läbi viia automaatselt. Põhjus seisneb selles, et kui põhimenetluses on otsuseni jõutud valede järelduste kaudu või kui on järgimata jäänud haldusmenetluse seaduse üldpõhimõtted, siis just menetluse uuendamise või vaidemenetluses haldusaktide muutmise ja kehtetuks tunnistamise kaudu on võimalik tagada isikute õiguskaitse. Tegemist on kaitsegarantiiga võimalike negatiivsete mõjude vähendamiseks. Palume kaaluda lisada paragrahvi 22 täiendav säte vaidemenetluse kohta või vastav selgitus seletuskirja.	Arvestatud	<p>Seletuskirja muudetud. HMS-i muudatuse järgi ei ole automaatne haldusmenetlus lubatud haldusmenetluse uuendamise ja vaidemenetluse korral.</p> <p>HMS-i muudatuste järgi ei ole automaatne haldusmenetlus lubatud haldusmenetluse uuendamise ja vaidemenetluse korral. Vaidemenetluses hinnatakse, kas varasem otsus oli õiguspärane ja õiglane. See puudutab õigusemõistmise kõige kesksemat põhimõtet – õiglane menetlus ja inimlik kaalutus. Inimesel peab alati olema õigus teada, kuidas ja miks otsus tema suhtes tehti, ning seda otsust vaidlustada. See kehtib ka automaatse menetluse korral ehk inimene saab esitada vaide või pöörduda halduskohtusse nagu iga teise haldusotsuse puhul. Kui isik leiab, et tema suhtes tehtud otsus on vale, saab ta selle vaidlustada ja inimene (ametnik või kohtunik) vaatab asja üle. See eeldab inimlikku arutlusvõimet ja mõistmist, mida masin pakkuda ei suuda. Samuti on oluline ka see, et vaidemenetluses ei kontrollita lihtsalt andmeid ja reegleid – seal tuleb hinnata olukorra nüansse, tõlgendada seadust ja mõnikord isegi kaaluda erinevaid õigusi (nt avalik huvi vs. erahuvid).</p> <p>Kui põhimenetluses on otsuseni jõutud valede järelduste kaudu või kui järgimata on jäänud HMS-i üldpõhimõtted, on just menetluse uuendamise või vaidemenetluses haldusaktide muutmise ja kehtetuks tunnistamise kaudu võimalik tagada isikute õiguskaitse. Näiteks ei ole ära kuulamata jätmise mõju isikute õigustele nii intensiivne, kui kaebemenetluses on isiku</p>

			ärakuulamisõigus tagatud. Seega on tegemist kaitsegarantiiga võimalike negatiivsete mõjude vähendamiseks.
35.	Eelnõu § 22 lg 2 ja § 29 p 15 sätestavad, et automaatsele haldusaktile lisatakse e-tempel. Teeme ettepaneku, et e-templi “võib lisada” või täpsustatakse eelnõus, mis tasemel e-tempel lisatakse. Kas see on lihtsalt e-tempel (nt pilt templi kujutisest, mis ei taga dokumendi terviklikkust, täiustatud e-tempel või kvalifitseeritud e-tempel)? Kõrgema taseme e-templi integreerimine raamatukogu infosüsteemi on väga kulukas ja rahvaraamatukogude poolt antavate haldusaktide olulisus ei pruugi olla nii suur, et see investering tehtaks.	Mittearvestatud	Automaatsel haldusaktil e-templi kasutamine tagab haldusakti autentsuse ja garanteerib, et seda ei ole alates dokumendi kinnitamisest e-templiga muudetud.
36.	ERRS § 7 ³ lg 1 – juhime tähelepanu, et andmekogu asutatakse seadusega, mitte määrusega. Soovitame andmekogude sätted koondada. Teeme selleks sõnastusettepaneku, vt märkust nr 27.	Antud selgitus	Nõustume, et andmekogu asutatakse Eesti Rahvusraamatukogu seadusega. Andmekogu andmekoosseis sätestatakse põhimääruses kuna andmekoguga liituvad teiste haldusalade asutused (nt koolid, ülikoolid jt), kes lähtuvad oma ülesannete täitmisel, sh isikuandmete töötlemisel, teistest õigusaktidest. Seega eelistame jääda pakutud sõnastuse juurde.
37.	ERRS § 7 ³ lg 2 p-d 4 ja 5 – andmekogu pidamise eesmärgid on sätestatud punktides 1–3. Punktide 4 ja 5 kohta märgime, et p-de 1–3 andmeid võib töödelda p-des 4 ja 5 nimetatud eesmärkidel, aga nendel eesmärkidel ei saa toimuda muude andmete kogumine. Punkti 5 kohta märgime, et andmete kogumine andmekogusse ei saa toimuda muudel eesmärkidel, kui andmekogu pidamiseks on vaja. Riikliku statistika jaoks töödeldakse andmeid riikliku statistika seaduse alusel ning seetõttu ERRS-s ei ole vaja seda reguleerida. Punkti 6 kohta märgime, et andmekogu eesmärkide loetelu peab olema ammendav, punktis esitatud lahtist loetelu ei saa	Arvestatud	Sätete § 7 ³ lg 2 sõnastust vastavalt muudetud.

	seadusega ette näha. Palume säte vastavalt sõnastada (vt sõnastusettepanekut märkuses nr 27).		
38.	ERRS § 7 ⁴ – sättes nähakse ette, et Kultuuriministeerium ja Rahvusraamatukogu on andmekogu kaasvastutavad töötledjad. Vaadates andmekogu eesmärke, on need seotud raamatukogu pidamise tegevustega. Seega jääb ebaselgeks, millise seadusega pandud ülesande täitmiseks Kultuuriministeerium andmekogu kasutab. Palume seda selgitada ning normi vastavalt täiendada.	Arvestatud	Eelnõu muudetud ja Kultuuriministeerium ning RaRa on vastutavad töötledjad ja täpsem ülesannete jaotus kehtestatakse andmekogu põhimääruses. Eelnõu § 11 lg 1 kohaselt tagab Kultuuriministeerium rahvaraamatukogude kaudu Eesti väljaannete kättesaadavuse infosüsteemis. Riik korraldab selleks vajaliku infosüsteemi kasutusele võtmise. Kulude katmisega võimaldab Kultuuriministeerium omavalitsuste rahvaraamatukogudel täita oma ülesandeid elektrooniliselt, mis tagab väljaannete ühtlasema kättesaadavuse üle riigi.
39.	ERRS § 7 ⁵ lg 1 kohta toome üldise märkusena välja, et seaduses tuleb õigusselguse tagamiseks loetleda, milliseid isikuandmete kategooriaid on lubatud andmekogus töödelda. Viidetega sätte sisustamine õigusselgust ei loo. Lisaks on viited sätetele, mis loovad üldise aluse isikuandmete töötlemiseks ning nendes ei ole esitatud töödeldavate andmete kategooriaid. Palume lõikes 1 välja tuua, milliseid isikuandmete kategooriaid andmekogus töödeldakse.	Mittearvestatud	Iga raamatukogu tüüp tohib koguda vaid neid isikuandmeid, mis on talle õigusaktidega ette nähtud vastava valdkonna seaduses, seega on viiteline sidumine vajalik. Põhimääruses sätestatakse isikuandmete maksimaalne andmekoosseis.
40.	ERRS § 7 ⁵ lg 1 p 4 kohaselt töödeldakse andmekogus ka andmekoguga liitunud muu raamatukogu lugeja teenindamiseks vajalikke andmeid. Juhime tähelepanu, et töödeldavate isikuandmete kategooriad tuleb ette näha seaduse tasandil, sättes esitatud lahtist loetelu seaduses olla ei või. Samuti, kui muu raamatukogu on andmekoguga liitunud ja töötleb talle pandud ülesannete täitmiseks andmekogus andmeid, on ka muu raamatukogu raamatute andmekogu kaasvastutav töötledja. Sama küsimus tekib p 11 kohta, kui andmekogu kasutavad töövahendina ka muud	Arvestatud	Seletuskirja täiendatud. ERRS näeb ette RaRS, SäES ja ERRS alusel rahvaraamatukogude ja rahvusraamatukogu tööks vajalike andmete töötlemise. Ülikoolide ja koolide õpilaste isikuandmete töötlemise ulatus reguleeritakse vastava valdkonna õigusaktides. Vajadusel tuleb tulevikus valdkondlikku ja andmekogu regulatsiooni täiendada. Isikuandmete töötlemise osas on kõik andmekoguga liitunud raamatukogud vastutavad töötledjad oma raamatukogu andmete osas. ERRS § 7 ⁴ lõike 1 punktis 5 (uue numeratsiooni järgi) nimetatud andmekoguga liitunud muu raamatukogu all

	<p>asutused. Palume selgitada, kas muud asutused omavad lihtsalt juurdepääsu andmekogule või kasutavad nad andmekogu oma tegevuses, olles sealjuures ka kaasvastutavad töötajad. Paraku ei selgu seletuskirjast ega ka andmekaitsealasest mõjuhinnangust, keda teiste asutuste all silmas on peetud ning millisel eesmärgil nad andmekogu kasutavad. Palume seletuskirja ja mõjuhinnangut vastavalt täiendada.</p>		<p>peetakse silmas asutuste raamatukogusid, nagu näiteks muuseumi-, ülikooli- ja kooliraamatukogud. Need raamatukogud on üldjuhul asutuse struktuuriüksus.</p>
41.	<p>ERRS § 7⁵ lg 1 p 8 kohaselt töödeldakse raamatukogude andmekogus ka lugeja eelistuste andmeid tema nõusolekul. Juhime tähelepanu, et eelnõu kohase seaduse § 18 sellist isikuandmete koosseisu ette ei näe. Kui rahvaraamatukogud neid andmeid töötlevad, siis palume § 18 vastavalt täiendada.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 18 lg 4 p 8 lisatud lugeja kohta töödeldavate isikuandmete hulka lugeja eelistuste andmed vastavalt lugeja nõusolekule.</p>
42.	<p>ERRS § 7⁵ lg 2 – raamatukogude andmekogusse kantavate andmete saamiseks ja kontrollimiseks võib teha päringuid teistesse andmekogudesse. Selle sätte mõte jääb hetkel arusaamatuks. Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et esindusõiguse puhul ei kontrollita, seega ei toimu päringut rahvastikuregistrisse, ka teabe saamiseks isiku puude kohta ei ole välja toodud, et seda infot saaks Sotsiaalkindlustusameti andmekogust. Seega tekib küsimus, milliste andmete saamiseks ja kontrollimiseks kõnealuse sättega õigus antakse. Seletuskirja leheküljel 48 on selgitatud, et lõikes 2 reguleeritakse teiste andmekogudega toimuvat andmevahetust. Juhime tähelepanu, et andmeandjad ja nendelt saadavad andmed on sätestatud põhimäärusega, praegu jääb selle sätte eesmärk arusaamatuks.</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõu § 18 ja seletuskirja muudetud. Lugeja ja vajaduse korral tema seadusliku esindaja rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete saamiseks ning kontrollimiseks tehakse päringuid rahvastikuregistrisse. Sotsiaalkindlustusameti andmekogu ei võimalda täna veel kõigi haiguste või puuete (nt liitpuue) osas kontrollida, kas isikul on õigus kasutada pimedate raamatukogu teenust (nt düsleksia, reuma jm puhul).</p>

43.	ERRS § 7 ⁵ lg-d 3 ja 4 – palume nendesse sätetesse koondada andmekogus säilitatavate isikuandmete säilitustähtajad (vt märkus eelnõu § 18 p-de 6–9 kohta), vt sõnastusettepanekut märkuses nr 27. Samuti ei saa säilitamise tähtaega jätta seaduse tasandil määramata, seega palume seadusest välja jätta sõnad “või vajaduse äralangemiseni”.	Arvestatud	Eelnõu § 7 ⁴ (uue numeratsiooni järgi) on lisatud uus lõige 4, millega kehtestatakse isikuandmete säilitamise maksimaalne tähtaeg.
44.	Teeme ettepaneku koondada ERRS-i kavandatud raamatukogude andmekogu sätted (eelnõu § 29 p 16 kohased ERRS § 73 -7 6) ja sõnastada need järgmiselt: 6 § 73 . Raamatukogude andmekogu (1) Raamatukogude andmekogu on riigi infosüsteemi kuuluv raamatukogude andmekogu, mille eesmärk on: 1) raamatukogude kogudesse kuuluvate väljaannete ja esemete üle arvestuse pidamine ning kogude kättesaadavaks tegemise toetamine; 2) raamatukogude infovara säilitamine ja kättesaadavaks tegemine; 3) lugejate ja laenutuste üle arvestuse pidamine; 4) võimaldada andmetöötlust uuringute ja statistiliste ülevaadete tegemiseks, raamatukogude valdkonna korraldamise ja juhtimise tõhustamiseks ning poliitika kujundamiseks. (2) Raamatukogude andmekogu kaasvastutavad töötajad on Kultuuriministerium, Rahvusraamatukogu ja andmekoguga liitunud muu raamatukogu. (3) Raamatukogude andmekogus töödeldakse järgmiseid isikuandmeid: 1) lugeja ees- ja perekonnanimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg, elukoht (postiaadress), kui isik vajab koduteenindust, ja selle vajaduse kinnitus, telefoninumber, elektronposti aadress; 2) raamatukogutöötajate üldandmed; 3) korduvalt rahvaraamatukogu kasutamise eeskirju	Arvestatud	Eelnõu § 29 punkti 16 andmekogu sätteid muudetud.

	<p>rikkunud külastaja üldandmed. (4) Raamatukogude andmekogu põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. (5) Raamatukogude andmekogu põhimääruses sätestatakse: 1) andmekogu ülesehitus ja andmete täpsem koosseis; 2) andmekogu volitatud töötajad; 3) kaasvastutavate töötajate ja volitatud töötajate ülesanded; 4) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed; 5) andmete esitamise, muutmise ja väljastamise kord; 6) andmete säilitamise täpsem kord; 7) muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused. (6) Raamatukogude andmekogus säilitatakse isikuandmeid järgmiselt: 1) lugeja andmeid kolm aastat viimasest rahvaraamatukogu külastusest või lugeja staatuse kehtivuse lõppemisest, kusjuures kui kolme aasta möödudes on lugejal rahvaraamatukogu ees täitma kohustusi, säilitatakse andmeid kuni kohustuste täitmiseni; 2) lugeja puude andmed kustutakse puude kestuse lõppemisel; 3) korduvalt rahvaraamatukogu kasutamise eeskirju rikkunud külastaja andmeid säilitatakse üks aasta külustusõiguse äravõtmisest; 4) raamatukogutöötajate andmeid säilitatakse töösuhte lõppemiseni.</p>		
45.	<p>Eelnõu § 31 p 2 (RaRS § 10¹ lg 2) – eelnõuga sätestatakse rahvaraamatukogudele kohustus liituda raamatukogude andmekoguga ja selle kasutamine on rahvaraamatukogudele tasuta. Praktikas on KOV-de koolide raamatukogud kasutanud sama raamatukogude infosüsteemi, mida kasutab KOV-i rahvaraamatukogu. Sisuliselt on kogu mõttes tegemist ühe tervikuga. Palume seletuskirjas selgitada, kas</p>	Arvestatud	<p>Seletuskirja täiendatud. Käesoleval ajal kasutavad kooliraamatukogud ja teiste asutuste raamatukogud erinevaid raamatukogusüsteeme ning katavad nende kasutamise kulud oma eelarvest. Haridus- ja Teadusministeerium ei ole pidanud vajalikuks muuta andmekogu kasutamist koolidele kohustuslikuks ega eraldanud selleks täiendavaid vahendeid. Igal koolil on jätkuvalt õigus ise otsustada, millist raamatukogusüsteemi kasutada.</p>

	KOV-de koolide raamatukogud saavad ka edaspidi kasutada tasuta raamatukogude andmekogu.		Kõiki kooliraamatukogusid teavitatakse muudatusest ja neil on võimalus liituda raamatukogude andmekoguga. Andmekogu kasutamine on kooliraamatukogudele kulupõhise tasu alusel.
46.	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirjas jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud	Seletuskirja normitehnilised parandused ja märkustest tulenevad muudatused on tehtud.
47.	Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.	Arvestatud	Kultuuriministeerium esitab eelnõu Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja eelnõu parandamist ning seletuskirja täiendamist.
Riigi Infosüsteemi Amet			
48.	Eelnõu kohaselt on raamatukogude andmekogu eesmärgiks mh mitmesugune arvestuse pidamine, näiteks lugejate ja laenutuste üle (§ 29 p 16). Selgitame, et andmekogu pidamise eesmärgiks ei saa olla üksnes arvestuse pidamine. Arvestust peetakse mingil eesmärgil. Palume eelnõud selles osas täiendada.	Arvestatud	Eelnõu § 29 punkti 16 täiendatud. Lisatud väljaannete ja esemete ning lugejate ning laenutuste arvestuse pidamise eesmärgid.
49.	Eelnõu §-s 6 reguleeritakse maakonnaraamatukogudesse puutuvat. Eelnõu § 13 lõikes 4 ja lõike 8 punktis 2 on reguleeritud riigieelarvest riikliku kohustusena raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid täitva rahvaraamatukogu kahe töötaja töötasude ja ülalpidamiskulude hüvitamine. Seadus on planeeritud jõustuma 2026. aasta 1. juulil. Maakonnaraamatukogud lõpetavad tegevuse 2026. aasta 31. detsembril. Seega kehtib	Arvestatud	Maakonnaraamatukogusid puudutav regulatsioon on koondatud eelnõu §-i 26.

	<p>seaduses sisalduv regulatsioon pool aastat ja on ajutine. Normitehnika käsiraamatul § 13 komm 10 kohaselt on see viga, kui ajutised sätted paigutatakse seaduse põhiosasse. Nende sätete kohaldamine ei ole alaliselt ette nähtud. Kui nende mõju lõpeb, jäävad need asjatult põhiteksti koormama ja võivad tekitada arusaamatusi.</p> <p>Eelnõu § 31 on reguleeritud sellesama loodava seaduse muutmise. Muudetavad sätted puudutavad: 1) ülalnimetatud ajutisi sätteid (§ 6 ja 13) ja 2) raamatukogude andmekogu sätet, mis on küll põhiteksti säte, kuid jõustub hiljem. Seaduse teksti koormamise vältimiseks ja selguse huvides võiksid punktis 1 nimetatud sätted olla seaduse rakendussätetes ja punktis 2 olev võiks sisalduda seaduse põhitekstis, kuid jõustuda hiljem.</p>		
Andmekaitse Inspeksioon			
50.	<p>Seejuures näeb eelnõu § 15 ette erisuse raamatukogu lugeja ja külastaja vahel. Seletuskirjas on täpsustatud, et lugeja saab kasutada selliseid rahvaraamatukogu teenuseid, mis eeldavad isiku tuvastamist (näiteks kojulaenus) ning külastaja saab kasutada rahvaraamatukogu isikustamata teenuseid (näiteks väljaannete kohapeal kasutamine). Ehk sisuliselt on registreerimata külastaja saadavate teenuste maht piiratud, mida aga seadusest välja lugeda ei ole võimalik. Seletuskirjal ei ole õigust loovat funktsiooni, mistõttu ei saa sellega seaduse sätetes määratud õigusi kitsendada.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 15 lõiked 1 ja 2 muudetud.
51.	<p>Eelnõu § 18 lõige 1 sätestab, et rahvaraamatukogu teenuste osutamiseks töödeldakse ainult lugeja isikuandmeid, külastaja osas tuleb isikuandmete</p>	Arvestatud	Eelnõu § 21 lõige 7 (uue numeratsiooni kohaselt lg 8) muudetud ja välja jäetud sõna „korduv“. Eelnõusse lisatud säte, mis annab raamatukogule õiguse küsida külastajalt, kelle

	<p>töötlemine kõne alla vaid vastutuse kontekstis, st kui esineb eelnõu § 21 lõikes 7 viidatud olukord. Siinkohal on oluline märkida, et eelnõu § 21 lõige 7 näeb ette, et rikkumine peab olema korduv, mis tähendab, et esmakordsel rikkumisel ei tekki õigust külastaja isikut tuvastada. Selgusetuks seega jääb, kuidas siis tuvastada korduvrikkumist, arvestades, et esmarikkumise fikseerimine ei ole võimalik, kuna rikkujat ei tohi tuvastada.</p> <p>Isegi juhul, kui seadus näeks ette isiku tuvastamist esmarikkumisel, jääb siiski arusaamatuks, kuidas reaalelus tagada eelnõu § 21 lõikes 7 ettenähtud külastamise õiguse piiramist, arvestades, et üldjuhul ei tohi külastaja isikuandmeid töödelda. Selleks, et tuvastada, et tegemist on külastamise piiranguga inimesega, peaks kõiki külastajaid tuvastama, milleks aga seaduses õiguslikku alust ei ole, mh ei tundu kõikide külastajate õiguste riive proportsionaalne, lähtuvalt kasust, mida potentsiaalselt toob kaasa eelnõu § 27 lõikes 7 ettenähtud sanktsiooni rakendamine</p>		<p>suhtes rakendatakse külastusõiguse ajutist äravõtmist, isiku tuvastamiseks dokumenti. Seletuskirja täiendatud.</p> <p>Rahvaraamatukogul on külastaja rikkumisel õigus tuvastada tema isik ja töödelda tema andmeid raamatukogude andmekogus § 18 lõige 4 sätestatud ulatuses.</p> <p>Eelnõu § 21 lõike 8 rakendamiseks on eelnõu § 18 lõikes 11 sätestatud, et rahvaraamatukogu võib töödelda paragrahvi 18 lõike 4 punktides 1 ja 4 nimetatud isikuandmeid ka külastaja kohta. Külastaja andmed tuleb kustutada ühe aasta möödumisel § 21 lõike 8 rakendamisest. Kui külastajal on rahvaraamatukogu ees täitmata kohustusi, säilitatakse tema isikuandmeid kuni kohustuste täitmiseni või nõude aegumiseni.</p>
52.	<p>Seletuskirjas on öeldud, et erinevalt lugeja andmetest ei hakata külastaja isikuandmeid töötlemise eelnõuga asutatavas raamatukogude andmekogus. Kuna vajadus külastaja isikuandmete töötlemise järele on eeldatavasti väga harv, ei ole mõistlik nende töötlemiseks andmekogusse eraldi lahendust luua ning kõnealuseid andmeid töödeldakse asjaomase rahvaraamatukogu dokumendihaldussüsteemis või mujal vastavalt selle rahvaraamatukogu suhtes kohalduvatele teabehalduse korraldust reguleerivatele aktidele ja juhenditele. Seejuures tekib küsimus, kas</p>	Arvestatud	<p>Seletuskirja eksitav allmärkus § 21 lõike 9 kohta on eemaldatud. Külastaja andmeid hakatakse samuti töötlemise raamatukogude andmekogus.</p> <p>Eelnõu § 18 lõikes 11 on sätestatud, et külastaja kohta võib töödelda § 18 lõike 4 punktides 1 ja 4 nimetatud isikuandmeid. Külastaja andmed kustutatakse ühe aasta möödumisel tema raamatukogu külastamise ajutisest äravõtmisest arvates. Kui külastajal on rahvaraamatukogu ees täitmata kohustusi, säilitatakse tema isikuandmeid kuni kohustuste täitmiseni või nõude aegumiseni.</p>

	ja kuidas on reguleeritud külastajate isikuandmete säilitamine. Märgime, et isikuandmete säilitamise tähtaeg peab olema sätestatud seaduses ka siis, kui andmeid ei koguta andmekogusse. Ühtlasi, vaadates raamatukogude andmekogu põhimääruse kavandi § 2 lõiget 2, selgub, et külastaja isikuandmete töötlemine on üks andmekogu pidamise eesmärk. Jääb arusaamatuks, kas ja millistel juhtudel külastaja isikuandmed kantakse andmekogusse.		Märkusega andmekogu põhimääruse kavandile arvestatakse selle koostamisel ja § 2 lõiget 2 muudetakse ning täiendatakse, eristades lugeja isikuandmete töötlemise eesmärgist külastaja andmete töötlemise eesmärgi. Külastaja andmeid töödeldakse tema vastutuse tagamiseks.
53.	Eelnõu § 18 lõige 3 näeb ette, et puudega isikule avalike teenuste osutamiseks võib rahvaraamatukogu töödelda andmeid isiku puude liigi ja kestuse kohta, sh küsida tõendeid. AKI märgib, et sätte sõnastuse pinnalt jääb arusaamatuks, mida peetakse silmas avalike teenuste all. Kui tegemist on rahvaraamatukogu teenustega, siis nii peab ka sättes ütlema.	Antud selgitus	Täpselt samasisuline säte on kehtiv RaRS § 15 ¹ lõige 3. Seletuskirja täiendatud. Rahvaraamatukogu võib osutada ka muid avalikke teenuseid, mida ei ole loetletud rahvaraamatukogu seaduses, kuid mis tulenevad muudest seadustest, rahvusvahelisest lepingust või Euroopa Liidu õigusaktidest. Näiteks võimaldab autoriõiguse seadus pakkuda pimedatele, vaegnägijatele või muu trükikirja lugemise puudega isikutele kohandatud lugemismaterjale.
54.	Rahvaraamatukogu seaduse § 15 lõike 6 kohaselt korraldab raamatukogu elanikele, kes terviseseisundi tõttu ei ole võimelised raamatukogu külastama, nende soovil tasuta koduteeninduse. Terviseandmete küsimine võimaldab seda sätet realiseerida, raamatukogu peab veenduma, et isikul on tulenevalt puudest õigus eriteenuseid saada. Tegemist on puhtalt koduteenuse osutamisega (koduteeninduse vajadus). Samas eelnõu § 18 lõige 2 punkti 6 kohta on seletuskirjas selgitatud, et rahvaraamatukogu ei küsi selle teenuse osutamiseks konkreetseid terviseandmeid (st mis põhjusel koduteenindust täpselt vajatakse), kuid koduteeninduse vajaduse kohta tehakse lugeja andmete juurde märke.	Arvestatud	Seletuskirjas on § 18 selgitusi muudetud. Koduteeninduse korraldamiseks toimub isiku terviseandmete otsene või kaudne töötlemine, kuna teenust osutatakse vaid isikutele, kellel on ajutine või püsiv tervislik seisund, mis ei võimalda raamatukogu külastada. Eelnõu § 18 lõikes 3 (uue numeratsiooni järgi lg 5) puudutab puudega isikule eriomaste andmete töötlemist. Selliste terviseandmete kogumise eesmärk on autoriõiguse seaduse (AutÕS) § 25 ² lõikes 2 nimetatud soodustatud isikule ligipääsetavas vormis teose või muu kaitstud objekti koopiale juurdepääsu võimaldamine. AutÕS seadusest tuleneva erandi alusel kasutab raamatukogu erandit, mille alusel teost kasutatakse ilma autori nõusolekuta ja tasu maksmiseta

	Seletuskirjas on öeldud, et kuna koduteenindust pakutakse just tervislikust seisundist tulenevalt, tähendab ka taolise märke olemasolu vähemalt kaudselt isiku terviseandmete töötlemist. Ehk sellest võib järeldada, et rahvaraamatukogu ei küsi tõendeid konkreetse puue kohta, vaid lähtub koduteenuse vajaduse määramisel puhtalt isiku enda ütlustest. Seega jääb arusaamatuks ja küsitavaks eelnõu § 18 lõikes 3 nimetatud terviseandmete kogumise eesmärk.		pimeda, vaegnägija või muu trükikirja lugemise puudega isiku huvides.
55.	Eelnõu § 18 lõige 2 ei näe ette eestkoste kohta andmete töötlemist. Kuidas tuvastatakse, et 3 (8) inimesele on eestkoste määratud? Kas isik peab esitama eestkoste määramist tõendava kohtuotsuse? Eestkoste määramise fakt võib iseenesest viidata isiku terviseprobleemidele, seega võib olla tegemist eriliigiliste andmetega.	Antud selgitus	Eestkostja andmeid kontrollib kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogus selleks volitatud isik rahvastikuregistrist. Samuti saab eestkostet tõendada kohtuotsuse alusel. Rahvaraamatukogu ei kontrolli iga täisealise lugejaks registreeruda soovija puhul ega talle eestkostjat pole määratud, kuid sageli annab eestkostja sellest rahvaraamatukogule ise märku. Eelnõu § 18 lg 4 (sissejuhatav lauseosa) võimaldab sellisel juhul töödelda ka eestkostja isikuandmeid, et tagada vajadusel kontakt vastutava isikuga.
56.	Eelnõu § 17 lõige 5 punkt 1 sätestab, et lugejalt võib nõuda väljaande või eseme kojulaenutamisel tagatist kuni selle hinna kümnekordses suuruses, kui tema rahvastikuregistrisse kantud elukoht ei ole Eestis. Lugeja elukoha andmete saamine rahvastikuregistrist ei ole aga eelnõuga ette nähtud. Andmekogu põhimääruse järgi lugeja andmed kannab andmekogusse lugeja ise e-kataloogi veebiliidese kaudu või tema taotlusel raamatukogu töötaja otse andmekogusse. Andmevahetust reguleerivas põhimääruse kavandi §-s 25 ei ole samuti ette nähtud, et rahvastikuregister peaks isiku registreeritud elukoha andmeid edastama. Seega on selgusetu, kuidas ja mille alusel toimub eelnõu § 17 lõike 5	Antud selgitus	Rahvastikuregistri seaduse (RRS) § 4 lg 1 on sätestatud, et rahvastikuregistri isikuandmetele võimaldatakse juurdepääs riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustele ning muudele füüsilistele ja juriidilistele isikutele neile seadusega või seaduse alusel pandud avalik-õigusliku ülesande täitmiseks. Kohaliku omavalitsuse asutusel on õigus teha päringuid rahvastikuregistrisse, kui see on vajalik rahvaraamatukogu seaduse § 17 lõikes 5 punktist 1 nimetatud ülesande täitmiseks. Kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogus kontrollib seaduses ette nähtud juhul rahvastikuregistrist elukohaandmeid selleks volitatud isik.

	punktis 1 nimetatud tingimuse (mis eeldab päringut rahvastikuregistrisse) kontrollimine.		
57.	Eelnõu § 18 lõike 5 kohaselt lugeja andmete õigsust kontrollitakse kord aastas rahvaraamatukogu külastusel. Samas lugeja andmed kustutatakse kolme aasta pärast juhul, kui isik ei külasta raamatukogu. Seega võib isik käia raamatukogus korra kolme aasta jooksul. Kuidas siis sellisel juhul toimib andmete õigsuse kontroll?	Antud selgitus	Täpselt samasisuline säte on kehtiv RaRS § 15 ¹ lõige 5. Registreeritud lugeja puhul kontrollitakse rahvaraamatukogu külastusel kord aastas isikuandmeid juhul, kui ta kasutab isikutuvastust nõudvaid teenuseid (näiteks kojulaenus). Kui lugeja ei kasuta kolme aasta jooksul selliseid teenuseid, kustutatakse tema andmed. Enne lugeja andmete kustutamist saadetakse raamatukogude andmekogust lugejale automaatne teavitust tema poolt edastatud e-posti aadressile. Kui lugeja ei soovi lugejaks olekut pikendada, kustutatakse tema kohta kogutud andmed (tuleb arvestada, et sellisel juhul kustutatakse ka laenutuste ajalugu puudutavad andmed). Raamatukogu teenuste kasutaja võib seejärel raamatukogu kasutada külastajana, kasutades teenuseid, mis ei nõua isikutuvastust. Soovi korral võib inimene alati uuesti lugejaks registreeruda.
58.	Omaette küsimus on seadusliku esindaja andmete kontrollimine. Kui alaealine käib raamatukogus ise, kas siis tema esindaja andmed kontrollitakse alaealise ütluste järgi (alaealine ei pruugi vanema kontaktid peast teadma) või jäävad esindaja andmed kontrollimata?	Antud selgitus	Kui alaealine teatab, et tema seadusliku esindaja andmed on muutunud, antakse alaealisele uuesti täitmiseks lapsevanema või eestkostja kirjaliku nõusoleku leht või vorm, mis sisaldab ka esindaja andmeid. Nõusoleku lehe või vormi võib saada raamatukogust või raamatukogu veebilehelt ja selle võib täidetult tagasi tuua või e-postiga saata. Raamatukogu ei ole kohustust alaealise seadusliku esindaja andmeid küsida, kuid raamatukogu võib seda teha väljaande või eseme kojulaenutamiseks. Raamatukogu, kus alaealistelt ei nõuta viivist ega kaotatud väljaande hüvitamist, ei küsita seadusliku esindaja kirjalikku nõusolekut ega kontaktandmeid.
59.	Eelnõu § 19 lõige 1 annab rahvaraamatukogule õiguse edastada lugejale tema esitatud postiaadressile,	Arvestatud	Eelnõu § 19 on muudetud. Rahvaraamatukogul on õigus edastada lugejale tema esitatud postiaadressile,

	<p>telefoninumbri- või elektronposti aadressile meeldetuletusi ja muud lugejat puudutavat teavet, sealhulgas rahulolu- ja tagasisideküsitlusi.</p> <p>Juhul, kui isiku kontaktandmete kasutamise eesmärgiks on isikute täiendav teavitamine ja küsitluste korraldamine, peab sellise õiguse kehtestamine olema põhjalikult kaalutud ja vajalik. AKI leiab, et eelnõus ei ole sellist vajadust veenvalt põhjendatud. Juhul, kui isikutega eelnimetatud eesmärkidel ühenduse võtmine siiski kehtestada, on see võimalik ainult juhul, kui isik on andnud selleks nõusoleku ning ka siis peab isikule jääma võimalus nõusolek igal ajal tagasi võtta. Palume eelnõu vastavalt muuta.</p>		<p>telefoninumbri- või elektronposti aadressile meeldetuletusi ja muud lugejat puudutavat teavet. Teavitusi, mis ei ole raamatukogu teenuste osutamiseks vältimatult vajalikud, on raamatukogul õigus lugejale saata lugeja nõusolekul.</p> <p>Lugejat puudutavaks teabeks on näiteks meeldetuletus laenustähtaja peatse lõppemise kohta, teade väljaande, mille järjekorras lugeja on, saadavuse kohta, teade lugeja isikuandmete peatse kustutamise ja lugejaks olemise pikendamise võimaluse kohta jne. Kõnealuse teabe edastamine on lugeja huvides, kuna aitab vältida näiteks rahvaraamatukogu ees võlgnevuste tekkimist või lugeja staatusest ilmajäämist enne kui lugeja andmed kustutatakse andmekogust.</p>
60.	<p>Vastavalt eelnõu § 18 lõikele 6 isikuandmeid ei kustutata, kui lugejal on rahvaraamatukogu ees täitmata kohustusi. Nimetatud juhul säilitatakse isikuandmeid kuni kohustuste täitmiseni. Eelnõuga on ette nähtud aegumine 10. aasta jooksul, andmete kustutamist reguleeriv säte aga lubab 4 (8) säilitada andmeid põhimõtteliselt igavesti (võlgnevus ei pruugi olla kunagi tasutud), mis ei ole IKÜMi kohaselt aktsepteeritav.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 18 lg 6 (uue numeratsiooni järgi lg 8) on täiendatud ja lisatud, et isikuandmed kustutatakse samuti juhul kui viivise või kahju hüvitamise nõue on aegunud. Nimetatud nõuete aegumistähtaeg on 10 aastat (eelnõu § 21 lg 12).</p>
61.	<p>Paragrahvi 18 lõige 7 näeb ette, et seadusliku esindaja andmed kustutatakse lugeja isikuandmete kustutamisel või esindusõiguse lõppemisel. Seejuures jääb arusaamatuks, kas nt juhul, kui alaealisel lugejal on tekkinud võlgnevus, mis ei ole tema täisealiseks saamise hetkel tasutud, siis jätkatakse ka seadusliku esindaja andmete säilitamist kuni lõikes 6 nimetatud tähtaja saabumiseni või määravaks on esindusõiguse kadumine sõltumata võlgnevuse olemasolust.</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõu § 18 lõige 9 täiendatud ja seletuskirja muudetud. Täisealiseks saamisel esindaja andmed kustutatakse, v. a juhul kui lugejal on täitmata kohustusi, mille eest vastutab tema seaduslik esindaja ja võlgnevus jääb seaduslikule esindajale. Nõuete aegumistähtaeg on kümme aastat.</p>

	Seejuures eelnõu 21 § lõike 11 kohaselt vastutab viivituse eest seaduslik esindaja, mis on mh kooskõlas üldise võlaõigusliku vastutuse ja tsiviilõiguse regulatsiooniga. Seega on selgusetu, kuidas toimub nii alaealise kui esindaja andmete säilitamine juhul, kui esineb eelnõu § 18 lõikes 6 sätestatud olukord (arvestades, et alaealine lugeja ise võlgnevuse eest ei vastuta, ei ole eelnõu loogika järgi justnagu alust tema andmete säilitamiseks).		
62.	§ 77 lg 2 ja 3 -AKI hinnangul vajab automaatse haldusmenetluse regulatsioon täiendamist. Sätte peaks ette nägema paremat andmesubjekti õiguste kaitset, sh peab seaduse tasandil olema sätestatud, et automatiseeritud otsuseid ei tohi vastu võtta alaealiste suhtes. Lisaks peab seadus kohustama andma andmesubjektile konkreetsemat teavet, sh viidet konkreetsele isikule, kellega saab andmesubjekt vajadusel otseselt ühendust võtta. Tagatud peab olema ka õigus väljendada oma seisukohta, õigus saada selgitust otsuse kohta ning õigust seda otsust vaidlustada.	Arvestatud	Eelnõu § 22 lõige 3 kohaselt on automaatses haldusmenetluses sooritatud toimingute juures selgitus, et tegemist on automaatse toiminguga, ja teave vahetu isikliku kontakti õiguse kohta kohaliku omavalitsuse üksuse ametniku või rahvaraamatukogu töötajaga.
63.	ERRS § 7 ³ lõige 2 sätestab andmekogu pidamise eesmärgi, milleks vastavalt punktile 5 on ka 5 (8) riikliku statistika tegemine. Samas jääb selgusetuks, mida on silmas peetud riikliku statistika tegemise all. Üldjuhul peetakse riikliku statistika all silmas riikliku statistika seaduses (RStS) sätestatud ehk tegemist on kvantitatiivse, kvalitatiivse, kokkuvõtliku ja üldistava teabega, mis iseloomustab massnähtust vaatlusaluses kogumis ja mis saadakse riikliku statistika programmi või programmivälise statistikatöö raames andmete statistilise töötlemise tulemusena. RStS § 6 järgi on	Arvestatud	Eelnõu ERRS § 7 ³ lõige 2 p 5 muudetud.

	riikliku statistika tegijateks Statistikaamet ja Eesti Pank. Imselt on siiski silmas peetud statistikat, mis on vajalik raamatukogude tegevuse korraldamiseks. Palume eelnõu selles osas täpsustada.		
64.	Andmekogu eesmärk on sätestatud ka eelnõule lisatud andmekogu põhimääruse kavandi §-s 2, mis on aga laiem, kui seaduse volitusnormis toodud eesmärk. Näiteks on põhimääruses ühe eesmärgina toodud lugejatele ja külastajatele teenuste osutamine, kuid volitusnorm sellist eesmärki ei kajasta. Andmekaitse Inspeksioon on andmekogude juhendis selgitanud, et andmekogu eesmärk peab olema seaduses selgelt sätestatud, kuna see on volitusnormi tuum. Vajalik on, et volitusnorm annaks vastuse küsimusele, millisel konkreetsel eesmärgil ja milliste ülesannete täitmiseks andmekogu asutatakse. AvTS § 43 ¹ lõike 1 ja § 43 ³ lõike 1 järgi on andmekogu riigi, kohaliku omavalitsuse, avalikõigusliku juriidilise isiku või muu avalikke ülesandeid täitva isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse seaduse või selle alusel antud õigusaktiga ja selles sätestatud ülesannete täitmiseks. Seega peab andmekogu asutamise aluseks olevast seadusest ehk seaduse volitusnormist tulenema andmekogu loomise konkreetne eesmärk ehk avalik ülesanne, mille täitmiseks andmekogu luuakse ning seda ei tohiks muuta madalama taseme õigusaktiga.	Arvestatud	Eelnõu § 29 punkt 16 andmekogu eesmärke muudetud.
65.	Andmekogu põhimäärus erineb oma ülesehituselt ja struktuurilt paljude teiste andmekogude põhimäärustest ning ei ole seetõttu ka niivõrd selge ja üheselt arusaadav kui võiks.	Teadmiseks võetud	Andmekogu põhimääruse struktuuri muudetakse pärast raamatukogusüsteemi edukat hanget ja arvestades põhimäärusele tehtud ettepanekuid. Struktuuri osas on eeskuju võetud mitmetest põhimäärustest (näiteks muuseumide andmekogu põhimäärus, tervise

	<p>Paljude andmekogude põhimääruste puhul n-ö tavaks saanud struktuur võimaldaks kiiremat ja selgemat ülevaadet saada, mis andmekoguga on tegu, miks seda vaja on, milliseid andmeid sinna kogutakse, kes neid esitavad ning kes andmekogust andmeid saavad. Andmekogu põhimääruse eesmärk ongi just luua selgust ja läbipaistvust. Palume kaaluda andekogu põhimääruse struktuuri selgemaks ning jälgitavamaks muutmist.</p>		<p>infosüsteemi põhimäärus, Eesti spordiregistri põhimäärus jne), mille puhul oli struktuur erinev ega vastanud täpselt raamatukogusüsteemi aspektidele.</p>
66.	<p>ERRS § 7⁴ - AvTS-st tulenevalt peab igal andmekogul olema vastutav töötaja ehk haldaja, kes korraldab andmekogu kasutusele võtmist, teenuste ja andmete haldamist ning vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest. Iseenesest ei ole välistatud, et andmekogul võib olla mitu vastutavat töötajat, kes täidavad andmekogu pidamisel erinevaid ülesandeid, kuid seda eeldusel, et iga vastutav töötaja ka tegelikult vastutava töötaja funktsioone täidab. Seega, et andmekogu pidamisel oleks tööjaotus ja vastutus andmekogu töötajate vahel selge, tuleks põhimääruses ülesandeid kirjeldadagi vastavalt tegelikule tööjaotusele ehk põhimäärusest peab nähtuma nii vastutavate töötajate omavaheline kui ka andmekogu vastutava ja volitatud töötaja vaheline tööjaotus.</p> <p>Kuna AvTS ei tunne andmekogude pidamise osas sellist mõistet nagu kaasvastutav töötaja, siis jääbki selgusetuks, millist rolli kaasvastava töötaja puhul antud juhul silmas on peetud. AKI on varasemalt andmekogudega seoses juhtinud tähelepanu sellele, et andmekogude puhul tuleb eristada isikuandmete töötlemise vastutavat töötajat ja andmekogu</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 11 lõige 1 ja § 29 punkt 16 ja muudetud. Raamatukogude andmekogu kaasvastutavad töötajad on rahvaraamatukogude valdkonna eest vastutav ministeerium ja Rahvusraamatukogu ja andmekoguga liitunud muu raamatukogu. Andmekogu vastutavate töötajate ülesanded ja tööjaotus kirjeldatakse andmekogu põhimääruses. Kultuuriministeerium tagab rahvaraamatukogude kaudu Eesti väljaannete kättesaadavuse infosüsteemis.</p>

	<p>vastutavat töötajat, sh rollidega seotud kohustusi. Kui andmekogu vastutava töötaja ülesanded on seotud andmekogu pidamisega, siis IKÜM näeb isikuandmete vastavale töötajale ette mitmeid kohustusi just seoses isikuandmete töötlemisega.</p> <p>Kokkuvõtvalt võib märkida, et tegelikult täidab RaRa nii andmekogu vastutava töötaja kui ka IKÜM-st tuleneva isikuandmete vastutava töötaja ülesandeid, erinevalt KuM-st, mis tegelikult põhimäärusest tulenevalt andmekogu vastutava töötaja funktsiooni ei täida. Seega jääb ka selgusetuks KuM lisamine põhimäärusesse (kaas)vastutava töötajana. Pigem on põhimääruse järgi ministrium rolliks andmekogu pidamise reguleerimine õigusloomega ja andmekogu pidamise finantseerimine ning seda saab ministrium enda haldusalas oleva andmekogu puhul teha niigi, sh teha järelevalvet teenistusliku järelevalve kaudu.</p>		
67.	<p>Põhimääruse kavand § 24 lg 2 - Selgusetuks jääb, kui kaua andmekogu vastutav töötaja tohib tegelikult lugejate andmeid andmekogus säilitada. Märgime, et andmete säilitamise tähtajad tuleb ise selgelt kindlaks määrata, lähtudes andmete säilitamise eesmärgist. Viitamine ei taga seda, et andmekogus tõepoolest ka järgitakse neid tähtaegu, lisaks võib tähtaegades orienteerumine olla andmekogu pidajale endale keeruline, rääkimata lugejatest, kellele peab olema selge kaua nende isikuandmeid säilitatakse. Seetõttu oleks õige andmekogus olevate andmete säilitamise konkreetsed tähtajad reguleerida põhimääruses, arvestades sealjuures andmekogu volitusnormis kehtestatud tähtaegadega.</p>	<p>Arvestatud ja antud selgitus</p>	<p>Eelnõu § 29 punkti 16 täiendatud ja lisatud andmekogus isikuandmete säilitamise tähtaeg 3 aastat ajast kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lugeja ei ole isikutuvastust nõudvaid teenuseid kasutanud või 2) raamatukogu või lugeja ise ei ole enda andmeid uuendanud; 3) lugejal või külastajal ei ole raamatukogu ees täitmata kohustusi või on tema suhtes nõue aegunud. <p>Raamatukogu töökorraldus ja lugeja andmete säilitamine reguleeritakse valdkonna õigusaktides, sest rahva-, kooli- ja rahvus-, teadus- ja erialaraamatukogude lugejaks olemise tähtajad sõltuvad asutuse tegevust reguleerivatest õigusaktidest ja neist lähtuvatest ülesannetest.</p>

			<p>Kooliõpilane või üliõpilane saab olla vastava õppeasutuse raamatukogu kasutaja kogu oma õppeperioodi vältel (semester, õppeaasta). Põhikooli lõpetamisel raamatukogu kasutamise õigus lõppeb ja andmed kustutatakse. Ülikooliraamatukogus pärast õpingute lõppu saab lugeja soovi korral jätkata raamatukogu teenuste kasutamist muus staatuses.</p> <p>Eelnõu § 18 lõigetes 6 kuni 9 on sätestatud lugeja ja seadusliku esindaja isikuandmete säilitamise tähtajad. § 18 lõikes 9 on sätestatud, et külastaja andmed kustutatakse ühe aasta möödumisel käesoleva seaduse § 21 lõike 7 rakendamisest arvates.</p> <p>Eelnõu § 18 lõikes 6 on sätestatud, et lugeja andmed, välja arvatud statistikaga seotud isikustamata andmed, kustutatakse, kui lugeja pole rahvaraamatukogu külasthanud kolm aastat või lugejaks olemist pikendanud. Isikuandmeid ei kustutata, kui lugejal on rahvaraamatukogu ees täitmata kohustusi. Nimetatud juhul säilitatakse isikuandmeid kuni kohustuste täitmiseni, kuid mitte kauem kui nõude aegumistähtaeg kümme aastat (§ 21 lõige 10).</p>
68.	Põhimääruse § 25 lg 1 - Tegemist on mitteregulatiivse ja sisutihja normiga. Õigus teistelt isikutelt ja asutustelt andmeid saada ei saa tuleneda andmekogu põhimäärusest, vaid seaduse normidest, mis asutuste tegevusele kohalduvad.	Antud selgitus	<p>Nõustume, et õigus teistelt isikutelt ja asutustelt andmeid saada tuleneb erinevatest seaduse normidest, mis asutuste tegevusele kohalduvad.</p> <p>Andmekogu rakendumisel võivad andmekogu kasutada erinevate haldusalade raamatukogud (rahva-, kooli-, eriala-, ülikooli-, rahvusraamatukogu ja asutuste raamatukogud). Neile kohalduvad asutuste tööd reguleerivad erinevad õigusaktid, mis määravad andmete töötlemise alused ja ulatuse.</p> <p>Näiteks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 42 lõike 5 alusel võib rahvaraamatukogu täita kooliraamatukogu põhiülesannet põhikogu osas, kui rahvaraamatukogu asub kooliga samas</p>

			hoones või kooli hoonele piisavalt lähedal, et kooliraamatukogu põhiülesande täitmine ei oleks takistatud. Sellisel juhul peab ka rahvaraamatukogul olema võimalik täita kooliraamatukogu ülesannet. Samuti võib ka mõne teise asutuse raamatukogule olla pandud lisaülesandeid, mille täitmine eeldab andmevahetust andmekogu põhimääruses loetletud andmekogudega.
69.	Märgime, et kogu § 25 mõte jääb arusaamatuks. AvTS § 43 ⁵ lõike 1 järgi sätestatakse andmekogu põhimääruses andmekogu pidamise kord, sh andmekogu vastutav töötaja (haldaja) ja vajadusel volitatud töötaja, andmekogusse kogutavate andmete koosseis, andmeandjad ja 8 (8) vajadusel muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused. Andmekogude juhendi punktis 3.2 on toodud välja loetelu andmekogu pidamise olulistest küsimustest, mida põhimäärusega reguleeritakse. Sealjuures on punktis 9 märgitud, et põhimääruses tuuakse välja andmete allikad ehk millistest andmekogudest või kelle käest (millistelt andmeandjatelt) andmeid saadakse. Seeläbi määratakse tegelikult ka kindlaks, millised on andmekogu unikaalsed põhiandmed. Nimelt keelab AvTS § 43 ³ lõige 2 asutada ühtede ja samade andmete kogumiseks eraldi andmekogusid, mis tähendab, et kui samu andmeid kogutakse juba mõnda teise andmekogusse põhiandmetena, siis tuleks kasutada seal olevaid andmeid, mitte neid isikutelt uuesti koguda. Antud juhul jääb arusaamatuks näiteks lõike 9 loetletu.	Antud selgitus	Andmekogu põhimääruse lõpliku versiooni koostamisel arvestatakse tehtud märkusi ja ettepanekuid. § 25 lõikes 9 on nimetatud kõigi raamatukogude ehk rahva-, rahvus-, kooli-, ülikooli-, erialaraamatukogude teenuste osutamiseks on vajalik andmevahetus andmekogudega, mis on vajalikud lugejateeninduseks oluliste andmete pärimiseks. Andmekogu kasutatavad või kogutavad andmed võivad erineda sõltuvalt raamatukogu tüübist. Näiteks ülikooliraamatukogu saab õppeinfosüsteemist andmete pärimise või vahetamise kaudu anda üliõpilasele õiguse kasutada ülikooliraamatukogusse hangitud litsentsiandmebaase. Rahvaraamatukogu, kes täidab ühtlasi kooliraamatukogu põhikogu ülesannet, saab hariduse infosüsteemidest pärida õpilaste teenindamiseks vajalikke andmeid. Samas ei ole rahvaraamatukogul, keda kooliraamatukogu omanik ei ole volitanud põhikogu ülesande täitmiseks, õigust hariduse valdkonna andmekogudest andmeid pärida.
70.	Lisaks nähtub esitatust, et andmekogu alamandmekoguks on Eesti rahvusbibliograafia	Antud selgitus	Eelnõu lisa 2 määruse kavandi 4 lisa 1 on ette nähtud ka Eesti rahvusbibliograafia alamandmekogu pidamise korraldus.

	alamandmekogu, kuid põhimääruse kavandi § 5, kus on toodud andmekogu ülesehitus, sellist alamandmekogu raamatukogu andmekogu alamandmekoguna välja toodud ei ole. Kui tegemist on raamatukogu andmekogu ühe osaga, siis tuleks see selliselt põhimääruses ka välja tuua koos sätetega, mis seda alamandmekogu pidamist puudutavad.		
71.	Rahvaraamatukogu töökorralduse eeskirja kavandi § 12 lõike 7 kohaselt raamatukogu võib lugeja nõusolekul küsida lugejateeninduseks täiendavaid isikuandmeid. Arusaamatu on, mis andmed ja mis eesmärgil võib raamatukogu koguda isiku nõusoleku alusel. Reeglina, kui isikuandmete töötlemise õiguslik alus tuleb juba õigusaktist, milleks eelnõu välja töötatakse, on eksitav väita, et isikult võetakse nõusolek tema andmete töötlemiseks. Seadus ei saa kohustada andmesubjekti andma nõusolekut oma andmete töötlemiseks. Kui tegemist on vabatahtliku andmete esitamisega, mis ei ole otseselt vajalik asutuse seadusega pandud avalike ülesannete täitmiseks, siis see õigus asutusel igal ajal olemas ja seda ei pea eraldi õigusaktiga sätestama. Arvestada seejuures tuleb kõikide nõusoleku andmise ja tagasivõtmise tingimustega (IKÜM art 7). AKI peab vajalikuks rõhutada, et avalike ülesannete täitmiseks vajalike töödeldavate isikuandmete koosseis peab tulenema seadusest ning seda ei tohi määrusega laiendada. RaRS-is on lugeja ja tema esindaja kohta kogutavate isikuandmete loetelu toodud §-s 18.	Antud selgitus	Rahvaraamatukogu avalikud ülesanded võivad olla laiemad kui rahvaraamatukogu seaduses sätestatud. Näiteks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 41 lõike 5 kohaselt võib rahvaraamatukogu täita kooliraamatukogu põhiülesannet põhikogu osas, kui rahvaraamatukogu asub kooliga samas hoones või kooli hoonele piisavalt lähedal, et kooliraamatukogu põhiülesande täitmine ei oleks takistatud. Sellisel juhul peab kooliraamatukogus olema vähemalt õppekirjanduse kogu. Selle ülesande täitmiseks on otstarbekas koguda lugejalt vabatahtlikult andmeid tema kooli ja klassi kohta. Rahvaraamatukogu töökorralduse eeskirja kavandi § 12 lõike 7 järgi võib raamatukogu lugeja nõusolekul küsida täiendavaid isikuandmeid, näiteks õpilase puhul kooli ja klassi. Selliste andmete küsimine on vajalik, et õpilane või tema seaduslik esindaja saaks soovi korral teavitusi vajaliku soovitusliku kirjanduse kohta. Nõusolekupõhiste andmete esitamine on vabatahtlik, tugineb lugeja nõusolekule ning lugejal on õigus see nõusolek igal ajal tagasi võtta. Rahvaraamatukogu avalike ülesannete täitmiseks vajalike töödeldavate isikuandmete koosseis tuleneb seadusest. Töökorralduse eeskiri täpsustab tegevusi, mida seadusega ei reguleerita.
Eesti Linnade ja Valdade Liit			

72.	Eelnõu § 4 lõike 2 - Teeme ettepanku jätta välja sõna „teeninduspiirkonnad“. Teeninduspiirkondade juriidiline fikseerimine tekitab asjatut halduskoormust ja piiraks raamatukogude paindlikkust reageerida muutuvatele vajadustele. Selle asemel tuleks keskenduda teenuste üldisele kättesaadavusele ja ligipääsetavusele, sõltumata lugeja asukohast või konkreetsest haruraamatukogust. Oluline on tagada, et raamatukogu ruumid ja teenused oleksid füüsiliselt ja virtuaalselt kättesaadavad kõigile soovijatele, olenemata nende elukohast kindlas teeninduspiirkonnas.	Arvestatud	Eelnõu § 4 lõige 2, lõike 5 punkt 2 ja lõike 6 punkt 2 ning 3 muudetud ja sõnastusest jäetud välja “teeninduspiirkonnad”.
73.	Eelnõu § 4 lõige 4 - Leiame, et kavandatav volitusnorm on liigne sekkumine KOV autonoomiasse ning ei ole põhjendatud. Kavandatavad muudatused ei tohi põhjendamatult piirata kohalike omavalitsuste võimalust kujundada ja korraldada avalikke teenuseid viisil, mis vastavad just nende piirkonna eripäradele ja vajadustele.	Mittearvestatud	Eelnõu § 4 lõige 4 volitusnormi kohaselt on Vabariigi Valitsusel kaalutusõigus, kas sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud näitajatest lähtumiseks kehtestada määrusega täpsemad tingimused ja kord või jätta see kehtestamata. Kavandatav säte ei piirata põhjendamatult kohalike omavalitsuste võimalust kujundada ja korraldada avalikke teenuseid viisil, mis vastab nende piirkonna eripäradele ja vajadustele. Kui aga ilmneb, et eelnõuga ette nähtud suurem paindlikkus hakkab näiteks ohustama rahvaraamatukogude teenuste kättesaadavust, on valitsusel võimalik sekkuda, kehtestades täpsemad tingimused. Määruse kehtestamisele eelnevalt saavad kohalikud omavalitsused anda oma arvamuse § 4 lõikes 3 sätestatud näitajate täpsemate tingimuste ja korra kohta.
74.	Eelnõu § 4 lg-d 1, 5 ja 6 - Eelnõu ja seletuskirja koos lugemisel jääb praeguse sõnastuse järgi mulje, et iga haruraamatukogu avamist või asukoha muutust peaks otsustama volikogu. Nõue, et iga haruraamatukogu	Arvestatud	Eelnõu § 4 lõiked 1, 5 ja 6 muudetud.

	<p>ümberkorraldamist (sh kolimist või ruumide muutust) peab volikogu heaks kiitma, on bürookraatlik ja ajamahukas. See takistab raamatukogude kiiret ja efektiivset kohanemist muutuvate vajaduste ja tingimustega. Volikogu on kollegiaalne organ, kus arutelud, muudatusettepanekud ja hääletused toimuvad istungi käigus. Seetõttu ei saa volikogu seisukohta esitada Kultuuriministeeriumile enne, kui volikogu on rahvaraamatukogu ümberkorraldamise või tegevuse lõpetamise otsustanud.</p>		
75.	<p>Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt kehtestab rahvaraamatukogu põhimääruse kohaliku omavalitsuse volikogu, kuulates eelnevalt ära rahvaraamatukogu nõukogu arvamuse. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 35 lõike 2 kohaselt toimub hallatava asutuse põhimääruse, struktuuri ja koosseisu kinnitamine ning muutmine kohaliku omavalitsuse volikogu poolt kehtestatud korras. Teeme ettepaneku eelnõus sätestada, et rahvaraamatukogu põhimäärus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse volikogu sätestatud korras.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 7 lõige 1 viimane lause muudetud.
76.	<p>Eelnõu § 9 lõige 1 kohaselt raamatukogutöötajal, kes täidab käesoleva seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud ülesandeid, peab olema nende täitmiseks piisav haridus ja kompetents või raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsioon. Teeme ettepaneku asendada sõna „piisav“ sõnaga „vastav“.</p>	Antud selgitus	Mõlemad on sisustamata õiguse sätted, mis ei tee seaduse sätet selgemaks, vaid jätab kohaliku omavalitsuse üksusele suurema vabaduse.
77.	<p>Eelnõu § 8 lõige 2 nõuab rahvaraamatukogu nõukogu arvamuse ärakuulamist juhi kandidaadi sobivuse kohta. Juhil värbamiseks moodustatakse tavaliselt värbamiskomisjon, kuhu saab soovi korral kaasata kogukonna aktiviste või valdkonna spetsialiste.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 8 lõike 2 viimane lause välja jäetud.

	Teeme ettepaneku jätta eelnõu § 8 lõike 2 viimane lause välja, kui tarbetu sekkumine väljakujunenud juhtide värbamise protsessi - ?.		
78.	§ 8 lg 6 - Teeme ettepaneku jätta seadusest välja rahvaraamatukogude juhtide tähtajalise töölepingu nõue. Kohalikul omavalitsusel peaks olema õigus otsustada, kas raamatukogu juhi koht on tähtajaline või tähtajatu. See annaks omavalitsustele suurema autonoomsuse juhtimisotsuste tegemisel ja ühtlustaks raamatukogu positsiooni teiste hallatavate asutustega.	Arvestatud	Eelnõu § 8 lõige 3 muudetud ja lõige 4 välja jäetud.
79.	Eelnõu § 16 lõige 4 reguleerib raamatukogu teeninduse korraldust erakorralistes oludes. Teeme ettepaneku täiendada viidatud lõiget selliselt, et rahvaraamatukogu juhil piirata ajutiselt ligipääsu raamatukogule ka muudel olulistel põhjustel, mis takistavad teenuste normaalset osutamist, nagu näiteks avariiolekord, ulatuslik töötajate haigestumine, remonditööd või muud ootamatud sündmused. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada § 16 lg 4 järgmiselt: „(4) Rahvaraamatukogu juht võib vahetu olulise või kõrgendatud ohu korral või muul mõjuval põhjusel rahvaraamatukogu ruumidele, raamatukogutöötajatele, lugejatele või külastajatele ajutiselt piirata rahvaraamatukogule ligipääsu, kui see on vältimatult vajalik. Ligipääs tuleb taastada viivitamata pärast ohu, takistuse või korrarikkumise kõrvaldamist või lõppemist. Rahvaraamatukogule ligipääsu piiramisel tuleb võimalusel säilitada rahvaraamatukogu teenuste osutamine muul viisil.“.	Mittearvestatud	Tegemist on korrakaitseadusest tulenevate mõistetega ja säte on vajalik inimese elu ning tervise kaitsmiseks. Muudel juhtudel otsustab kohaliku omavalitsuse üksus raamatukogule ajutise juurdepääsu piiramise, kuid oluline on, et raamatukogu teenused oleks muul viisil kättesaadavad.

<p>80.</p>	<p>Teeme ettepaneku täpsustada eelnõu § 17 lõikes 4 rahvaraamatukogude ja haruraamatukogude vahelise laenutuse tingimusi ja kulusid, võttes arvesse kavandatava üleriigilise infosüsteemi (ÜÜRS) funktsionaalsust, teenuse oodatavat mahtu ning sellega kaasnevat koormust raamatukogu eelarvele. Tasuta tellimise võimalus haruraamatukogude vahel on mõistlik ainult siis, kui tulevane raamatukogude infosüsteem (ÜÜRS) seda täielikult toetab. Praegune süsteem ei ole valmis toetama teavikute broneerimist haruraamatukogude vaheliseks liikumiseks, teavituste edastamist teaviku teekonna kohta lugejale ja töötajale ning laenusvalmidusest teavitamist. Teiseks, tasuta teenuse pakkumine toob kaasa olulise logistika- ja halduskoormuse kasvu. Kolmandaks, sellega kaasneb märkimisväärne finantsiline kulu kohalikele omavalitsustele.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku muuta § 17 lõiget 4 järgmiselt: 1) lisada selge tingimus, et haruraamatukogude vaheline tasuta tellimine on võimalik vaid juhul, kui üleriigiline raamatukogude infosüsteem (ÜÜRS) toetab selleks vajalikke funktsionaalsusi. See hõlmab broneerimise, teavituste, kättesaamiskoha valiku ja ujukogu haldamise võimekust; 2) kaaluda võimalust kehtestada haruraamatukogude vahelisele teavikute tellimisele tasu, mis kataks vähemalt osaliselt logistikakulud, või jätta see kohaliku omavalitsuse otsustada, arvestades reaalselt kulu ja teenuse mahtu. Alternatiivina võiks riik eraldada selleks otstarbeks toetust KOVidele, kuid kohe kindlasti ei saa seda kulu</p>	<p>Arvestatud ja antud selgitus</p>	<p>Eelnõu § 17 lõige 4 muudetud ja sõnastatud järgmiselt: “Rahvaraamatukogu kogudes puuduvad väljaanded tellitakse lugeja soovil teistest raamatukogudest <u>raamatukogudevahelise laenutuse kaudu</u>. Lugejalt võib nõuda raamatukogudevahelise laenutuse kulude katmist. <u>Sama omavalitsuse rahvaraamatukogu kogude vahel laenutamise võimaluse olemasolul kulude katmise tasu ei rakendata.</u>“</p> <p>Kehtiva RaRS § 15 lõikes 2 on sätestatud, et rahvaraamatukogu põhiteenused on teavikute kohapeal kasutamine ja kojulaenus ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Rahvaraamatukogu põhiteenused on tasuta.</p> <p>Eelnõu § 17 lõikega 1 ei muudeta kehtivat regulatsiooni.</p> <p>Raamatukogu asutuse sisese laenutamise reeglid kehtestatakse rahvaraamatukogu kasutamise eeskirjas.</p> <p>Eelnõuga ei kaasne teenuse pakkumisel olulist logistika- ja halduskoormuse kasvu, sest teenust haruraamatukogude vahel ehk asutusesisene laenus tuleb korraldada rahvaraamatukogul ka kehtiva seaduse alusel. Raamatukogudevaheline laenus on väljaannete edastamine teise asutuse või teise kohaliku omavalitsuse raamatukogule, mis võib olla tasuline. Hangitava raamatukogusüsteemi funktsionaalsed nõuded sisaldavad broneerimist haruraamatukogude vaheliseks liikumiseks, teavituste edastamist väljaande teekonna kohta lugejale ja töötajale ning laenusvalmidusest teavitamist.</p>
------------	--	--	--

	<p>katta praeguse raamatute toetuse arvelt; 3) anda KOVidele paindlikkus otsustada, kas nad pakuvad tasuta haruraamatukogude vahelist tellimise teenust või mitte, arvestades nende eelarvelisi võimalusi ja teenuse osutamise otstarbekust.</p>		
81.	<p>Eelnõu § 18 lõige 2 loetleb, milliseid andmeid raamatukogu töötleb isiku lugejaks registreerimisel. Teeme ettepaneku täiendada seda loetelu rahvastikuregistrijärgse elukohaga ja sõnastada sellest tulenevalt loetelu järgmiselt: „1) ees- ja perekonnanimi; 2) isikukood või selle puudumisel sünniaeg; 3) rahvastikuregistrijärgne elukoht (postiaadress); 4) lisa-postiaadress; 5) telefoninumber; 6) elektronposti aadress, kui see on olemas; 7) koduteeninduse vajadus.“.</p> <p>Rahvastikuregistrijärgse elukoha lisamine lugejate andmete hulka on oluline, sest iga kohalik omavalitsus peaks osutama tasuta teenust oma elanikele. See võimaldab raamatukogudel täpsemalt identifitseerida oma teeninduspiirkonna, st KOV elanikke ja pakkuda neile seadusega ettenähtud tasuta teenuseid. Ideaaljuhul võiks rahvastikuregistrijärgse aadressi saada otse rahvastikuregistrilt, mis lihtsustaks andmete haldamist ja tagaks nende ajakohasuse. Lisa-postiaadress seevastu on lugeja poolt vabatahtlikult täidetav väli. See annab raamatukogule paindlikkuse ühenduse võtmisel, kui põhiaadress ei ole piisav või kui lugeja eelistab teist kontaktaadressi. See lisaväli aitab raamatukogul vajadusel lugejaga ühendust saada näiteks teavituste või meeldetuletuste edastamiseks.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 18 lõige 2 muudetud (uue numeratsiooni järgi lg 4).

82.	Eelnõu § 21 lõige 4 – teeme ettepaneku täiendada lõiget võimalusega toimetada ettekirjutus ka e-posti teel. See muudatus viib kättetoimetamise regulatsiooni paremini kooskõlla tänapäevaste haldusmenetluse praktikatega, loob õigusselguse ettekirjutuse kättetoimetatuks lugemise kohta ning soodustab efektiivsemat asjaajamist. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 1 lõige 4 järgmiselt: „(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud ettekirjutus toimetatakse kätte haldusmenetluse seaduse § 25 lõikes 1 sätestatud viisil. Postiga kättetoimetamise korral võib ettekirjutuse kätte toimetada lihtkirjaga. Lihtkirjaga või elektroonilise kättetoimetamise korral e-posti teel loetakse ettekirjutus kättetoimetatuks, kui on möödunud 30 päeva selle saatmisest.“.	Antud selgitus	Eelnõu § 21 lõike 4 kohaselt toimetatakse sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud ettekirjutus kätte HMS § 25 lõikes 1 sätestatud viisil. HMS § 25 lõige 1 näeb ette, et haldusakt, kutse, teade või muu dokument toimetatakse menetlusosalisele kätte postiga, dokumendi väljastanud haldusorgani poolt või elektrooniliselt. HMS § 26 lõike 1 kohaselt saadetakse dokument postiga kättetoimetamise korral menetlusosalisele taotluses märgitud aadressil tähtkirjaga, kuid seaduses või määruses sätestatud juhtudel võib dokumendi kätte toimetada lihtkirjaga või väljastusteatega tähtkirjaga. RaRS-is sätestataksegi võimalus toimetada ettekirjutus lugejale kätte lihtkirjaga, täpsustades seejuures, millal loetakse ettekirjutus kättetoimetatuks.
83.	Eelnõu § 21 lõike 6 sõnastus vajab täpsustamist, et oleks selgelt aru saada, kas rahvaraamatukogudel tekib kohustus peale ühte aastat laenata uusi raamatuid ja esemeid ka kõikidele võlgnikele (sh täitemenetluses olevatele võlgnikele), kes ei ole oma võlgnevust kõrvaldanud. Lisaks vajab selgemat käsitlust, kuidas kohaldub kõnealune lõige koolikohustuslikule lapsele. Eelnõu § 21 lõige 8 küll viitab, et laenutamisepiirang kohaldub 18-aastase isiku ning täisealise eestkostetava puhul vajalike erisustega tema seaduslikule esindajale, aga millised erisused laenutamisepiirangu puhul kohalduvad, jääb arusaamatuks.	Arvestatud	Eelnõu § 21 lõige 7 muudetud. Sarnane põhimõte sisaldub ka kehtivas RaRS § 17 lõikes 3, kuid seda on eelnõuga pisut muudetud. Kui kehtiv sõnastus on imperatiivne (lugejalt võetakse väljaannete kojulaenamise õigus ära), siis eelnõukohane sõnastus on paindlikum, nähes ette võimaluse lugejalt väljaannete ja esemete kojulaenamise õigus ära võtta. Siin saab iga KOV jälle ise otsustada, kui ranget lähenemist nende rahvaraamatukogus eelistatakse. Ära on jäetud laenamisõiguse piiramise kestusega seonduv. Raamatukogu võib kaalutusõiguse alusel rakendada näiteks laste puhul viivise tasumise paindlikke lahendusi. Laenamisõiguse piirangu kehtimise ajal saab lugeja teisi rahvaraamatukogu teenuseid (näiteks väljaannete kohapeal kasutamine) edasi kasutada.
84.	Eelnõu § 21 lõikes 7 nimetatud piirangu puhul tuleb täpsustada, kuidas kõnealune piirang vormistatakse.	Antud selgitus	Eelnõu § 21 lõikes 7 nimetatud piirang vormistatakse lähtudes HMS-is ettenähtust.

	Arvestades, et eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt eelnõus ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi, siis on küsimus, kas piirang tuleks kehtestatakse haldusaktiga või piisab vastavast märkest infosüsteemi?		Piirang kehtestatakse haldusaktiga ja vastav märke tehakse ka infosüsteemi. Samas piisab dokumendi teatavakstegemisest vabas vormis.
85.	Eelnõu § 28 sisaldab üleminekusätteid rahvaraamatukogu juhtidele. Meie hinnangul muutuvad need üleminekusätted ebavajalikuks ja üleliigseks, kui loobutakse nõudest sõlmida raamatukogu juhtidega tähtajalised töölepingud.	Arvestatud	Eelnõu § 28 lõiked 1-3 välja jäetud.
86.	Eelnõu seletuskirja kohaselt on andmekoguga liitumine tasuta ainult rahvaraamatukogudele, kuid mitme piirkonna rahvaraamatukogu on seotud ka kooliraamatukoguga. Eelnõu seletuskirjas on küll välja toodud, et muud tüüpi raamatukogud (näiteks teadus- ja erialaraamatukogud ning kooliraamatukogud) saavad andmekoguga liituda soovi korral, kuid ei selgu mis tingimustel ja kas seda saab teha tasuta või tasu eest.	Antud selgitus	Põhikooli ja gümnaasiumi seaduse § 41 lõige 1 sätestab, et koolil peab olema raamatukogu. PGS reguleerib kooliraamatukogu teenust. Seega kooliraamatukogu teenuse eest tuleb tasuda sarnaselt tänastele raamatukogusüsteemide kasutamise tasudele. Kui teenust osutatakse PGS ja selle alusel antud määruse alusel on tegemist kooliraamatukogu teenusega ja tasu arvutatakse lähtuvalt RaRS eelnõu ja selle määruse alusel. Kui teenust osutatakse RaRS ja selle määruste alusel on tegemist rahvaraamatukogu teenusega. Raamatukogude andmekogu kasutamise tasu arvutamise alused kehtestab kultuuriminister määrusega. Raamatukogude andmekoguga saavad kooliraamatukogud liituda soovi korral. Kui andmekogu rakendamise projekti perioodil on kooliraamatukogu avaldanud soovi liituda raamatukogude andmekoguga, siis andmete migreerimine ja liitumine on tasuta. Tasuda tuleb sellele järgnevalt ainult kasutamisega seotud kulude eest. Kui kooliraamatukogu avaldab liitumise soovi kui andmekogu rakendamise projekti periood on lõppenud, tuleb raamatukogu

			<p>omanikul tasuda ise nii andmete migreerimise kui ka liitmistasud.</p> <p>Andmekogu rakendamise ajakava avaldab RaRa oma kodulehel. RaRa tutvustab võimalikele liitujatele (nt eriala- ja kooliraamatukogud) ülemineku ajakava, peab liitumiseks läbirääkimisi ning sõlmib raamatukogusüsteemi kasutamise lepingud.</p>
87.	<p>Eelnõu kohaselt on andmekoguga liitumine rahvaraamatukogudele tasuta, kuid eelnõu seletuskirjas on kirjas, et andmekogu ülalpidamisega seotud kulud katavad osaliselt (näiteks litsentsitasud) raamatukogude omanikud, v.a personalikulu, mis saadakse riiklike ülesannete ümberkorraldamisest. Palume selgitust, millised on kohalike omavalitsuste tegelikud kulud ja kohustused pärast andmekoguga liitumist.</p> <p>Siinkohal peame ka oluliseks märkida, et Tartu linn on oma arvamuses välja toonud, et kohustuslikus korras andmekoguga liitumine võib näiteks Tartu keskraamatukogule tähendada eraldumist ülikoolide ja teiste teaduskogude ühisest andmebaasist, mida raamatukogu kindlasti ei soovi, sest see tähendaks nende lugejate jaoks oluliselt teenuse kvaliteedi langust. Tartu kasutajad on harjunud leidma oma linna raamatukogusid ühest andmekogust ja paljud kasutavad lisaks rahvaraamatukogule ka teisi linna raamatukogusid.</p>	<p>Arvestatud ja antud selgitus</p>	<p>Eelnõu seletuskirja sõnastust täpsustatud.</p> <p>Rahvaraamatukogu andmekogu kasutamise eest tasu katab Kultuuriministeerium.</p> <p>Teiste raamatukogutüüpide puhul katab kulu raamatukogu omanik, sarnaselt tänastele raamatukogusüsteemide kasutamise kuludele.</p> <p>RaRa ja ülikooliraamatukogude koostööleping on koostamisel, milles lepatakse kokku ka edasise koostöö korraldus, kuna ümberkorralduste eesmärk on tagada kasutajate suurem mugavus.</p> <p>Raamatukogude andmekogu eesmärk on tagada, et lisaks Tallinna ja Tartu linna elanikele saaksid Tallinna ja Tartu lähiümbruse valdade elanikud samasuguse ligipääsu näiteks digitud väljaannetele kui täna on Tallinna ja Tartu linna elanikel.</p> <p>Üleminek on kavandatud etapiviisilisena ja e-kataloogi arendus tagab, et teenuse katkestusi kasutajatele ei tule ka juhul kui üleminekul töötatakse erinevates raamatukogusüsteemides.</p>
88.	<p>Teeme ettepaneku põhjalikult läbi mõelda ülesannete üleandmise järjekord ning viia see ellu etapiviisiliselt arendusüksusele.</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Ülesannete üleandmine arendusüksusele on kavandatud etapiviisilisena ja üleantavate ülesannetega seotud tegevuste planeerimine toimub juba RaRa-s moodustatud töörühmades, kuhu kuuluvad rahvaraamatukogude esindajad.</p>

89.	Samuti leiame, et Kultuuriministeerium peaks kaaluma pikemat üleminekuperioodi ning tagama selleks ajaks maakondadele riigipoolse palgatoetuse, et muudatused ja kaasnevad protsessid toimuksid sujuvalt. Oluline on määrata selge ajakava ja tähtajad, millal maakondlikud ülesanded ja tegevused lõppevad.	Arvestatud	<p>Eelnõu jõustumise ajakava on muudetud (1. jaanuar 2027 ja alates 1. juuli 2027 andmekogu rakendamine; väljaannete hankimise ümberkorraldus).</p> <p>Riik on toetanud täiendavalt ainult raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid ega ole toetanud kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogu ülesannete täitmist. Riigi ülesannete üleandmisel arendusüksusele ei ole põhjendatud palgatoetuse eraldamine, sest lõppevad täiendavate ülesannete osutamine teiste kohalike omavalitsuste rahvaraamatukogudele.</p> <p>Täiendavalt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid täitvate maakonnaraamatukogusid omavate 15 kohaliku omavalitsuse esindajatega on regulaarselt kohtunud ja läbi arutatud muudatuste ajakava.</p> <p>Riik eraldab nimetatud omavalitsustele 58 töötaja ühe kuu koondamistasu, sõltumata asjaolust, kas töötaja koondatakse või pakutakse talle uus töö.</p>
90.	Peame tähtsaks rõhutada, et mitmed kohalikud omavalitsused on oma tagasisides toonud esile seisukoha, et komplekteerimine peaks jääma omavalitsuse tasandil otsustada. Sellest lähtuvalt oleks põhjendatud ka riikliku teavikutoetuse suunamine otse omavalitsustele.	Antud selgitus	<p>Kohaliku omavalitsuse eelarve eest komplekteerimise korralduse otsused teeb jätkuvalt kohalik omavalitsus.</p> <p>Riigi toetuse eest väljaannete hankimine on kehtiva seaduse alusel riiklik ülesanne ja on seda ka eelnõu kohaselt.</p> <p>Väljaannete valimine on kehtiva seaduse ja eelnõu kohaselt jätkuvalt KOV rahvaraamatukogu ülesanne.</p> <p>Riigi toetuse suunamisel omavalitsustele tekib omavalitsustel kohustus tegeleda väljaannete hankimisega, mis toob neile kaasa lisakulud töötaja tööjõukulude näol.</p> <p>Eelnõuga nähakse ette, et arendusüksus pakub ka KOV toetuse eest väljaannete hankimist ja arveldamist, kui omavalitsus soovib teenust sarnaselt maakonnaraamatukogu pakutud väljaannete hankimise teenusega.</p>
Rahvaraamatukogude Nõukogu			

91.	<p>§ 2 lg 2 p 6 - Ettepanek: täiendada sõnastust järgmiselt: „formaalharidust ja elukestvat õpet toetavate koolituste ja muude harivate tegevuste korraldamine“.</p> <p>Selgitus: Rahvaraamatukogu toetab ka elukestvat õpet, mitte ainult formaalharidust.</p>	Arvestatud	<p>Rahvaraamatukogu põhiülesanded lähtuvad § 2 lõikes 1 nimetatud eesmärkidest. Elukestvat õpet toetavad tegevused olid hõlmatud ülesandega “muude harivate tegevuste korraldamine”.</p> <p>Kuigi sama paragrahvi lõike 2 punktis 6 ei olnud korratud eesmärk ülesannete loetelus, on elukestva õppega seotud tegevuste olulisuse tõttu täiendatud nimetatud põhiülesannet.</p>
92.	<p>§ 4 lg 1 - Eelnõu sõnastuse kohaselt otsustab ümberkorraldamise volikogu. Tallinn kui suur KOV ei saa sellega nõustuda. Ettepanek: sõnastada „volikogu“ asemel „kohaliku omavalitsuse üksus“.</p> <p>Iga KOV peaks saama otsustada, mis tasemel vastavad otsused vastu võetakse. Volikogu tasemele otsuse viimine suuremas KOVs on liigne bürokraatia ja ajakulu.</p> <p>Põhjendus: On ebamõistlik käia volikogus kinnitamas iga ümberkorraldamist, nt kui kolitakse üks haruraamatukogu ühest asukohast teise (Tallinna linnas kannavad haruraamatukogud asukoha nimesid), avatakse uus jne. Praeguse ajale on iseloomulik mobiilsus, paindlikkus ja kiire reageerimine.</p>	Antud selgitus	<p>§ 4 lõige 1 näeb ette, et rahvaraamatukogu asutamise, ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise otsustab KOV-i volikogu. Sama põhimõte on ka kehtivas RaRS-is.</p> <p>Tegemist on rahvaraamatukogu võrgustikku ja avaliku teenuse kättesaadavust puudutavate kaalukate ning oluliste otsustega, mis vajavad valla või linna hääleõiguslike elanike poolt valitud kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu otsust.</p>
93.	<p>§ 4 lg 2 - Teeninduspiirkondade määramine. Ettepanek: jätta teeninduspiirkondade määramine välja. (samuti § 2 lg 6 p 2) või määratleda seaduses miinimummäärad rahvaraamatukogude arvu kohta vallas ja/või linnas.</p> <p>Põhjendus: KOVi kogu territoorium ja elanikud on rahvaraamatukogu teeninduspiirkonnaks ning jagamine struktuuriüksuste vahel on tinglik ning tänapäeval liigne bürokraatia. Tallinnas kasutavad inimesed mitmeid raamatukogusid, raamatukogubuss</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Eelnõu § 4 lõige 2, lõike 5 punkt 2 ja lõike 6 punkt 2 ning 3 muudetud.</p> <p>§ 4 lõikega 3 on antud kohalikule omavalitsusele suurem otsustusõigus ja paindlikkus rahvaraamatukogude võrgu loomisel. Võrgu loomisel tuleb lähtuda etteantud näitajates:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) paikkonna elanike arv; 2) paikkonna asustustihedus ja -struktuur; 3) kohalike elanike vajadused.

	<p>sõidab üle linna, teeninduspiirkondade määramine ei ole vajalik ja on ebamõistlik.</p> <p>Nimetatud tingimused on ebamäärased, kui pole piirväärtusi.</p> <p>Ettepanek kriteeriumiteks:</p> <p>(3) Rahvaraamatukogude võrgu loomisel lähtuda järgmistest põhimõtetest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) igas kuni 10 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuses on vähemalt üks rahvaraamatukogu; 2) igas üle 10 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuses on vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt iga 15 000 elaniku kohta; 3) muudes kohaliku omavalitsuse üksustes on vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt kuni 500 elaniku kohta. 	<p>Konkreetsed numbrilisi näitajaid seaduses ette ei nähta, seega tuleb KOV-il loetletud asjaolusid ise kaaluda ning leida selle tulemusena parim lahendus tagamaks, et ükski paikkond ei jääks rahvaraamatukogu teenindusest välja.</p> <p>Eelnõu § 4 lõige 4 volitusnormi kohaselt on Vabariigi Valitsusel kaalutusõigus, kas sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud näitajatest lähtumiseks kehtestada määrusega täpsemad tingimused ja kord või jätta see kehtestamata.</p> <p>Rahvaraamatukogude Nõukogu numbriliste kriteeriumite alusel tehtud ettepanek ei arvestata kohalike elanike tegelikke vajadusi, mistõttu oleks see kasutaja vaates ebamõistlik lahendus.</p> <p>Nõukogu ettepanek näeb ette, et:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) igas kuni 10 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuses on vähemalt üks rahvaraamatukogu; 2) igas üle 10 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuses on vähemalt üks rahvaraamatukogu keskmiselt iga 15 000 elaniku kohta; <p>Ebaselgeks jääb, keda peetakse silmas „muude kohalike omavalitsuse üksustena“, kuna esimese kahe kriteeriumiga on juba hõlmatud kõik KOV-id.</p> <p>Samas peaks Tallinna linn pakutud kriteeriumide järgi olemasolevale 18 rahvaraamatukogule lisaks looma veel 13 raamatukogu ja Tartu linn lisaks viiele veel kaks rahvaraamatukogu.</p> <p>Arvutuse kohaselt piisaks Viimsi valla 22 944 elanikule senise nelja rahvaraamatukogu asemel ligikaudu 1,5 ehk kahest rahvaraamatukogust.</p>
--	---	---

			<p>Enamikus omavalitsustes piisaks pakutud kriteeriumide järgi ühest rahvaraamatukogust (v.a Rae, Saue ja Saaremaa vald, Kohtla-Järve linn - 2, Narva ja Pärnu linn –3).</p> <p>Pakutud kriteeriumide rakendamisel kahaneks Eesti rahvaraamatukogude võrk 480-lt raamatukogult 125-le.</p> <p>Eelnõu järgi saavad kohalikud omavalitsused lähtuda ajakohastest kriteeriumitest ja arvestada olulisi tegureid nagu liikumisteed, ühistranspordi ühendused ja kogukonna tegelik vajadus.</p> <p>Kui ilmneb, et eelnõuga ette nähtud suurem paindlikkus hakkab näiteks ohustama rahvaraamatukogude teenuste kättesaadavust, on valitsusel võimalik sekkuda, kehtestades täpsemad tingimused.</p> <p>Määruse kehtestamisele eelnevalt saavad kohalikud omavalitsused anda oma arvamuse § 4 lõikes 3 sätestatud näitajate täpsemate tingimuste ja korra kohta.</p>
94.	<p>§ 4 lg 6. „... teatab kohaliku omavalitsuse üksus kirjalikult Kultuuriministeeriumile vähemalt üks kuu enne volikogu otsuse tegemise kavandatavat tähtpäeva.“ Tegemist on liigse sekkumisega KOVi autonoomiasse. Ettepanek: KOV teatab peale otsuse tegemist.</p> <p>Selgitus: Tegemist on liigse sekkumisega KOVi autonoomiasse.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 4 lõige 6 muudetud.
95.	<p>§ 4 lg 7 - Jätta välja rahvaraamatukogu nõukogu kaasamine § 4 lk 1 otsuste tegemisse. Tegemist on liigse bürokraatiaga ja formaalse nõudega.</p> <p>Selgitus: Peaks piisama, kui on kaasatud kohalikud elanikud, mida seletuskirjas ka pikalt põhjendatakse.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 4 lõige 7 muudetud. Jäetud ära viide rahvaraamatukogu nõukogule.

<p>96.</p>	<p>§ 5 lg 1 ja lg 2 - Seadus ei pea reguleerima ehk ette kirjutama, milline on KOVi asutuste struktuur ega kohustama moodustama keskraamatukogu. Kui vaatame täna mitmete KOVide praktikat (lisaks Tallinnale Saue, Harku jt), siis keskraamatukogu ei ole moodustatud.</p> <p>Selgitus: KOVi raamatukogul peab olema vastavalt KOVi regulatsioonile õigus moodustada struktuuriüksusi.</p> <p>§ 5 lg 1. Ettepanek: asendada sõna “väiksusest” muu sõnaga, nt eripärast tulenevalt, rahvastiku tihedusest tulenevalt vms.</p> <p>Selgitus: Kohaliku omavalitsuse väiksusest tulenevalt võib seal olla üks haruraamatukogudeta rahvaraamatukogu –see lause ei võta arvesse suuremaid omavalitsusi, eelkõige linnu, milles on/oleks loogiline vaid üks raamatukogu. (Nt Maardu)</p> <p>§ 5 lg 2. erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituste korraldamine.</p> <p>Selgitus: Täiendkoolituste korraldamine on piirkonnajuhtide tööülesanne.</p> <p>§ 5 lg 2 (2). „Töö korraldamine infosüsteemides ja andmekogudes”. Selgitus: Rahvaraamatukogu juht peaks seda tegema, aga mida see ülesanne endas sisaldab? Palun see lahti seletada.</p>	<p>Osaliselt arvestatud ja antud selgitus</p>	<p>Eelnõu § 5 lõige 1 muudetud ja seletuskirja täiendatud.</p> <p>§ 5 lõige 2 punktis 4 sätestatud KOV rahvaraamatukogus töötavate raamatukoguhoidjate erialane nõustamine ja raamatukoguhoidjate täienduskoolituste korraldamine on ennekõike iga kohaliku omavalitsuse asutuse ülesanne.</p> <p>§ 5 lõige 2 punktis 2 nimetatud töö korraldamine infosüsteemides ja andmekogudes hõlmab tegevusi näiteks raamatukogu dokumendihaldussüsteemis või raamatukoguhoidjate ülesannete korraldamist raamatukogusüsteemis töötamiseks.</p>
<p>97.</p>	<p>§ 7 lg 1. Põhimääruse kinnitamine volikogus on liigne bürokraatia. Ettepanek: sõnastada „volikogu“ asemel „kohaliku omavalitsuse üksus“.</p> <p>§ 7 lg 1. rahvaraamatukogu nõukogu liikmed kinnitab vallavalitsus raamatukogu juhi ettepanekul kuni 3</p>	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Eelnõu § 7 lõige 1 muudetud.</p> <p>Rahvaraamatukogu põhimäärusega seotud § 7 lõige 1 muudetakse viimane lause ja sätestatakse: “Põhimäärus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse volikogu sätestatud korras.”.</p>

	<p>aastaks. Ettepanek: Määrata ära mitmeks aastaks nõukogu valitakse.</p> <p>Selgitus: RaRS seaduse regulatsioon peab olema mõistlik kõigile KOVidele. Tallinna linnas kinnitab ametiasutuste hallatavate asutuste põhimäärused linnavalitsus.</p>		
98.	<p>§ 7. lg 3 - Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega rahvaraamatukogu töökorralduse eeskirja...</p> <p>Selgitus: Juhime tähelepanu, et rakendusaktide pakettis on esitatud hetkel kehtiv töökorralduse juhend, mis on sisult vananenud ja ei selgita eelnõuga kaasnevaid muudatusi.</p>	Antud selgitus	<p>Rakendusaktide pakettis on esitatud täiendatud rahvaraamatukogude töökorralduse eeskirja kavand. Selle koostamisel ja täiendamisel on arvestatud kultuuriministri 12. juuli 2004. a määruses nr 9 „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“ sätestatud, rahvaraamatukogude valdkonna spetsialistide ettepanekuid ning rahvaraamatukogude statistika kogumisega seotud muudatusi. Kuna rahvaraamatukogu põhiteenuse tegevused (näiteks kogude kujundamise ja arvestuse alused) on oma olemuselt püsivamad ja muutuvad vähem, on töökorralduse eeskirjas oluline tagada lisaks ajakohasusele ka järjepidevus, et raamatukogude tulemusnäitajad oleksid ajas võrreldavad.</p> <p>Eelnõu vastuvõtmisel määrust täiendatakse.</p>
99.	<p>§ 8 lg 3 - Ettepanek: jätta kehtiva RaRS sõnastus, mille kohaselt KOV otsustab, kas sõlmib tähtajalise või tähtajatu lepingu raamatukogu juhiga. Selle ettekirjutamine seaduses on liigne sekkumine KOVi autonoomiasse. Lisaks toob see kaasa täiendavad kulud KOVile konkursside pideval korraldamisel, KOV peaks saama ise otsustada, mil määral ja milliseid kulusid teeb.</p> <p>§ 28. - Ettepanek on rakendada tähtajalist lepingut uutele, pärast seaduse kehtima hakkamist tööle asuvatele juhtidele.</p> <p>Selgitus: Hetkel eelnõus kavandatud nõudmine tekitab 2033. aasta kevadel tööjõu ja juhtimiskriisi</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 8 lõige 3 muudetud. Eelnõu § 28 lõiked 1-3 välja jäetud.</p>

	Eesti KOV raamatukogudes, sest suur osa KOVidest hakkab ühel ajal uut töötajat otsima. Isegi, kui rakendatakse töölepingu 3 aasta pikendamise võimalust, lükatakse kriis lihtsalt 3 aastat edasi. Nõude ebamõistlikkust/absurdsust näitab seegi, et seaduse eelnõus tehtud ettepanek halvaks 2033. aastal pea kogu Eesti rahvaraamatukogude juhtimise, sest tänastel juhtidel on üldjuhul määramata ajaga töölepingud.		
100.	<p>§ 8 ja § 28 - Ettepanek: tähtajalise töölepingu teemad üle konsulteerida juristiga. Kaaluda siiski 5-aastast lepingut, et oleks vastavuses töölepinguseadusega või jälgida koolijuhtide töölepingute muutmist ja käituda sarnaselt.</p> <p>Põhjendus: Töölepingu seadus ütleb, et tähtajalise töölepingu võib sõlmida kuni viieks aastaks. ning pikendades seda rohkem kui kaks korda või rohkem kui 1 kord viie aasta jooksul, muutub see tähtajatuks. Sel juhul on 7-aastane leping õigustühine ja mitu korda pikendades muutub taas tähtajaliseks. Ka tähtajalise lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel võivad kaasneda kohalikule omavalitsusele suured kulud. Lisaks on § 8 töölepingud kuni 7 aastat, aga 28.s täpselt 7, võib-olla ka siin vastuolu.</p>	Arvestatud	Vt eelmine selgitus.
101.	<p>§ 8 lg 6. -Kui rahvaraamatukogu juhil ei ole raamatukogunduse või infoteaduste kõrgharidust (edaspidi koos <i>erialane kõrgharidus</i>), peab tal olema: 1) muu kõrgharidus ja juhile vastav raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsioon või...</p> <p>Ettepanek: seaduse eelnõu teksti lisada viited raamatukoguhoidja kutsetele tase 7 ja 8 (juhile vastav</p>	Osaliselt arvestatud	Arvestatud ettepanekuga ühtlustada seaduses viitamine kutseastmetele ja eelnõu § 8 sõnastus on muudetud ning kutse "kuues tase" asendatud "madalaim tase". Kutsetasemete numbrid võivad ajas muutuda, mistõttu neid seadusesse ei lisata.

	<p>kutsetase), mis praegu on mainitud ainult seletuskirjas.</p> <p>Selgitus: Sama paragrahvi lõikes (8) on raamatukoguhoidja kutse tase 6 mainitud kohe ja selline valik tekitab küsimuse, miks ei ole lõikes (6) tasemeid nimetatud.</p>		
102.	<p>§ 8 lg 6 - Ettepanek: loetelusse lisada <u>infokorralduse</u> kõrgharidus.</p> <p>Uus redaktsioon: Kui rahvaraamatukogu juhil ei ole raamatukogunduse, infoteaduste või infokorralduse kõrgharidust (edaspidi koos <i>erialane kõrgharidus</i>), peab tal olema ...</p> <p>Selgitus: Raamatukogunduse ja infoteaduste erialadel koolitati varasemalt. Praegusel hetkel on erialast kõrgharidust võimalik omandada ainult Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi rakenduskõrghariduse õppekaval infokorraldus. Kui seda täpsustust sisse ei viida muutuvad ebapädevaks seaduse teksti mitmed osised, nt § 8. (6) 2), § 8. (7), § 9. (1), (2), (3).</p>	Mittearvestatud	<p>Eelnõus ei viidata konkreetsetele ülikoolidele ega nende õppekavade nimetustele, vaid raamatukoguhoidja ettevalmistust pakkuvale kõrghariduse õppekavadele üldiselt. Konkreetsete õppekavade nimetamine seaduses ei ole otstarbekas, kuna nende sisu ja nimetused võivad ajas muutuda, mis tooks kaasa vajaduse seaduse muutmiseks.</p> <p>Infoteadus on teadusvaldkond, mis käsitleb informatsiooni loomist, kogumist, korraldamist, säilitamist, otsimist, levitamist ja kasutamist. Samuti toetab infoteadus teabehaldust ja kasutajakeskseid infoteenuseid. Kuigi infoteadus hõlmab ka raamatukogundust, on eelnõus raamatukogudus eraldi ja rõhutatult esile toodud, et tagada selgus raamatukogude valdkonna spetsialistide ehk raamatukoguhoidjate ettevalmistuse osas. Infokorraldus on infoteaduse rakenduslik haru, mistõttu pole selle eraldi nimetamine vajalik.</p>
103.	<p>§ 8 lg 8- Käesoleva paragrahvi lõikeid 5–7 ei kohaldata kohaliku omavalitsuse üksuses, kus elab kuni 800 elanikku. Sellisel juhul peab rahvaraamatukogu juhil olema vähemalt raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni kuues tase.</p> <p>Ettepanek: lisada eelnõu § 8 (8) kirjeldatud erandile samuti tingimuseks vähemalt kõrgharidus ja kutse kuues tase või valmisolek need omandada.</p>	Antud selgitus	<p>Raamatukoguhoidja kutse andmise korras on raamatukoguhoidja 6. taseme ehk kutse madalaima taseme kirjeldavas A-osas: A-3 Kutsealane ettevalmistus “soovitavalt kõrgharidus”. See ei ole nõue, vaid kirjeldus.</p> <p>Eelnõuga ei seata kõrgemat nõuet raamatukoguhoidja kutse madalaimale tasemele kui nõue puudub raamatukoguhoidja 6. taseme kutsestandardis.</p> <p>Sarnane väikese teeninduspiirkonna erisus on ka kehtivas RaRS § 7 lõikes 6 ning on põhjendatud seetõttu, et viidatud väiksema rahvaarvuga KOV-ide rahvaraamatukogude puhul</p>

			võib nii töökoha võrdlemisi eraldatud asupaigast kui ka eelduslikult tagasihoidlikumast palgatasemest tulenevalt olla keeruline kõikidele eespool kirjeldatud nõuetele vastavaid juhikandidaate leida.
104.	<p>ERÜ teeb ettepaneku asendada seaduseelnõus sõna “kutsekvalifikatsioon” <u>läbivalt</u> sõnaga “kutse” ja lisada märkus, et kutse peab olema “kutseseaduse kohane”</p> <p>Selgitus: ERÜ kutseandjana ja kutseseaduse järgijana peab oluliseks, et raamatukoguhoidja kutse nõue seadusesse sisse kirjutatakse. Konsulterisime Kutsekojaga ja ettepanek on: kuna kutseseaduses on “kutse”, siis on soovitus kasutada seda sõna.</p> <p>Lisaks on oluline, et mainitud oleks „kutseseaduse alusel“, sest kutsetunnistusi võib väljaspool kutsesüsteemi välja anda kes tahes.</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Eelnõu ja seletuskirja §-des 8 ja 9 on sõna “kutsekvalifikatsioon” asendatud sõnaga “kutse”.</p> <p>Kuna kutseseaduse muutmiseks on koostatud kutseseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus, millega muudetakse kutsesüsteemi korraldust, siis viidet kehtivale kutseseadusele ei lisata.</p>
105.	<p>§ 9 - Raamatukogutöötaja. Ettepanek: asendada sõna „Raamatukogutöötaja“ sõnaga „Raamatukoguhoidja“. Kuna raamatukoguhoidja kutsestandard ühendab kõik raamatukogu ametid mõistesse raamatukoguhoidja, siis ka seaduses võiks raamatukogutöötaja asendada läbivalt sõnaga raamatukoguhoidja.</p> <p>Teine võimalus: § 9 pealkirjaks „Raamatukogutöötajad“, siis lisada § 1 Raamatukogutöötajad on raamatukoguhoidjad ja teised töötajad“ ning lisada § 2 Raamatukoguhoidjal peab olema raamatukogunduse ja infoteaduste kõrgharidus või muu kõrgharidus ja vähemalt raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni kuues tase. Seletuskirja lisada, millised ülesanded eeldavad</p>	Arvestatud ja antud selgitus	<p>Eelnõu § 9 on muudetud ja asendatud sõna „raamatukogutöötaja“ mõistega „raamatukoguhoidja“.</p> <p>Kohaliku omavalitsuse üksuse pädevuses on asutuse täpsema juhtimisstruktuuri, koosseisu ja ametikohtadel nõutava pädevuse määramine.</p> <p>Raamatukoguhoidja pädevused on sõnastatud raamatukoguhoidja kutsestandardis, mis on siini aluseks õppekavade loomisel.</p> <p>§ 9 lõige 1 sätestatud “piisav haridus” on sisustamata õiguse säte, mis jätab kohaliku omavalitsuse üksusele suurema vabaduse raamatukoguhoidja ametikohtadel nõutava pädevuse määramisel.</p>

<p>kõrgharidust ja millised mitte (vastavalt esitatud ettepanekule).</p> <p>Selgitus: Eelnõu § 2 lg 2 toodud ülesanded sisaldavad ka selliseid tegevusi, mille sooritamine ei eelda töötajalt eriteadmisi. Seega on § 2lg 2 viitamine lihtsustamine.</p> <p>Võrreldes kehtiva RaRS on rahvaraamatukogu põhiülesannete loetelu täiendatud, lisandunud on ülesanded, mis eeldavad suuremat professionaalsust, pidevat enesetäiendamist, seavad kõrgemaid nõudeid töötaja enda vastutustundele oma arendamise eest jne. Riik ei saa eeldada, et rahvaraamatukogud neid ülesandeid täita suudavad, kui riik ei sõnasta selgelt nõudmist sellele ametile. Seaduses kindla kõrghariduse nõude sõnastamisega saadab KuM selge sõnumi ka HTMle ja ülikoolidele, millised on riigi ootused raamatukoguhoidjate väljaõppe korraldusele. „Piisav“ haridus ei ole see, mis sõnastaks riigi ootuse nende ülesannete täitmise kvaliteedile ega anna selget sõnumit HTMile, ülikoolidele ega ole ka abiks KOVile raamatukoguhoidjaid värvates, ametijuhendit koostades ning raamatukoguhoidja ja raamatukogu tööd analüüsides ja hinnates.</p> <p>Raamatukoguhoidjal olla mitmesuguseid ametinimetusi, mistõttu raamatukogutöötaja on laiem termin, aga raamatukoguteenuseid pakkuvate töötajate ühisnimetus on raamatukoguhoidja. Ka § 2 lõikes 2 toodu sisuliselt kattub raamatukoguhoidja kutsestandardi kirjeldusega.</p>		
--	--	--

106.	<p>§ 9 lg 1. Ettepanek: Raamatukoguhoidjal peaks olema (või omandamisel) kõrgharidus (mitte lihtsalt piisav haridus). Siis haakub sellega ka lg 2.</p> <p>Selgitus: Raamatukoguhoidjatele (töötajatele) pannakse suuri ootusi: laialdased teadmised kirjandusest, digipädevus formaalharidust toetavate koolituste tegemine, siis peab tal olema kõrgem haridus. KOV vaates on muidugi väga hea, kui on piisava haridusega- sel juhul polegi vaja tööle võtta kõrgharitud töötajat ja maksta talle vastavat palka. Öeldakse, et palgake väiksema haridusega. Kannatab aga töö kvaliteet.</p>	Mittearvest atud	<p>§ 9 lõige 1 sätestatud “piisav haridus” on sisustamata õiguse säte, mis jätab kohaliku omavalitsuse üksusele suurema vabaduse raamatukoguhoidja ametikohtadel nõutava pädevuse määramisel.</p> <p>Kõrghariduse nõue ei pruugi olla põhjendatud kõigi raamatukoguhoidjate puhul, kuna tööülesanded on erineva iseloomuga. Raamatukogudes on ametikohti, mille tööülesanded on tehnilist, rutiinset või teeninduslikku laadi. Raamatukoguhoidja kutsel on 7dal ja 8-ndal tasemel kõrgharidusnõue, kuid mitte 6-ndal.</p>
107.	<p>§ 9 lg 1. Raamatukogutöötajal, kes täidab käesoleva seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud ülesandeid, peab olema nende täitmiseks <u>piisav haridus ja kompetents</u> või raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsioon. Ettepanek: lisaks raamatukogu juhile ka raamatukoguhoidja puhul esitada kõrghariduse nõue.</p> <p>Selgitus: Kui tööle asumisel kõrgharidust ei ole, siis peab olema valmisolek see omandada.</p> <p>Rahvaraamatukogude kõrge teenuste kvaliteedi eelduseks on, et teenuse osutajad (antud juhul raamatukoguhoidjad) on kompetentsed ja suudavad tagada selle. Kas „piisava“ haridusega raamatukoguhoidja on? Uues seaduses pannakse raamatukogule ka haridusasutuse roll, mis eeldab kindlasti töötajalt kõrgharidust. Teine ohukoht on ka palk, ei ole kõrghariduse nõuet, ei pea ka vastavat palka maksma.</p>	Mittearvest atud	Vt eelmine selgitus.

	KOVidel on raskusi töötasu maksmistega ja see võib hakata mõjutama/surveutama, kas ikka on vaja, et oleks raamatukoguhoidjal erialane haridus või kutsekvalifikatsioon.		
108.	<p>§ 10 lg 1 -Ettepanek: mitte kohustada KOVi nõukogu moodustama, vaid jätta KOVile võimalus seda vajadusel teha.</p> <p>Selgitus: Suurtel KOVidel on paremini reguleeritud nii raamatukogu töö hindamine kui arengute planeerimine, mis eelnõus pannakse nõukogu ülesandeks. Nõukogu moodustamine on liigne bürokraatia ning tegelik praktika on aastaid näidanud, et nõukogud on jäänud lihtsalt formaalsuseks. Tallinna seisukoht on, et antud ülesandeid täidab edukalt ka nt volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni. Raamatukogud on võimelised edukalt rakendama muid meetodeid, millega kaasatakse kogukondi ja elanikke tegelikult ja rohujuuresandil.</p> <p>Näiteks võib nõukogu koosolekute asemel kaaluda avalikke koosolekuid, küsitlusi, kasutajakeskse teenusedisaini töötubasid, fookusgrupe või digitaalseid kanaleid, et koguda võimalikult laiapõhjalist tagasisidet ja arvamusi. See, mitte aga nõukogu koosolek, tagab kaasamisprotsessi läbipaistvuse, avatuse ja võimalikult paljude huvigruppide hõlmatuse, mis kindlustab ümberkorralduste järgselt rahvaraamatukogu teenuste kõrge kvaliteedi ja asjakohasuse igas paikkonnas.</p>	Mittearvestatud	Praktika näitab, et rahvaraamatukogu nõukogu olemasolu ja kaasamine võimaldab juhul paremini arvestada kohaliku kogukonna vajadustega. Nõukogu puudumisel võib puududa regulaarne tagasiside elanikkonnalt.
109.	<p>§ 13 lg 1. Ettepanek: lisada finantseerimisvaldkonna alla veel lisavõimalusi.</p> <p>Selgitus: Ei tea, kas sihtasutuste ja sihtkapitalide alla mahuvad erinevad nt ELi fondide, programmide</p>	Mittearvestatud	Eelnõu § 13 lõike 1 loetelu on piisavalt ammendav. § 13 lõige 1 sätestab, et rahvaraamatukogu finantseeritakse: <ol style="list-style-type: none"> 1) kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest; 2) riigieelarvest;

	toetused ja taotletavad rahad, stipendiumid, muu taoline. Võimalus muidugi läbi KOVi asju ajada, aga ehk jätta veel lisavõimalusi. Kas nt ka RaRal oleks huvi teha ühisprojekte, kus peab raha jagama mingil moel rahvaraamatukogudega. Et tulevikus ei oleks see punkt lõpliku nimekirjana takistuseks raamatukogu finantseerimisel.		3) annetustest; 4) tasulistest teenustest; 5) laekumistest sihtasutustelt ja sihtkapitalidelt. RaRa saab tegevustoetust riigieelarvest, kuid ta ei jaota seda edasi. Projektideks taotletakse ja taotleb ka RaRa sihtotstarbelist toetust ning sellel on sihtotstarve.
110.	§ 13 lg 3. Riigieelarvest toetatakse: 1) osaliselt rahvaraamatukogudele väljaannete soetamist; Ettepanek: lisada sõna <u>osaliselt</u> asemel “lähtudes rahvaraamatukogu teeninduspiirkonna elanike arvust”. Nii nagu praegu kehtivas seaduses ja praktikas.	Mittearvestatud	Kehtiva RaRS-i § 10 lõige 3 punktis 1 sätestatakse, et toetusena riigieelarvest finantseeritakse Kultuuriministeeriumi ettepanekul kulud teavikute soetamiseks. Kehtiva praktika ja eelnõu kohaselt kehtestab kultuuriminister määrusega täpsemad toetuse määramise tingimused ja korra. Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täiendav, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid.
111.	§ 13 lg 4. Riikliku kohustusena raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid täitva rahvaraamatukogu kahe töötaja töötasud ja ülalpidamiskulud hüvitatakse kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest. Ettepanek: mitte siduda töötasude ja ülalpidamiskulude hüvitamist riigieelarvest kuupäevaga 1.01.2027. Selgitus: Hüvitamise lõpetamine on seotud maakonnaraamatukogude ülesannete üleandmisega rahvusraamatukogule, mille ülesandeks on ühise raamatukogusüsteemi vahendusel üleriigilisi teenuseid pakkuma asuda. Küll on aga eeltingimusena vajalik, et andmekogu töötab täies mahus ja	Antud selgitus	Maakonnaraamatukogusid puudutav regulatsioon on viidud eelnõu § 26 Antud juhul ei ole tegemist mitte toetusega riigieelarvest, vaid KOV-ile delegeeritud riikliku kohustuse täitmise seotud kulude katmisega, mistõttu on see reguleeritud eraldi sättes. Seejuures väheneb riigi hüvitis nelja töötajaga seotud kuludelt kahe töötajaga seotud kuludele seaduse rakendumisel. Eelnõu ja raamatukogude andmekogu rakendumise aega on muudetud.

	<p>funktsionaalsuses, kõik rahvaraamatukogud on integreeritud ühisesse süsteemi ja lahendus töötab tõrgeteta (sama on viidanud ka PwCA 2023. aasta analüüs “Riiklike raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesannete ja nende rahastuse mudeli väljatöötamine”).</p> <p>Senine kogemus on näidanud, et uute hangitavate ja loodavate infosüsteemide rakendamine ja juurutamine RaRa-s ei ole läinud viivitusteta, seepärast on ettepanek siduda rahastamise lõpetamine ja ülesannete üleandmine tarkvaralahenduste täies mahus rakendamise ajaga, mitte fikseeritud kuupäevaga.</p>		
112.	<p>§ 13 lg 6. (seletuskiri alates lk 24). Ettepanek lisada seletuskirja peale lauset „Eelnõu koostamise ajal on arutlusel olnud mitmed erinevad asutused ja isikud, kes võiksid asjaomaste kõigi riigi haldusülesannete täitjana kõne alla tulla (lisaks RaRa-le näiteks Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortium, mõni võimekas rahvaraamatukogu või KOV-ide liit), ent ükski neist ei olnud valmis kõiki riigi haldusülesandeid tervikuna üle võtma“ selgitus, et KuMle esitati mitmeid mudeleid, kuidas haldusülesandeid teatud asutuste vahel ära jagades saavutatakse oluliselt parem tulemus. Kuid KuM ei pidanud neist ühtegi sobivaks. Selgitus: Haldusülesandeid teatud asutuste vahel ära jagades, mitte eelistades lihtsamat varianti (kõik ülesanded RaRale), oleks saavutatud oluliselt parem tulemus, kuna nimetatud asutustes on vastav kompetents olemas, samas kui RaRa hakkab seda kompetentsi looma. Eelnõu menetluse ajal on RaRa ja</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Eelnõu koostamise ajal on arutlusel olnud mitmed erinevad asutused ja isikud, kes võiksid asjaomaste kõigi riigi haldusülesannete täitjana kõne alla tulla (lisaks RaRa-le näiteks Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortium, mõni võimekas rahvaraamatukogu või KOV-ide liit), ent ükski neist ei olnud valmis kõiki riigi haldusülesandeid tervikuna üle võtma.</p> <p>Seletuskirjas on selgelt väljendatud, et ükski nimetatutest ei olnud valmis kõiki riigi haldusülesandeid tervikuna üle võtma, mis on ümberkorralduse peamine sisu, et vältida riiklike ülesannete killustatust, mis ei võimalda vajaduste muutumisel ressursi paindlikult korraldada.</p> <p>Täna pole ka maakonnaraamatukogudes piisav kompetents ajakohaste uute tegevuste juurutamiseks olemasolevate ülesannete raames. Jätakuvalt ülesannete killustatud täitmisel ei täidaks muudatused oma eesmärki.</p>

	<p>raamatukogude vaheline kommunikatsioon näidanud, et RaRa ei ole suutnud luua vajaliku kompetentsi, usaldust RaRa vastu ei ole. Sellist olukorda oleks suudetud vältida, kui ülesanded oleksid jagatud asutuste vahel, kellel on olemas kompetents ja raamatukogude usaldus.</p>		
113.	<p>§ 15 lg 1 ja lg 2. Lugeja ja külastaja. Ettepanek: luua eelnõusse mõistete peatükk.</p> <p>Selgitus: Raamatukoguvaldkonna standardites (nt EVS-ISO 2789:2023) ei ole lugejat ja külastajat selliselt defineeritud. Standardis nimetatakse teatud juhtudel külastajaks ka nt veebilehitsejat või seadet. Ka mõiste “teavik” asendamine mõistega “väljaanne” tekitab küsimust, sest standardites kasutatakse mõistet “teavik”. Või nt Raamatukogude andmekogu põhimääruses “koduraamatukogu” määratlus.</p>	Mittearvestatud	<p>Käesoleva seaduse kontekstis on mõisted avatud seal, kus neid esmalt kasutatakse.</p> <p>Ühtse arusaamise tagamiseks kasutatakse õigusaktides valdavalt samasisulisi mõisteid. Säilituseksemplari seaduses on kasutusel mõiste “väljaanne”. Mõiste „teavik“ on mõiste „väljaanne“ sünonüüm.</p>
114.	<p>§ 16 lg 4. Kui juriidiliselt on vajalik see seaduses reguleerida, siis on vajalik anda lisaks nimetatud ohtudele KOVi üksusele õigus reguleerida muid juhtumid, millal on raamatukogu juhil õigus piirata ligipääsu.</p> <p>Selgitus: Rahvaraamatukogu juhile peab jääma õigus piirata ligipääsu raamatukogule ka muudel juhtudel – avariolukord, kapitaalremont jms.</p>	Antud selgitus	<p>Tegemist on korrakaitse seadusest tulenevate mõistetega ja säte on vajalik inimese elu ning tervise kaitsmiseks.</p> <p>Muudel juhtudel otsustab kohaliku omavalitsuse üksus raamatukogule ajutise juurdepääsu piiramise, kuid oluline on, et raamatukogu teenused oleks muul viisil kättesaadavad.</p> <p>“Kõrgendatud oht” hõlmab ka avariolukorda. Kapitaalremont on plaaniline tegevus.</p>
115.	<p>§ 17 lg 1. Mõiste „ese“ tuleb selgelt määratleda. Teen ettepaneku jätkata mõistena kasutamist „teavik“ (mitte „väljaanne“) ja „muu teavik“, mis on kasutusel ka standardis EVS-ISO 2789:2023. Muu teavik on mitteelektrooniline teavik või muu üksus, mis ei ole raamat, jadaväljaanne, käsikiri, nooditeavik, mikrovorm, kaarditeavik, auvis, graafikateavik ega patendikirjeldus. Muu teavik on standardi järgi</p>	Antud selgitus	<p>Esemeid, mida KOV soovib hankida ja laenutab, selle määratleb iga KOV rahvaraamatukogu ise. Oluline, et need oleks nõuetekohaselt kirjeldatud ja laenutatavad.</p> <p>Mõistet “väljaanne” kasutatakse antud seaduse mõistes. § 17 lõige 1 sätestab, et väljaannete ja esemete kohapeal kasutamine ja kojulaenus ning avalikule teabele ja elektroonilistele avalikele teenustele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu</p>

	<p>dioraamid ja teised ruumilised teavikud, mängud, komplektid, mänguasjad jmt.</p> <p>Selgitus: Esemete kasutamine võib teatud juhul eeldada kulumaterjali kasutamist (nt 3D printeri puhul printimismaterjal), kulumaterjali eest peab jääma õigus küsida KOV kehtestatud korras tasu.</p> <p>Samuti tekib küsimus nt tehniliste vahendite juures, mille kasutamise eest võiks raamatukogu saada küsida tasu, kui nt neid soovib kasutada juriidiline isik või eraisik ärilisel eesmärgil või need on seotud tasulise teenusega (raamatukogu sülearvuti kasutamine tasu eest saali kasutamisel).</p>		<p>juurdepääs on rahvaraamatukogus tasuta. Muud rahvaraamatukogu teenused võivad olla tasulised. Tasuliste teenuste loetelu kehtestab kohaliku omavalitsuse üksus.</p> <p>Eelnõu kohaselt saab KOV kulumaterjalile kehtestada hinnakirja.</p>
116.	<p>§ 17 lg 4. Väljaannete tellimist ühest haruraamatukogust teise saab nõuda ainult siis, kui tulevane raamatukogude andmekogu (infosüsteem ÜÜRS) seda toetab.</p> <p>Ettepanek: seada selle punkti kehtima hakkamisele tähtaeg, mis on seotud andmekogu (infosüsteemi) reaalse rakendumise ajaga.</p> <p>Ettepanek: anda KOVile õigus osutada seda teenust tasuta või tasu eest. Tegemist on mugavusteenusega, mille puhul peaks jääma KOVile õigus ise otsustada, kuidas ta teenust korraldab.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 17 lõige 4 muudetud. Hangitava raamatukogusüsteemi funktsionaalsed nõuded sisaldavad broneerimist haruraamatukogude vaheliseks liikumiseks, teavituste edastamist väljaande teekonna kohta lugejale ja töötajale ning laenutusvalmidusest teavitamist.</p> <p>Kehtiva RaRS § 15 lõikes 2 on sätestatud, et rahvaraamatukogu põhiteenused on teavikute kohapeal kasutamine ja kojulaenus ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Rahvaraamatukogu põhiteenused on tasuta.</p> <p>Eelnõu § 17 lõikega 1 ei muudeta kehtivat regulatsiooni. Sama omavalitsuse rahvaraamatukogu kogude vahel laenutse võimaluse olemasolul kulude katmise tasu ei rakendata. Raamatukogu asutuse sisese laenutamise reeglid kehtestatakse rahvaraamatukogu kasutamise eeskirjas.</p>

			<p>Eelnõuga ei kaasne teenuse pakkumisel olulist logistika- ja halduskoormuse kasvu, sest teenust haruraamatukogude vahel ehk asutusesisene laenus tuleb korraldada rahvaraamatukogul ka kehtiva seaduse alusel.</p> <p>Raamatukogudevaheline laenus on väljaannete edastamine teise asutuse või teise kohaliku omavalitsuse raamatukogule, mis võib olla tasuline.</p>
117.	<p>§18 lg 2. ...rahvaraamatukogu töötleb lugeja ja vajaduse korral tema seadusliku esindaja isikuandmeid;</p> <p>Ettepanek: Jätta välja lisaklausel „kui see on olemas“, sest sel juhul võiks sama öelda ka telefoninumbri kohta... elektronposti aadress, kui see on olemas.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 18 lõige 2 muudetud (uue numeratsiooni järgi lg 4).
118.	<p>§ 18 lg 5. Lugeja andmete õigsust kontrollitakse kord aastas rahvaraamatukogu külastusel.</p> <p>Ettepanek – kas võiks olla kirjas, et andmeid kontrollitakse kord aastas (ja see võiks käia kas füüsilisel külastusel või elektronkataloogi kasutamisel).</p> <p>Kuidas toimub andmete kontroll juhul, kui lugeja kasutab teenuseid, kuid raamatukogu füüsiliselt ei külasta (tellib läbi lugejaportaali raamatud raamatukappi, tagastab tagastuskasti)?</p>	Antud selgitus	<p>Täpselt samasisuline säte on kehtiv RaRS § 15¹ lõige 5.</p> <p>Eelnõuga ei seata lisatingimust, millist kanalit või füüsilist ruumi peaks lugeja kasutama (telefon, e-kataloog, füüsiliselt), et rahvaraamatukogu saaks lugeja andmete õigsust kontrollida.</p> <p>Kanalite lisandumisel muutuks mitteammendav loetelu piiravaks või oleks takistuseks.</p>
119.	<p>§ 18 lg 6. Ettepanek: Lugejaandmed, väljaarvatud statistikaga seotud isikustamata andmed, kustutatakse, kui lugeja pole rahvaraamatukogu külastanud vähemalt viis aastat või lugejaks olemist pikendatud.</p>	Mittearvestatud	<p>Võrreldes kehtiva RaRS § 15¹ lõikega 6 on kõnealusest sättest välja jäetud lugeja seadusliku esindaja andmete säilitamisega seonduv, sest see on reguleeritud eraldi eelnõu § 18 lõikes 9, kuid lugeja andmete säilitamise-kustutamise aega, mis on kolm aastat, pole eelnõuga muudetud.</p> <p>Uuendusena on lisatud tekstiosa „või lugejaks olemist pikendanud“. Seega kui lugejal on tekkinud rahvaraamatukogu teenuste kasutamisesse ka pikem paus, kuid kui ta lugejaks</p>

			olemist ise aegsasti pikendab, säilib soovitud lugejaks olemise staatus.
120.	<p>§ 19 lg 1 - Ettepanek: täiendada sõnastust järgmiselt: „sealhulgas rahvaraamatukogu korraldatud rahulolu- ja tagasisideküsitlusi“.</p> <p>Põhjendus: Kui seda täiendust ei lisata, avatakse võimalus, et lugejatele hakatakse saatma ka otseselt raamatukogu mittepuudutavaid küsitlusi.</p>	Antud selgitus	Eelnõu § 19 sõnastus on muudetud. Nõusolekut küsimata võib lugejale edastada meeldetuletusi ja muud lugejat puudutavat teavet, mis on teenuse osutamiseks vältimatult vajalik. Muud infot võib edastada lugeja nõusolekul.
121.	<p>§ 21 lg 4. Lisada ka e-posti teel kättetoimetamise võimalus.</p> <p>Ettepanek: sõnastust täiendada järgmiselt: „Elektronpostiga kättetoimetamise korral loetakse ettekirjutus kättetoimetatuks mh kui on saadud vastuvõtuteatis ja kui on möödunud 30 päeva selle saamisest.“</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõu § 21 lõike 4 kohaselt toimetatakse sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud ettekirjutus kätte HMS § 25 lõikes 1 sätestatud viisil.</p> <p>HMS § 25 lõige 1 näeb ette, et haldusakt, kutse, teade või muu dokument toimetatakse menetlusosalisele kätte postiga, dokumendi väljastanud haldusorgani poolt või elektrooniliselt.</p> <p>HMS § 26 lõike 1 kohaselt saadetakse dokument postiga kättetoimetamise korral menetlusosalisele taotluses märgitud aadressil tähtkirjaga, kuid seaduses või määruses sätestatud juhtudel võib dokumendi kätte toimetada lihtkirjaga või väljastusteatega tähtkirjaga.</p> <p>RaRS-is sätestataksegi võimalus toimetada ettekirjutus lugejale kätte lihtkirjaga, täpsustades seejuures, millal loetakse ettekirjutus kättetoimetatuks.</p>
122.	<p>§ 21 lg 6. näeb ette, et väljaannete esemete laenutamise õiguse võib ära kohustuste täitmiseni, aga mitte kauemaks kui üheks aastaks.</p> <p>Ettepanek: see võiks olla 2 aastat. Laste poolt laenatud lastekirjanduse puhul võiks tähtaeg olla lühem või üldse mitte laenamiskeeldu ja sundtäitmist kohaldada.</p> <p>Sõnastus vajab täpsustamist, et oleks selgelt aru saada, kas rahvaraamatukogudel tekib kohustus peale ühte aastat laenata uusi raamatuid ja esemeid ka</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 21 lõige 7 muudetud. Sarnane põhimõte sisaldub ka kehtivas RaRS § 17 lõikes 3, kuid seda on eelnõuga pisut muudetud.</p> <p>Kui kehtiv sõnastus on imperatiivne (lugejalt võetakse väljaannete kojulaenamise õigus ära), siis eelnõukohane sõnastus on paindlikum, nähes ette võimaluse lugejalt väljaannete ja esemete kojulaenamise õigus ära võtta. Siin saab iga KOV jälle ise otsustada, kui ranget lähenemist nende rahvaraamatukogus eelistatakse.</p>

	kõikidele võlgnikele (sh kohtutäiturile antud võlgnikele), kes ei ole oma võlgnevust ära likvideerinud?		Täpsustatud on ka laenamisõiguse piiramise kestusega seonduvat. Ära on jäetud on ka laenamisõiguse piiramise kestusega seonduv Raamatukogu võib kaalutlusõiguse alusel rakendada näiteks laste puhul viivise tasumise paindlikke lahendusi Laenamisõiguse piirangu kehtimise ajal saab lugeja teisi rahvaraamatukogu teenuseid (näiteks väljaannete kohapeal kasutamine) edasi kasutada. Laste osas erandi kehtestamist pole Tallinna rahvaraamatukogu toetanud.
123.	§ 21 lg 7. Ettepanek: Kirjutada selgemalt lahti külastusõiguse äravõtmise õigus. Põhjendus: Külastusõiguse äravõtmine kuni 30-ks päevaks võiks olla täpsemalt määratletud. Kas 30-ks päevaks ühes aastas, üldse ühe lugeja kohta kokku või võib seda teha 30 päeva kaupa lõputult. See jääb hetkel selgusetuks ja on mitmeti tõlgendatav.	Arvestatud	Seletuskirja on muudetud. Eelnõu § 21 lõikes 7 (uue numeratsiooni järgi lg 8) nimetatud piirang vormistatakse lähtudes HMS-is ettenähtust. Dokumendi teatavakstegemine toimub vabas vormis (HMS § 25 lg 3). Külastusõiguse võib lugejalt või külastajalt ära võtta 30 päeva kaupa. Külastusõiguse piirang määratakse uuesti kui raamatukogu kasutamise eeskirja rikkumine kordub.
124.	§ 21 lg 6 ja lg 7. Lugeja ja külastaja vastutus. Ettepanek: mõlema karistuse puhul võiks tähtajad olla ühesugused (näiteks 6 kuud).	Osaliselt arvestatud	Eelnõu § 21 lõige 7 muudetud. Leiame, et ettepanekus välja pakutud lugeja ja külastaja karistuste ühtlustamine ei ole proportsionaalne.
125.	§ 22. Ettepanek: seada selle punkti kehtima hakkamisele tähtaeg, mis on seotud andmekogu (infosüsteemi) reaalse rakendumise ajaga. Automaatne haldusmenetlus raamatuvõlgnike osas on võimalik ainult siis, kui raamatukogude andmekogu (infosüsteem ÜÜRS) seda toetab: erinevad andmeväljad (võlgnike ja võlgnike esindajate andmed, kontaktandmed jms), mida on lihtne infosüsteemist automaatselt haldusaktile kanda jms. Kui raamatuvõlgnikuks jääb nt alaealine, peab meeldetuletuse saama ka vanem/eestkostja. Seega ei saa nõusolekute andmed olla ainult raamatukogude	Antud selgitus	Õigusaktis peavad olema sätestatud regulatsiooni rakendumise ajad. Rakendusakti eelnõu kavandis on kirjeldatud automaatse haldusmenetluse võimalused, mis kirjeldatakse raamatukogusüsteemi hanke funktsionaalsetes nõuetes. Hanke tulemuste selgumisel rakendusakti kavandit täiendatakse.

	dokumendihaldussüsteemides, vaid peavad olema ka infosüsteemis ÜÜRS.		
126.	<p>2. jagu. § 29 lg 9 p 1.1. (seletuskirjas alates kl 43). Puudu on analüüs, mis mahus toob sellisel moel haldusülesannete korraldus RaRa kaudu, kellel puudub kompetents rahvaraamatukogude tegevuses, kaasa lisatööd KOVi raamatukogudele ning kuidas RaRa seda kompenseerib.</p> <p>Ettepanek: Analüüs ja rahastamise lahendus lisada.</p> <p>Põhjendus: Juba praegu panustavad KOVi raamatukogude töötajad, kellele maksab palka KOV, töörühmades märkimisväärselt, kuigi nende tööd ei rahastata. Seaduse eelnõu ja seletuskirja sõnastuste umbmäärasus võib tuua veelgi lisaks täiendavalt raamatukogudele kohustusi (nt kohustus teavitada koolitusvajadustest). Juba praegu on näha, kuidas juhtimistöölauaga RAJU bürokraatiat kasvatatakse (nt andmeid nõutakse mitte kogu KOVi raamatukogu peale kokku, vaid haruraamatukogude kaupa).</p>	Antud selgitus	<p>2023. aastal on läbi viidud analüüs “Riiklike raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesannete ja nende rahastuse mudeli väljatöötamine.” Analüüsi leiab Kultuuriministeeriumi veebilehel uuringute rubriigist.</p> <p>Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevuste, eeldatavate kulude ja tulude analüüs on seletuskirja punktis 7.</p> <p>Analüüsi ei ole alati vajalik täies ulatuses rakendada, sest selle eesmärk on toetada otsuste tegemist, mitte dikteerida valmis lahendusi. Analüüsi mõtte on anda sisend, hinnata võimalikke mõjusid ja riske ning pakkuda erinevaid stsenaariume või lahendusvariante, millest lähtuvalt saab teha kaalutletud ja kontekstitundlikke otsuseid. Rakendamisel tuleb arvestada reaalseid olusid, sealhulgas õiguslikke, rahalisi ja ajast tulenevaid piiranguid.</p> <p>RaRa korraldab avalikud konkursid riiklikke ülesandeid täitvatele ametikohtadele raamatukoguhoidjate leidmiseks. Töörühmadesse esindajate määramine on vabatahtlik, mille läbi saavad raamatukogud kaasa rääkida ja seeläbi teenuste arengut toetada. Töörühmades osalemine põhineb koostööl, kus kõik liikmed panustavad ühise eesmärgi nimel.</p> <p>Raamatukogudele ei panda uusi kohustusi, sest riiklikud ülesanded ja nendega seotud sisendi kogumine on sarnane sisendiga, mida KOV rahvaraamatukogud annavad ka täna sisendina maakonnaraamatukogudele, sh sisend koolitusvajadustest.</p>
127.	Rahvusraamatukogu seaduse muutmine § 29 lg 10. Ettepanek: mitte viia komplekteerimise ülesandeid RaRa-sse vaid jätta tellimine otse tarnijalt KOV keskraamatukogule.	Antud selgitus	<p>Kohaliku omavalitsuse eelarve eest komplekteerimise korralduse otsused teeb jätkuvalt kohalik omavalitsus.</p> <p>Riigi toetuse eest väljaannete hankimine on kehtiva seaduse alusel riiklik ülesanne ja on seda ka eelnõu kohaselt.</p>

	<p>Põhjendus: Kõnealuse ülesande täitmine RaRa-s võib pikendada raamatute jõudmise aega KOV raamatukogudesse. Väljaannete komplekteerimine ja tellimine võiks olla ühesugune nii KOV eraldatud kui riigi rahaliste vahenditega.</p>		<p>Väljaannete tellimine on kehtiva korra ja eelnõu kohaselt jätkuvalt KOV rahvaraamatukogu ülesanne.</p> <p>Riigi toetuse suunamisel omavalitsustele tekiks omavalitsustel kohustus tegeleda väljaannete hankimisega, mis tooks neile lisakulu töötaja kuludena, kes tegeleb väljaannete hankimisega. Eelnõuga nähakse ette, et arendusüksus pakub ka KOV toetuse eest väljaannete hankimist ja arveldamist kui omavalitsus soovib teenust sarnaselt maakonnaraamatukogu pakutud väljaannete hankimise teenusega.</p> <p>Väljaannete hankimist saab korraldada keskselt ja ühesuguselt nii KOV eraldatud kui riigi rahaliste vahendite eest. KOV vahendite eest hankimiseks peab KOV selleks soovi avaldama. Eesmärk on, et väljaanded jõuavad tarnijalt otse KOV-i, mis lühendavad väljaannete jõudmise aega KOV-i, sest siiani jõudsid nad maakonnaraamatukogusse, kust KOV pidi ise oma väljaanded ära tooma.</p>
128.	<p>2. jagu. § 31 „Raamatukogude andmekoguga liitumine on rahvaraamatukogule kohustuslik“ . Ettepanek: punkt eemaldada. Põhjendus: Selline kohustus riivab KOVi autonoomiat, KOVil peab olema õigus ise otsustada, kuidas tema raamatukogu töö on korraldatud.</p>	Antud selgitus	<p>Riik paneb KOV-ile kohustuse liituda raamatukogude andmekoguga ja samas võtab riik endale kohustuse tasuda KOV rahvaraamatukogu andmekoguga liitumise ja selle kasutamise kulu.</p>
129.	<p>Seletuskirja p 7.5. Raamatukogude andmekogu loomine ja rakendamine. Selgelt sõnastada, mis on KOVile (nii rahvaraamatukogude kui ka nt kooliraamatukogude puhul) andmekoguga liitudes tasuta ning mille eest ja kui palju tuleks hakata maksta. Põhjendus: KuM ja RaRa peavad olema võimelised esitama eelnõus praegusest oluliselt selgemad sõnastused, sh kalkulatsioonid. KOVidele peab antud</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõu § 6 lõike 3 kohaselt on rahvaraamatukogule andmekoguga liitumine ja andmekogu kasutamine tasuta. RaRS ei reguleeri kooliraamatukogudele andmekogu rakendamist.</p> <p>Kui kooliraamatukogu soovib raamatukogude andmekoguga liituda, siis eelnõu § 29 punktis 16 (ERRS § 7⁵) on sätestatud, et raamatukogude andmekoguga liitumise ja selle kasutamise eest võib võtta raamatukogult, välja arvatud rahvaraamatukogult, kulupõhist tasu.</p>

	selge ja konkreetne info, mida infosüsteemiga liitumine ja selle kasutamine kaasa toob.		Tasu arvutamise alused ja piirmäärad kehtestab kultuuriminister määrusega, kui selgunud on raamatukogusüsteemi täpne kulu.
Tartumaa Omavalitsuste Liit			
130.	Eelnõu näeb ette, et alates 31. detsembrist 2026 lõpetatakse maakonnaraamatukogude senised ülesanded, sh väljaannete hankimine, töötajate koolitamine, nõustamine ja arendustegevus piirkondlikul tasandil. Need funktsioonid koondatakse Rahvusraamatukogu arenduskeskusesse ja viite piirkondlikku üksusesse, mis asuvad Tallinnas. Tegemist on seaduseelnõu ühe kõige mõjusama struktuurse muudatusega. See muudatus ei ole sisuliselt ega praktiliselt põhjendatud.	Antud selgitus	<p>Kehtiva RaRS § 5 alusel on maakonnaraamatukogu rahvaraamatukogu, kes täidab täiendavalt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid. Nimetatud ülesanded on riigi haldusülesanded, mis on volitusnormi alusel delegeeritud igas maakonnas ühele kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogule. Seni on raamatukoguteenindust KOV-ides riiklikult koordineeritud, kuid seda maakonnaraamatukogude kaudu.</p> <p>Eelnõu koostamise ajal on arutlusel olnud mitmed erinevad asutused ja isikud, kes võiksid asjaomaste kõigi riigi haldusülesannete täitjana kõne alla tulla (lisaks RaRa-le näiteks Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, mõni võimekas rahvaraamatukogu või KOV-ide liit), ent ükski neist ei olnud valmis kõiki riigi haldusülesandeid tervikuna üle võtma.</p> <p>Arvestades aga asjaolu, et RaRa juba tegutseb ERRS § 4 lõike 4 alusel kogu raamatukogude valdkonda hõlmava teadus- ja arendusasutusena, on rahvaraamatukogudele ja KOV-idele fokuseeritud töö lisandumine RaRa koosseisu eeldatavasti kõige sujuvam. Lisaks suudetakse pakkuda vajalikke tugiteenuseid, nagu raamatupidamine, personalitöö, kommunikatsioon ja haldusteenused.</p> <p>Muudatuse eesmärk on suurendada raamatukoguteenuste kasutajakesksust, kättesaadavust ja muuta senine killustatud</p>

			<p>raamatukogude valdkonna riigi haldusülesannete korraldus ühtseks ning efektiivsemaks.</p> <p>Rahvaraamatukogude reformi tuum on praeguse 58 riigi rahastatud maakonnaraamatukogu töökoha killustatud ressursi (eelarve 1 489 997 eurot) senisest tõhusam kasutamine rahvaraamatukogude võrgu arendamiseks ja ühtse raamatukogusüsteemi ehk raamatukogude andmekogu juurutamiseks.</p>
Eesti Rahvusraamatukogu			
131.	<p>Eelnõu § 29 – ei kooskõlasta nõukogu koosseisu laiendamisega (punktid 17, 18, 19 ja 25) seonduvaid sätteid, kuivõrd asutusele ja ka selle nõukogule (lähtudes RaRa nõukogu 03.06.2025 protokollist) jääb arusaamatuks muudatusest saavutatav kasu ning probleem, mida muudatustega soovitakse lahendada. Eelnõus viidatud vajadus koostööd laiendada on faktiliselt juba toimiv ning vajaduspõhiselt laienev. Reformi rakendumise järgselt, ajaliselt piiritletud projekt, asendub teenuste osutamisega. Kõiki Eesti Rahvusraamatukogu teenuseid osutatakse lähtuvalt erinevate sihtgruppide vajadustest ning mitte kunagi ei ole saavutatav olukord, kus RaRa teenuste sihtgrupid on kõik esindatud RaRa nõukogu tasandil. Sellise eesmärgi seadmine ei ole otstarbekas, sest suureneks RaRa nõukogu liikmete arv, kasvaks organisatoorne keerukus ning kaasneks ilma katteallikata täiendav kulu RaRa eelarvele.</p>	Antud selgitus	<p>Haridus- ja teadusministri ning üleriigilise KOV-ide liidu kaasamine RaRa juhtimisse on vajalik, sest eelnõu § 11 sätestatud ülesannetega volitatakse RaRa-d täitma rahvaraamatukogude valdkonnas valikut riigi haldusülesandeid (ehk tegutsema rahvaraamatukogude arendusüksusena) ning määratakse RaRa asutatava raamatukogude andmekogu vastutavaks töötlejaks, mistõttu on nimetatud uute nõukogu liikmete osalemine juhtimisotsustes põhjendatud.</p>
Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing			
132.	<p>Eelnõu § 4 lg lg 3 - ettepanek määratleda seaduses miinimummäärad rahvaraamatukogude arvu kohta vallas ja/või linnas..... Kui elanike arvu piirarvu ei</p>	Antud selgitus	<p>1998. aastal sobilik olnud lahendus ei ole praegu enam otstarbekas.</p>

	<p>esitata, siis KOV-del on vaba voli sulgeda raamatukogusid, nagu on juhtunud haridusasutustega.</p>	<p>§ 4 lõige 4 sisaldab volitusnormi, mille kohaselt võib Vabariigi Valitsus määrusega kehtestada sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud näitajatest lähtumise täpsemad tingimused ja korra. Vajadus selle järele sõltub ennekõike sellest, kuidas KOV-id uusi rahvaraamatukogude võrgu loomise põhimõtteid rakendavad. Kui ilmneb, et suurem paindlikkus hakkab näiteks ohustama rahvaraamatukogude teenuste kättesaadavust, saab valitsus täpsemate tingimuste seadmisega sekkuda.</p> <p>Eelnõu koostamisel on lähtutud 2017. aastal Rahandusministeeriumis kokku kutsutud piirkondliku statistika töörühma töö tulemustest, mille kohaselt määratakse maa- ja linnarahvastik kindlaks sarnase rahvastikutihedusega klastrite järgi. Asustusüksused jaotatakse viidatud metoodika kohaselt linnalisteks, väikelinnalisteks ja maalisteks. Nii tuleb asulate, alevike ja teiste maaliste asustusüksuste puhul arvestada ka elanike asustustihedust km² kohta, ainult elanike arvust ei piisa.</p> <p>Rahvaraamatukogude võrgu korraldamisel saavad kohaliku omavalitsuse üksused arvutuse aluseks võtta Statistikaameti andmebaasis oleva andmestiku rahvaarvu, pindala ja asustustiheduse.</p> <p>Nimetatud metoodikale tuginedes saab iga kohalik omavalitsus kehtestada ise oma territooriumil rahvaraamatukogude võrgu loomise mudeli.</p> <p>Kriteeriumide seadmisega kohustatakse ühelt poolt valda ja linna looma, säilitama ja arendama raamatukogude optimaalset võrku, kuid luuakse kohalikule omavalitsusüksusele paindlikumad alused raamatukogude võrgu ümberkorraldamiseks siis, kui elanike arv ja asustustihedus muutuvad.</p>
--	---	---

			Seaduses on kohustus, et rahvaraamatukoguteenused peavad olema kättesaadavad ning raamatukogu ligipääsetav, samuti sõnaselge kohustus, et osutada tuleb kõiki § 2 lõige 2 põhiülesandeid. See tähendab, et valla ja linna vabadus nt kokku tõmmata raamatukogude tegevust või neid lausa sulgeda lõpeb seal, kus tekib oht raamatukoguteenuste kättesaadavusele ja ligipääsetavusele allapoole seadusega nõutut. Kui selline olukord peaks tekkima, on Kultuuriministeeriumil haldusjärelevalvega või kohalikul kogukonnal õigus sekkuda. Haldusjärelevalve raames võib ministeerium näiteks volikogul keelata rahvaraamatukogu sulgeda, või siis teha ettepanek uus rahvaraamatukogu või haruraamatukogu avada.
133.	Eelnõu § 5 lg 2 - Juhime tähelepanu, et seaduseelnõu tekstist on lause lõpp kaduma läinud.	Arvestatud	Tekst puudub osas täiendatud.
134.	Eelnõu § 7 lg 3 - Juhime tähelepanu, et rakendusaktide pakett on esitatud hetkel kehtiv töökorralduse juhend, mis on sisult vananenud ja ei selgita eelnõuga kaasnevaid muudatusi.	Antud selgitus	Rakendusaktide pakett on esitatud täiendatud rahvaraamatukogude töökorralduse eeskirja kavand. Selle koostamisel ja täiendamisel on arvestatud kultuuriministri 12. juuli 2004. a määruses nr 9 „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“ sätestatud, rahvaraamatukogude valdkonna spetsialistide ettepanekuid ning rahvaraamatukogude statistika kogumisega seotud muudatusi. Kuna rahvaraamatukogu põhiteenuse tegevused (näiteks kogude kujundamise ja arvestuse alused) on oma olemuselt püsivamad ja muutuvad vähem, on töökorralduse eeskirjas oluline tagada lisaks ajakohasusele ka järjepidevus, et raamatukogude tulemusnäitajad oleksid ajas võrreldavad.
135.	Eelnõu § 8 lg 3 - ettepanek rahvaraamatukogu juhi tähtajalise töölepingu nõuet mitte rakendada juba ametis olevatele juhtidele, st mitte tagasiulatuvalt. Ametis olevate juhtide lepingud kehtivad eelnõu kohaselt küll 2033. aasta 30. juunini, kuid muuatus	Arvestatud	Eelnõu § 8 ja seletuskiri muudetud.

	tekitab 2033. aasta kevadel töajõu ja juhtimiskriisi Eesti KOV raamatukogudes, sest suur osa KOVIDest hakkab ühel ajal uut töötajat otsima. Isegi, kui rakendatakse töölepingu 3 aasta pikendamise võimalust, lükatakse kriis lihtsalt 3 aastat edasi. Ettepanek on rakendada tähtajalist lepingut uutele, pärast seaduse kehtima hakkamist tööle asuvatele juhtidele.		
136.	Eelnõu § 8 lg 6 - ettepanek lisada viited raamatukoguhoidja kutsetele tase 7 ja 8 (juhile vastav kutsetase), mis praegu on mainitud ainult seletuskirjas (analoogselt sama paragrahvi lõikega 8).	Antud selgitus	Kutsestandardid võivad aja jooksul muutuda, sealhulgas raamatukoguhoidja kutse tasemed. Kutse tasemete nimetamine seaduses tekitab vajaduse seaduse muutmiseks iga kord kui kutsesüsteemis tehakse muudatusi. Seetõttu ei ole otstarbekas raamatukoguhoidja kutse tasemeid seaduse tekstis nimetada. Sama põhjenduse alusel tehakse muudatus ka § 8 lõikes 8, kus viide kutsetasemele jäetakse välja.
137.	Eelnõu paragrahvi 8 lõike 6 loetelusse tuleb lisada infokorralduse kõrgharidus. Põhjendus: raamatukogunduse ja infoteaduste erialadel koolitati varasemalt. Praegusel hetkel on erialast kõrgharidust võimalik omandada ainult Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi rakenduskõrghariduse õppekaval infokorraldus. Kui seda täpsustust sisse ei viida muutuvad ebapädevaks seaduse teksti mitmed osised, nt § 8. (6) 2), § 8. (7), § 9. (1), (2), (3).	Antud selgitus	Eelnõus ei viidata konkreetsetele ülikoolidele ega nende õppekavade nimetustele, vaid raamatukoguhoidja ettevalmistust pakkuvale kõrghariduse õppekavadele üldiselt. Konkreetsete õppekavade nimetamine seaduses ei ole otstarbekas, kuna nende sisu ja nimetused võivad ajas muutuda, mis tooks kaasa vajaduse seaduse muutmiseks. Infoteadus on teadusvaldkond, mis käsitleb informatsiooni loomist, kogumist, korraldamist, säilitamist, otsimist, levitamist ja kasutamist. Samuti toetab infoteadus teabehaldust ja kasutajakeskseid infoteenuseid. Kuigi infoteadus hõlmab ka raamatukogundust, on eelnõus raamatukogudus eraldi ja rõhutatult esile toodud, et tagada selgus raamatukogude valdkonna spetsialistide ehk raamatukoguhoidjate ettevalmistuse osas. Infokorraldus on infoteaduse rakenduslik haru, mistõttu pole selle eraldi nimetamine vajalik.
138.	Eelnõu § 8 lg 8 - ettepanek lisada eelnõu kirjeldatud erandile samuti tingimuseks vähemalt kõrgharidus ja	Antud selgitus	Elanike arvu järgi kohalduks kõnealune erisus hetkel vaid Kihnu, Ruhnu ja Vormsi vallale. Kõrghariduse nõude

	<p>kutse kuues tase või valmisolek need omandada. • ERÜ teeb ettepaneku asendada seaduseelnõus sõna “kutsekvalifikatsioon” läbivalt sõnaga “kutse” ja lisada märkus, et kutse peab olema “kutseseaduse kohane” (vt § 8 ja 9 ja mõned näited lõigetest).</p>		<p>kohustuslik rakendamine ei arvestaks väikese elanike arvuga (kuni 800) KOV eripära, kus sobiva juhikandidaadi leidmine võib olla keeruline. Kehtestatud erisus on võimalus, mida ei pea kasutama kui kohalikul omavalitsusel on võimalik leida kõrgharidusega juht.</p>
139.	<p>Ettepaneku asendada seaduseelnõus sõna “kutsekvalifikatsioon” läbivalt sõnaga “kutse” ja lisada märkus, et kutse peab olema “kutseseaduse kohane” (vt § 8 ja 9 ja mõned näited lõigetest). Põhjendus: ERÜ kutseandjana ja kutseseaduse järgijana peab oluliseks, et raamatukoguhoidja kutse nõue seadusesse sisse kirjutatakse, kuna siis ei ole kutse andmine ohus. Terminite osas pidasime nõu Kutsekojaga ja ettepanek on: kuna kutseseaduses on “kutse”, siis on soovitus kasutada seda sõna. Lisaks on oluline, et mainitud oleks „kutseseaduse alusel“, sest kutsetunnistusi võib väljaspool kutsesüsteemi välja anda kes tahes.</p>	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Sõna “kutsekvalifikatsioon” asendatud läbivalt sõnaga “kutse”.</p> <p>Rahvaraamatukogu juhi kutse nõue on eelnõus juba selgesõnaliselt sätestatud ning kutse andmise õiguspõhimõtted jäävad kutseseaduse rakendusvaldkonda, mitte käesoleva seaduse reguleerimisalasse.</p>
140.	<p>Eelnõu § 9 - kuna raamatukoguhoidja kutsestandard ühendab kõik raamatukogu ametid mõistesse raamatukoguhoidja, kas ka seaduses võiks kaaluda raamatukogutöötaja asendamist läbivalt sõnaga raamatukoguhoidja?</p> <p>Põhjendus: raamatukogutöötaja on küll laiem termin, aga raamatukoguteenuseid pakkuvate töötajate ühisnimetus on raamatukoguhoidja. Ka § 2 lõikes 2 toodu sisuliselt kattub raamatukoguhoidja kutsestandardi kirjeldusega.</p>	<p>Arvestatud</p>	<p>Eelnõu § 9 on asendatud sõna „raamatukogutöötaja“ mõistega „raamatukoguhoidja“.</p>
141.	<p>§ 9 lg 1 - sõnastus “piisav haridus” jääb häguseks ja võib saada takistuseks kvaliteetse teenuse osutamisel ja raamatukoguhoidjale väärrika palga maksmisel. Lisaks teeme ettepaneku lisaks raamatukogu juhile</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Kehtivas seaduses ei ole raamatukoguhoidja haridus- ega kutse nõuet.</p> <p>Eelnõuga lisatakse, et § 2 lõikes 2 nimetatud ülesannete täitmiseks on vajalik töötaja haridus või raamatukoguhoidja</p>

	<p>ka raamatukogutöötaja puhul esitada kõrghariduse nõue. Näiteks: kui tööle asumisel kõrgharidust ei ole, siis peab olema valmisolek see omandada.</p> <p>Põhjendus: Kui seadus lubab tööle võtta ka keskharidusega töötaja, siis võib KOV siin näha võimalust kulusid kokku hoida, ja väita, et sellest haridusest piisab. Lisaks paneb uus seadus raamatukogule ka haridusasutuse rolli ning see eeldab töötajatelt kõrghariduse olemasolu.</p>		<p>kutse, mis tagaks nii ligipääsu elukutsele, vaid ka selle, et teenus oleks kvaliteetne ja toetaks elukestvat õpet, info- ja digipädevust ning kogukonna sidusust.</p> <p>Samas ei nõuta kitsalt erialast kõrgharidust, vaid piisavat haridust ja kompetentsust, mistõttu on meede eesmärgipärane ja realistlik.</p> <p>Raamatukoguhoidja töö eeldab info- ja digipädevust, teadmisi infootsingust, oskust süstematiseerida, kirjeldada, hallata andmeid ning kogusid, valdkonnaga tihedalt seotud regulatsioonide tundmist (autoriõigus, isikuandmete kaitse, ligipääsetavus jm) aga ka analüüsidele tuginevate kasutajakesksete teenuste arendamist. Need oskused ja teadmised saadakse kõrghariduse omandamisel.</p> <p>Raamatukogu on osa avalikust sektorist ning raamatukoguhoidja esindab sealjuures haridus-, kultuuri- ja teabevaldkonda. Nagu õpetajalt, sotsiaaltöötajalt või arhiivitöötajalt eeldatakse kõrgharidust, on see põhjendatud ka raamatukoguhoidja puhul.</p> <p>Kõrghariduse nõue ei pruugi olla põhjendatud kõigi raamatukoguhoidjate puhul, kuna tööülesanded on erineva iseloomuga. Raamatukogudes on ametikohti, mille tööülesanded on tehnilist, rutiinset või teeninduslikku laadi.</p> <p>Raamatukoguhoidja kutsel on 7dal ja 8-ndal tasemel kõrgharidusnõue, kuid mitte 6-ndal.</p> <p>Kohalikul omavalitsusel säilib siiski võimalus, et tehnilist laadi ametikohal tööülesandeid täitvalt raamatukoguhoidjalt ei nõuta kõrgharidust.</p>
142.	<p>§ 9 lg 3 - ERÜ raamatukoguhoidja kutse andja ja raamatukogutöötajate professionaalse arengu toetajana toetab erialahariduse väärtustamist seaduse tasemel, kuid juhime tähelepanu, et võib realiseeruda</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Nominaalse õppeajaga motiveeritakse töötajat vajalike teadmiste omandamisega mitte viivitama. Mõjuvate põhjuste ilmnemisel on tööandjal võimalik sõlmida töötajaga uus tähtajaline tööleping.</p>

	risk, et õppima asumise aeg ja lõpetamine võib venida õppekohtade vähesuse tõttu.		Eelnõu § 9 lõikes 3 on lisaks sätestatud, et alles vajaliku hariduse või kutsekvalifikatsiooni omandamisel muutub töösuhe tähtjatuks.
143.	Tõstatame küsimuse - kui riik saab sätestada KOV töötajate töölepingu tähtaja ja erialahariduse nõuded, kas siis saaks seaduses määratleda ka töötaja miinimum palgamäära? Ei ole meeldiv lugeda seletuskirjast, et raamatukogutöötajatele eelduslikult võibki maksta madalamat töötasu.	Antud selgitus	Eelnõu koostamisel kohaliku omavalitsuse raamatukogu juhtide töölepingu tähtaja ja erialahariduse nõuete osas on arvestatud huvirühmadelt kaasamisprotsessi käigus laekunud ettepanekutega. Raamatukoguhoidja miinimumtöötasu sätestamiseks puudub hetkel osapoolte kokkulepe ja eelarveline kate. Palgapoliitilisi kokkuleppeid on võimalik saavutada, kas kohalike omavalitsuste vahel või riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös eraldi protsessi raames.
144.	§ 13 lg 3 p 1 - ettepanek on lisada sõna osaliselt asemel "lähtudes rahvaraamatukogu teeninduspiirkonna elanike arvust" (nagu praegu kehtivas seaduses ja praktikas).	Antud selgitus	Rahvaraamatukogu on kohaliku omavalitsuse asutus ja peab tagama kogude regulaarse varustatuse väljaannete ja esemetega, lähtuvalt rahvaraamatukogu teeninduspiirkonna elanike arvust ja vajadustest. Riigieelarvest toetatakse ainult osaliselt rahvaraamatukogudele väljaannete soetamist, sest kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 2 alusel on omavalitsusüksuse ülesanne korraldada raamatukogude ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Eelnõu alusel nähakse ette ainult teatud kulude katmist, milleks on osaliselt rahvaraamatukogudele väljaannete soetamise toetamine. Siiani on mõned omavalitsused ja raamatukogud eksitavalt tõlgendatud kehtiva seaduse sõnastust nagu riigieelarvest finantseeritakse kõik rahvaraamatukogude kulud väljaannete soetamiseks. Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täienduseks, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid.

			Valdkonna eest vastutav minister (kultuuriminister) kehtestab määrusega riigieelarvest rahvaraamatukogudele toetuse määramise tingimused ja korra.
145.	<p>§ 13 lg 4 - ettepaneku mitte siduda töötasude ja ülalpidamiskulude hüvitamist riigieelarvest kuupäevaga 1.01.2027.</p> <p>Senine kogemus on näidanud, et uute hangitavate ja loodavate infosüsteemide rakendamine ja juurutamine RaRa-s ei ole läinud viivitusteta, seepärast on ettepanek siduda rahastamise lõpetamine ja ülesannete üleandmine tarkvaralahenduste täies mahus rakendamise ajaga, mitte fikseeritud kuupäevaga.</p>	Antud selgitus	<p>Regulatsiooni jõustumise ja kehtivuse tähtaegade sätestamine seaduses on vajalik õiguskindluse ja selguse tagamiseks.</p> <p>Tähtajad võimaldavad reguleeritavatel isikutel ja asutustel aegsasti valmistuda muudatuste rakendamiseks ning kujundada oma tegevus vastavuses uute seaduse sätetega.</p> <p>Tähtaegade sätestamine võimaldab eelnõus sätestatu elluviimist etappide kaupa, kooskõlas haldusvõimekuse ja eelarveliste võimalustega.</p>
146.	<p>§ 15 lg 2 - tähelepanek: raamatukoguvaldkonna standardites (nt EVS-ISO 2789:2023) ei ole lugejat ja külastajat selliselt defineeritud. Standardis nimetatakse teatud juhtudel külastajaks ka nt veebilehitsejat või seadet.</p> <p>Ettepanek: luua eelnõusse mõistete peatükk. Näiteks ka mõiste “teavik” asendamine mõistega “väljaanne” tekitab küsimust, sest standardites kasutatakse mõistet “teavik”. Või nt Raamatukogude andmekogu põhimääruses “koduraamatukogu” määratlus.</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõu § 15 muudetud ja seletuskirja lisatud täiendus, et mõisted on defineeritud käesoleva seaduse tähenduses.</p> <p>Käesoleva seaduse kontekstis on mõisted avatud seal, kus neid esmalt kasutatakse.</p> <p>Ühtse arusaamise tagamiseks kasutatakse õigusaktides valdavalt samasisulisi mõisteid. Säilituseksemplari seaduses on kasutusel mõiste “väljaanne”. Mõiste „teavik“ on mõiste „väljaanne“ sünonüüm. Mõistet „väljaanne“ kasutatakse käesoleva seaduse tähenduses.</p> <p>Eelnõu lisades asendatakse „koduraamatukogu“ sõnaga „raamatukogu“.</p>
147.	<p>§ 17 lg 4 - ettepanek on lisada täpsustus viimasesse lausesse: väljaannete tellimine teistest haruraamatukogudest soovitud haruraamatukokku on tasuta.</p> <p>Kommentaariks: väljaannete tellimine ühest haruraamatukogust teise eeldab, et raamatukogude andmekogus on vastav ja kõikidele raamatukogudele sobiv funktsionaalsus olemas. Samuti nõuab sellise</p>	Arvestatud	<p>§ 17 lõike 4 sõnastus muudetud.</p> <p>Raamatukogude andmekogu funktsionaalsete nõuete kohaselt peab infosüsteem toetama nii raamatukogudevahelist kui ka raamatukogusisest laenutust.</p> <p>Sama omavalitsuse rahvaraamatukogu kogude vahel laenutse võimaluse olemasolul kulude katmise tasu ei rakendata.</p>

	<p>tasuta tellimise käivitamine KOVIDelt logistikasüsteemide loomist ja selleks vajalike vahendite leidmist. KOVIDele tuleb see vajadus selgelt sõnastada.</p> <p>Teeme ettepaneku mitte rakendada nõuet “väljaannete tellimine haruraamatukogust on tasuta” enne raamatukogude andmekogu valmisolekut teenust täies mahus toetada.</p>		<p>Raamatukogu asutuse sisese laenutamise reeglid kehtestatakse rahvaraamatukogu kasutamise eeskirjas.</p>
148.	<p>§ 21 lg 6 - lausest jääb mulje, et pärast 1 aasta ja 1 päeva möödumist võib lugeja tulla uuesti raamatuid laenama, ilma et ta peaks eelmised võlad korda tegema.</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 21 lõige 7 muudetud. Sarnane põhimõte on sätestatud ka kehtiva RaRS § 17 lõikes 3, kuid eelnõus on seda täpsustatud. Samas ei saa piirang kehtima jääda olukorras, kus lugeja on oma kohustused rahvaraamatukogu ees juba täitnud. Lugeja peab täitma oma kohustused rahvaraamatukogu ees, kuid raamatukogu võib kaalutlusõiguse alusel rakendada näiteks laste puhul viivise tasumise paindlikke lahendusi.</p>
149.	<p>§ 21 lg 7 - ettepanek mõelda veelkord läbi karistuse tähtaja pikkused, kuna nimetatud karistused ei ole pahategude vaates proportsionaalsed. Näiteks tahab raamatukogu külastusõiguse ära võtta pikemaks perioodiks inimeselt, kes häirib töötajate ja teiste kasutajate rahu ja ohustab oma käitumisega turvalisust, selleks on raamatukogul vaja viidata seadusele, kuid seadus lubab häirijal juba kuu aja pärast uuesti tulla ja oma agressiooniga jätkata. Ettepanek on mõlema rikkumise korral rakendada 180 päevast (kuus kuud) raamatukogu kasutamise keeldu.</p>	Antud selgitus	<p>Kehtivas RaRS-is ei ole sätestatud sarnast piirangut nagu eelnõu § 21 lõige 7 (uus lõige 8). Rahvaraamatukogud on juhtinud tähelepanu vajadusele luua selliseks piiranguks õiguslik alus, kuna rahvaraamatukogul on seadusest tulenev kohustus olla avatud kõigile soovijatele. Eelnõu koostamisel on lähtutud põhimõttest, et rahvaraamatukogu eesmärk ei ole karistamine, vaid turvalise ja toimiva keskkonna tagamine kõigile kasutajatele. Seetõttu on keeld seatud maksimaalselt 30 päevaks, mis võimaldab reageerida korduvatele korrarikkumistele proportsionaalselt. Külastusõiguse võib lugejalt või külastajalt ära võtta 30 päeva kaupa. Külastusõiguse piirang määratakse uuesti kui raamatukogu kasutamise eeskirja rikkumine kordub. Pikem, näiteks 180-päevane keeld ei oleks eesmärgipärane ega proportsionaalne üldkasutatava avaliku teenuse kontekstis.</p>
150.	<p>§ 25 ja § 27 - paragrahvide 25 ja 27 sisu nõuab selgitust: põhimäärus sätestab raamatukogu</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu § 25 muudetud. Rahvaraamatukogu struktuur ja põhimäärus tuleb viia seadusega vastavusse 1. juuliks 2027.</p>

	struktuuri, kuidas siis struktuuri saab hiljem vastavusse viia kui põhimäärust?		
151.	<p>§ 29 (ERRS muutmine) - ettepanek jääda väljaannete soetamise toetuse eraldamisel senise töökorralduse juurde, nagu on märgitud ka rakendusaktis "Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise tingimused ja kord", vt § 3. Toetusraha laekuks vastava KOVi arveldusarvele. Rakendusaktis nimetatud maakonnaraamatukogu ei oleks siis toetuse saaja, vaid iga KOV eraldi. Nii on praktikute sõnul valla keskraamatukogudes ka lihtsam järgida määruse "Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise tingimused ja kord" § 4. Väljaannete soetamise toetuse kasutamine" täitmist.</p> <p>Väljaannete keskne hankimine (ühishanked) võiks toimuda e-väljaannete andmebaaside puhul ja ajakirjandusväljaannete digiligipääsudele, seda tegevust võiks teha RaRa keskse teenusena (üks läbirääkija väljaannete müüjatele).</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõus kavandatud muudatused jõustuvad etapiviisiliselt, kooskõlas sätestatud riiklike ülesannete ümberkorraldamise ajakavaga.</p> <p>Kuni 2027. aasta juuni lõpuni täidavad maakonnaraamatukogud kahte riiklikku ülesannet, sealhulgas väljaannete komplekteerimist. Seetõttu ei muudeta seni ka rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise tingimusi ega korda.</p> <p>Kui väljaannete soetamise toetus kantaks kohalike omavalitsuste eelarvesse, kaasneks sellega neile täiendav koormus, sealhulgas vajadus korraldada väljaannete hankimine ja tegeleda arveldamisega. Eelnõu kohaselt sellist kohustust kohalikele omavalitsustele ei panda, vaid nad saavad jätkuvalt tellida väljaandeid, mille hangib arendusüksus, sarnaselt kehtiva maakonnaraamatukogude teenusega, nii kohaliku omavalitsuse eelarve kui ka riikliku toetuse vahenditest.</p> <p>Ettepaneku sätestamine tooks kaasa täiendava kohustuse kõigile kohalikele omavalitsustele, mida eelnõu ette ei näe.</p>
152.	<p>§ 31 p 1 (RaRS muutmine) - ettepanek on mitte siduda maakonnaraamatukogude riiklike ülesannete (ja palgatoetuse, vt kommentaarid ka § 13 kohta) lõpetamist kindla kuupäevaga, vaid lähtuda ülesannete täitmise eelduseks oleva raamatukogude andmekogu valmidusest. Peaks olema lõtk, mis võimaldaks maakonnaraamatukogude kui riiklike ülesannete täitjate ja kahe palgatoetuse maksmist jätkata seni, kuni raamatukogude andmekogu on täies mahus kasutusele võetud, testitud ja töötab korralikult. Vastasel korral ei saa RaRa tegelikult</p>	Antud selgitus	<p>Regulatsiooni jõustumise ja kehtivuse tähtaegade sätestamine seaduses on vajalik õiguskindluse ja selguse tagamiseks.</p> <p>Tähtajad võimaldavad reguleeritavatel isikutel ja asutustel aegsasti valmistuda muudatuste rakendamiseks ning kujundada oma tegevus vastavuses uute seaduse sätetega.</p> <p>Tähtaegade sätestamine võimaldab eelnõus sätestatu elluviimist etappide kaupa, kooskõlas haldusvõimekuse ja eelarveliste võimalustega.</p>

	ülesandeid edukalt täita ning osa teenused jäävad nõ vaakumisse (kui andmekogu ei tööta täies mahus ja maakonnaraamatukogudel pole enam ülesannet komplekteerida, siis kuidas lahendatakse väljaannete raamatukogudesse jõudmise järjepidevus?).		
153.	§ 31 p 2 - Seletuskirjas lk 75 on aga märgitud: “Andmekogu ülalpidamisega seotud kulud katavad osaliselt (näiteks litsentsitasud) raamatukogude omanikud, v.a personalikulu, mis saadakse riiklike ülesannete ümberkorraldamisest. Raamatukogu poolt makstav tasu kavandatakse proportsionaalsena raamatukogu suurusega ning hinnastamismudeli väljatöötamisel tagatakse lahendus, et see oleks jõukohane ka väiksematele raamatukogudele.” Palume selgitust, mida selline sõnastus ikkagi raamatukogudele kaasa toob - aastamaks, kulupõhine arenduste eest tasumine vms?	Arvestatud	Varem eelnõu § 31 punktis 2 sisaldunud muudatus on viidud §-i 6. Seletuskirja täpsustatud. Rahvaraamatukogule ja selle omanikule on raamatukogude andmekogu kasutamine tasuta. Samas arvutatakse ka rahvaraamatukogudega seotud kulud sarnaselt teiste raamatukogude kuludega hinnastamismudeli alusel, kuid need kulud katab Kultuuriministeerium.
154.	Seletuskirja lk 1 - täpsustada “rahvaraamatukogu” ja “rahvusraamatukogu” mõistet.	Arvestatud	Seletuskirja on muudetud.
155.	Seletuskiri lk 11 - Ettepanek kasutada kindlat kõneviisi: tuleb arvestada ja kaasata (eelnõus “tuleks”).	Arvestatud	Seletuskirja on muudetud.
156.	Seletuskiri lk 14 - Lause “ <i>Tulenevalt info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengust teevad teatmebibliograafilist tööd kõik rahvaraamatukogud ning see vaja koordineerimist.</i> ”. vajab täpsustamist.	Arvestatud	Seletuskirja on muudetud.
157.	Seletuskiri lk 23 teine lõik - Tekitab segadust sõnastus “kohalike eripäradele vastavad ruumid”. Ettepanek kasutada “kohalike elanike vajadustele vastavad ruumid”.	Mitte-arvestatud	Eelnõu sõnastus on laiem ja hõlmab nii kohalike elanike vajadusi kui ka teiste kohalike tingimuste ning kasutusviiside arvestamist (nt kogukonna praktika, hoone eripära, piirkondlik ruumikasutus, kultuurilised eesmärgid).
158.	Seletuskiri lk 42 - ERRS § 4 lõike 4 punkt 3 sõnastatakse ümber selliselt, et RaRa üheks	Mitte-arvestatud	Infotehnoloogia arendamine hõlmab planeerimist, väljatöötamist, juurutamist ja juhtimist, mida kehtiva seaduse

	<p>ülesandeks teadus- ja arendusasutusena on infotehnoloogia arendamine üleriigiliste raamatukoguteenuste osutamiseks. Ettepanek on kasutada sõnade “infotehnoloogia arendamine” asemel “RaRa üheks ülesandeks teadus- ja arendusasutusena on üleriigiliste raamatukoguteenuste osutamiseks vajalike infotehnoloogia lahenduste planeerimine/loomine/väljatöötamine/juhtimine”, sest selline sõnastus selgitab ülesannete sisu laiemalt.</p>		<p>alusel teostas RaRa üksnes oma infovara üldkättesaadavaks tegemise eesmärgil.</p>
159.	<p>Seletuskiri lk 43 – Seletuskiras on toodud, et “Asjaolule, et (rahva)raamatukogude valdkonnas on vajadus arendusülesandeid täitva üksuse või asutuse ehk arenduskeskuse järele on tähelepanu juhtinud nii Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing...” Märkime, et ERÜ eestvedamisel koostatud visioonidokumendis “21. sajandi raamatukogu” 2016. aasta versioonis on viidatud arenduskeskuse loomise vajadusele, aga seda läbi maakonna- jt keskraamatukogude võrgustiku. “Rahvaraamatukogude puhul ehitada teenuste keskse arendamise süsteem üles läbi maakonna- ja linna keskraamatukogude võrgustiku ning raamatukoguteenuste arenduskeskuse.” (lk 8), seaduseelnõus aga on maakonnaraamatukogude roll hoopis taandatud. Visioonidokumendis nägime maakonnaraamatukogude võrgustikku arenduskeskuse tugevusena.</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Seletuskirjas on välja toodud mitme huvirühma tähelepanu juhtimine vajadusele luua rahvaraamatukogude valdkonnas arendusülesandeid täitev üksus ehk arenduskeskus. Vajadust maakonnaraamatukogudega seonduv ümber mõtestada käsitleti ka VTK-s, kus tõdeti, et maakonnaraamatukogu olemusele on olulise jälje jätnud 2017. aastal toimunud haldusreform.</p>
160.	<p>Seletuskirja lk 62 on toodud, et “Ülesannete konsolideerimisel väheneb aga riiklike ülesandeid täitvate inimeste arv seniselt 58-lt 25-ni, mis kokkuvõttes tähendab oluliselt efektiivsemat riigiressursside kasutamist.” Märkus: Tegelikult</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Riiklike ülesannete konsolideerimise eesmärk on tagada nende tõhusam korraldus. Piirkonna esindajate rendi-, koolitus-, sõidu-, lähetus jm kulud kannab ümberkorralduse järgselt RaRa haldusülesannete täitmise kulust.</p>

	kaasnevad RaRa piirkonnatöötajatega ka rendi-, koolitus-, sõidu-, lähetus jm kulud, mida seni pakkus KOV riigi ülesandeid täitvale töötajale. Seega lisaks palgakulule lisandub majanduskulusid, mis sisuliselt tähendab KuMi vaatest mitte olulist kokkuhoidu.		Erinevalt kehtivast seadusest on eelnõuga selgelt määratletud KOV rahvaraamatukogu ülesanded ja RaRa-le volitatavad riigi rahvaraamatukogude valdkonna haldusülesanded ning finantseerimine.
161.	Seletuskirja lk 63 on toodud "...lugejaile, kes saavad ühe otsinguga ülevaate riigi rahvaraamatukogudesse soetatud inforessursist, mille suuruseks 2023. aasta seisuga oli Eesti raamatukogudes ligi 31 miljonit arvestusüksust, millest rahvaraamatukogudes ligi 10 miljonit arvestusüksust.". Märkus: Siin on teksti ja andmete vahel vastuolu.	Arvestatud	Seletuskirja on muudetud.
162.	Seletuskirja p 6.5.2.1. (Mõju majandusele, lk 63) - Märgive, et asutusena on ELNETi tõesti üks, kuid see ühendab asutusi, raamatukogusid, mille teenuste kasutajad moodustavad enam kui poole kõigist Eesti raamatukogude registreeritud kasutajatest, mõjutatud saavad ka registreerimata kasutajad, nt e-kataloogist otsingute tegijad.	Teadmiseks võetud	Seletuskirja p 6.5.2.1. käsitletakse eelnõu majanduslikku mõju sihtrühmale asutused ja eraõiguslikud juriidilised isikud.
163.	Seletuskiri lk 75 on toodud, et "Raamatukogu poolt makstav tasu kavandatakse proportsionaalsena raamatukogu suurusega ning hinnastamismudeli väljatöötamisel tagatakse lahendus, et see oleks jõukohane ka väiksematele raamatukogudele.". Märgive, et eelnõus on öeldud, et andmekoguga liitumine on rahvaraamatukogule tasuta (§ 31. lõige 2, punkt 3) ja kohustuslik (§ 31. lõige 2, punkt 2). Seletuskirjast aga võib välja lugeda, et andmekogu ülalpidamiskulud tasuvad siiski raamatukogud. Palume selgitust.	Arvestatud	Seletuskirja on muudetud.
Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium			

164.	Seaduse väljatöötamiskava (edaspidi VTK) kohta arvamust avaldades oli meie peamine väide, et planeeritud tööd ei võta arvesse raamatukogude pikaajalist kogemust ühise raamatukogusüsteemi arendamisel ja kasutamisel ning ei arvesta eri raamatukogude vajadusi. Mitmeid sisuliselt samasuguseid arvamusi esitasid ka teadusraamatukogude direktorid, Tallinna ja Tartu raamatukogude juhid. Eeldasime, et eelnõuga edasi liikudes nende ettepanekutega ka arvestatakse, aga seda ei ole toimunud.	Antud selgitus	Eelnõuga sätestatakse rahvaraamatukogude ja Eesti Rahvusraamatukogu töökorraldus. Eelnõuga ei muudeta Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusala õigusakte ega haldusala asutuste töökorraldust.
165.	Küsimus, et kas üks ühtne raamatukogusüsteem on kõigile raamatukogude lugejatele (ja raamatukogudele ning raamatukogude omanikele) vajalik ja tarvilik, on jäetud tõenduspõhiselt ning järjekindlalt analüüsimate ja põhjendamata. Seda lahendust kirjeldatakse kui midagi enesestmõistetavat, aga argumendid, mis tuuakse, on läbivalt manipuleerivad ja eksitavad.	Antud selgitus	Kultuuriministeerium ei saa nõustuda väitega, sest raamatukogusüsteemi rakendamiseks on ELNET Konsortsiumi ja Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajaid kaasates läbi viidud järgmised analüüsid: 2018. a viidi läbi " Raamatukogusüsteemide kaasajastamise analüüs ", mille raames uuriti Eestis kasutusel olevate raamatukogusüsteemide (Sierra, RIKS, URRAM) haldamis-, valitsemis- ja rahastamismudeleid ning analüüsiti olemasolevat arhitektuuri. Kogutud informatsioonile toetudes koostati ülevaade kõikidele Eesti raamatukogudele ja nende lugejatele sobivaima raamatukogusüsteemi arhitektuurist ja valitsemismudelidest. 2022. a viidi läbi " Raamatukoguteenuste ärianalüüs ja teenusdisain " projekt, mille käigus analüüsiti raamatukoguteenuseid, mida ühtne üleriigiline raamatukogusüsteem peab tulevikus hõlmama ja aitama optimeerida. Analüüsis toodi välja, et raamatukogudel on oma teenuste pakkumiseks palju tegevusi, milles osalevate IT-süsteemide hulk on suur ning keskne roll on raamatukogusüsteemi tarkvaral ja selle juurde kuuluval e-kataloogil.

			2023. a läbi viidud " Raamatukogusüsteemi detailanalüüs " käigus pandi kirja raamatukogusüsteemi funktsionaalsed ja mittefunktsionaalsed nõuded. Koostatud nõuded on sisendiks raamatukogusüsteemi tarkvara hankimisel.
166.	Kuigi eelnõu polnud veel kooskõlastusringilegi saadetud, on Kultuuriministeerium sisuliselt juba tellinud Rahvusraamatukogult suure hulga ÜÜRSiga seotud töid, avaliku kataloogi riigihange on juba läbi viidud. Hanke ja kogu projekti lähtekoht on, et mingi ajani kasutatakse arendamisel meie praegust raamatukogusüsteemi ESTER, aga ei ELNET-i, ELNET-i raamatukogudega ega raamatukogude omanikega, st infosüsteemi omanikega, pole neid plaane piisaval pädevustasemel kooskõlastatud.	Antud selgitus	<p>KuM kujundab rahvaraamatukogude valdkonna poliitikat ja on tellinud rahvaraamatukogudele raamatukogusüsteemi rakendamiseks vajalikud ettevalmistustööd oma haldusalasse kuuluvalt RaRa-lt.</p> <p>“Ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi tarkvara: karbitoote ost, andmete migratsioon ja juurutamine” on Kultuuriministeeriumi valdkondliku digipöörde projekt.</p> <p>RaRa taotles 2025. a kevadel projektile struktuurivahendite toetust, mis määratigi 05.11.2025 justiits- ja digiministri käskkirjaga nr 82 RaRa-le.</p> <p>Kultuuriministrile nõuandva kogu Rahvaraamatukogude Nõukogu koosseisus on üle viie aasta osalenud ka MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi esindaja. Seega on ELNET Konsortsiumi esindaja nii eelnõu kui ka raamatukogude andmekogu protsessis kaasa töötanud, mis läbi on esindajal olnud võimalus järjepidevalt protsessist ka oma liikmeid teavitada.</p> <p>Rahvaraamatukogude Nõukogu koosolekuid on toimunud 2020 (2), 2021 (20), 2022 (9), 2023 (12), 2024 (8), 2025 (1).</p> <p>Kultuuriministeerium on kohtunud Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Rektorite Nõukogu esindajatega rahvaraamatukogu seaduse eelnõu ja raamatukogusüsteemi lahenduste teemal. Jõutud on kokkuleppeni, et RaRa ja ülikoolide esindajad sõlmivad koostööleppe raamatukogusüsteemi ühiste tegevuste edendamiseks.</p>

			Kultuuriministeerium on algatanud ELNET Konsortsiumi ettepanekul „Kultuuripärandi digitegevuskava 2024-2029“ muutmise, et lisada tegevuskavasse partneritena MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, sh Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid ning kirjeldada tegevuskavas osapoolte rollid ja vastutus ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi hankimisel ja juurutamisel.
167.	Seadmata kahtluse alla rahvaraamatukogudele raamatukogusüsteemi arendamise vajadust ega ka seda, et piisava koostöö ja ühise töö korral ei võiks ÜÜRSiga liituda ka meie praegust süsteemi kasutavad raamatukogud (see on lõpuks iga raamatukogu ja tema omanike otsus). Aga praegu juba tehtud (ja tegemisel) tööde ja eelnõus näha olev ÜÜRS-i valitsemismudel ei ole meie hinnangul nii suure ja vastutusrikka koostööprojekti jaoks adekvaatne. ELNETi erinevate raamatukogude (ja totaalselt erinevate omanike) senise koostöö edukus annab meile kindluse väita, et asjaosalistel peab olema projektiga omandus-, mitte konsultatiivne suhe.	Antud selgitus	Jõutud on kokkuleppeni, et RaRa ja ülikoolide esindajad sõlmivad koostööleppe raamatukogusüsteemi ühiste tegevuste edendamiseks. Kultuuriministeerium on algatanud ELNET Konsortsiumi ettepanekul „Kultuuripärandi digitegevuskava 2024-2029“ muutmise, et lisada tegevuskavasse partneritena MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, sh Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid ning kirjeldada tegevuskavas osapoolte rollid ja vastutus ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi hankimisel ja juurutamisel. Raamatukogusüsteemi omanikuks jääb ka peale raamatukogusüsteemi hankimist raamatukogusüsteemi tarkvara omanik. Tarkvaralahenduse kasutusõigus saadakse hanke tulemusel sõlmitud lepingu alusel. Kõik raamatukogude andmekoguga liituvad raamatukogud on raamatukogude andmekogu kasutajad ja oma lugeja ning väljaannete andmete osas vastutavad töötajad.
168.	Põhjendamata on jäetud, miks ei võiks ÜÜRSi loomiseks ja arendamiseks kasutada juba olemasolevaid koostöövorme või luua uusi, milles asjaosalistel, st vähemasti avalikõiguslike isikute suurtel raamatukogudel, oleks lisaks kaasaraäkimisvõimalusele ka selline otsustusõigus, mis oleks jätkuks senisele tööle ja võimaldaks aastatepikkuse eduka koostöö jätkumist. Lihtsalt on	Antud selgitus	Eelnõu koostamise ajal on arutlusel olnud mitmed erinevad asutused ja isikud, kes võiksid asjaomaste kõigi riigi haldusülesannete täitjana kõne alla tulla (lisaks RaRa-le näiteks MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, mõni võimekas rahvaraamatukogu või KOV-ide liit), ent ükski neist ei olnud valmis kõiki riigi haldusülesandeid tervikuna üle võtma. Arvestades aga asjaolu, et RaRa juba tegutseb ERRS § 4 lõike 4 alusel kogu raamatukogude valdkonda hõlmava teadus- ja

	esitatud, et erinevad tööd, mille tsentraliseerimist planeeritakse, peavad olema administratiivselt ühised. Meie arvamus on, et ei pea. Ei ole mingit head sisulist põhjendust, miks ÜÜRSi haldamiseks ei võiks luua eraldi organisatsiooni, milles paljude erinevate raamatukogude ühistöö avaldub ka juriidilistes, st omandisuhetes.		arendusasutusena, on rahvaraamatukogudele ja KOV-idele fookuseeritud töö lisandumine RaRa koosseisu eeldatavasti kõige sujuvam.
169.	Avalik-õiguslikud ülikoolid, kelle teadusraamatukogude panus ESTER-isse ei ole kindlasti väiksem kui rahvusraamatukogul, ei ole isegi käesoleva eelnõu kooskõlastajad või arvamusavaldajad.	Antud selgitus	Eelnõuga sätestatakse rahvaraamatukogude ja Eesti Rahvusraamatukogu töökorraldus. Eelnõuga ei muudeta Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusala õigusakte ega haldusala asutuste töökorraldust.
Jõhvi vald			
170.	Kaotada eelnõu § 1 (1) sõna „valdkonna“, et vältida tekkida võivat olukorda, kus rahvaraamatukogude napist toetusest finantseeritakse seadusega defineerimata asutusi ja isikuid.	Antud selgitus	Eelnõu § 1 lõikes 1 on selgelt määratletud seaduse reguleerimisala, milleks on rahvaraamatukogude tegevuse, kogude, teeninduse ja juhtimise korralduse ning rahvaraamatukogude valdkonna finantseerimise alused. RaRS eelnõu reguleerib rahvaraamatukogude ja nende hüvanguks riiklike ülesannete täitmise finantseerimise korraldust.
171.	Kaotada eelnõu § 4 lõige 4.	Mitte arvestatud	Eelnõu § 4 lõige 4 volitusnormi kohaselt on Vabariigi Valitsusel kaalutusõigus, kas sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud näitajatest lähtumiseks kehtestada määrusega täpsemad tingimused ja kord või jätta see kehtestamata. Volitusnorm annab kaalutusõiguse sekkuda võrgu kujundamise ühtsete aluste kehtestamisega juhul, kui liigne paindlikkus võib ohustada rahvaraamatukogude teenuste kättesaadavust.
172.	Säilitada kahe (2) maakonnaraamatukogu töötaja töötasu ning riiklikest ülesannetest komplekteerimine	Antud selgitus	Maakonnaraamatukogud jätkavad kuni 30. juunini 2027. aastal kogude komplekteerimise ja töötlemise ning andmebaaside

	ning maakonna rahvaraamatukogude töötajate nõustamine ja koolituste korraldamine.		pidamise ülesannete täitmist. Ülesannete täitmise ajal tagab KuM kahe maakonnaraamatukogu töötaja töötasu.
173.	Loobuda piirkondlike üksuste loomisest kui kasutatust. Piirkondlikele üksustele planeeritud finantsvahendid planeerida alles jäävate maakonnaraamatu töötajate töötasudeks ja ülejäänud raamatukogude kiirendisse või e- ja audioraamatute hankimisele.	Mitte-arvestatud	Eelnõu näeb ette, et riigi haldusülesannete otstarbekaks täitmiseks on Rahvusraamatukogul esindajad piirkondades üle Eesti, RaRa-le pannakse seega kohustus mitte koondada rahvaraamatukogude arendusüksuse tegevust üksnes pealinna, vaid pakkuda tuge ka spetsialistide poolt, kes on kohal erinevates Eesti piirkondades ja mõistavad seeläbi paremini kohalikke eripärasid ja rahvaraamatukogude vajadusi. Maakonnaraamatukogu töötajad on KOV asutuse töötajad, kelle tööd ei saa RaRa korraldada. Riiklike ülesannete mahu muutumisel kohandatakse riiklike vahendite jaotust.
174.	Muuta kultuuriministri määrus 09.01.2015 nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise korda“, jättes ära Ida-Viru plusskoefitsiendi ja jagades riigipoolne teavikute toetus vastavalt sama määruse § 2 lg 5 toodud tingimustele.	Teadmiseks võetud	Rakendusaktide koostamisel kaalutakse ettepanekut uuesti.
175.	Jätta seadusest välja rahvaraamatukogude juhtide tähtjalise töölepingu nõue kui põhjendamatu. Töölepingu seadus on piisavalt paindlik, et vajadusel tööleping lõpetada.	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskiri on muudetud.
176.	Seaduseelnõus käsitletakse rahvaraamatukogu kultuuri- ja haridusasutusena. Lisada raamatukogutöötajate kvalifikatsiooninõuetele riigikeele oskus C1-tasemel.	Mittearvestatud	Nõude lisamine RaRS-i ei ole otstarbekas, sest eesti keele oskuse nõuded on reguleeritud keeleseadus (RT I 2011, 1) mis sätestab, et kohaliku omavalitsuse asutuse asjaajamine toimub eesti keeles. Raamatukoguhoidja kutsestandardi lisas 2 on raamatukoguhoidja keelte oskustasemetel kirjeldused. Juhi ametikoha keelenõuete kehtestamine jääb kohaliku omavalitsuse pädevusse.
177.	Kaaluda koos Haridus-ja Teadusministeeriumiga võimalust koostada 4. ja/või 5. taseme kutseõppe	Teadmiseks võetud	Haridus-ja Teadusministeeriumiga kohtumistel on plaanis käsitleda raamatukoguhoidja kraadi- ja kutseõpet ning järelkasvu küsimusi.

	õppekava raamatukogutöötajate koolitamiseks kutseõppesüsteemis.		
178.	Töötada välja selge ja avalik tegevusplaan tegevuste, tähtaegade, finantsvahendite ja vastutajatega.	Arvestatud	RaRa kodulehe rubriigis „raamatukogudele“ alamrubriigis „koostöö ja juhtimine“ on KuM-i ja RaRa koostöös tehtud kättesaadavaks tegevuste ajakava ja vastutajad. Eelnõuga seotud tegevusteks KuM finantsvahendeid ei eralda.
179.	Keskenduda kommunikatsioonile erinevate osapooltega, tagada teisi osapooli kuulav ja arvestav suhtlemine.	Teadmiseks võetud	Kommunikatsiooni parandamiseks on käivitatud riiklike ülesannete protsesside ja tegevuste kirjeldamiseks töörühmad, millesse kuuluvad rahvaraamatukogude esindajad üle Eesti. Samuti on eelnõu ja sellega seotud rakendustegevuste kommunikatsiooniga seotud kohtumised ja tegevused kajastatud RaRa kodulehe rubriigis „raamatukogudele“ alamrubriigis „koostöö ja juhtimine“. Uuendatud lehekülje rubriik on varasemalt ja tulevikus rahvaraamatukogudele kiireks info avalikustamise kohaks.
Järvamaa Keskraamatukogu			
180.	Maakonnaraamatukogude funktsiooni kadumine ja riiklike ülesannete ümberkorraldamine: Eelnõu ei anna vajalikku ettekujutust, kuidas on planeeritud süsteemi toimimine alates 2027. aastast. Pigem saame väita, et väljakujunenud sisuline koostöö raamatukogude vahel kaob ja ei väärtustata kogukonnapõhisust. Piirkondlikud üksused ei asenda toimivat struktuuri ja loovad juurde administreerimise tasandeid. Rohkem bürokraatiat ei paranda eesmärkide täitmist ja teenuse kvaliteeti kohapeal. Lisaks jääb arusaamatuks, milliste kriteeriumide alusel piirkonnad valitakse. Oluline eesmärk eelnõus on laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamist soodustavate tegevuste korraldamine. Järvamaa Keskraamatukogu koordineerib Eesti Lastekirjanduse Keskuse algatatud	Antud selgitus	Kehtiv seadus ei reguleeri KOV rahvaraamatukogude koostööd. Maakonnaraamatukogudel on riiklikud ülesanded, mis antakse üle rahvaraamatukogude valdkonna arendusüksusele. Eelnõu loob eelduse KuM riiklike rahvaraamatukogude valdkonna haldusülesannete ümberkorraldamiseks. Eelnõu rakendamiseks on RaRa juurde moodustatud viie riikliku ülesande täitmiseks ja raamatukogude andmekogu töörühmad, mille ülesanneteks on info koondamine ja jagamine ning lahenduste testimine. Ülesannete ümberkorraldamise eesmärgiks on rakenduslike ülesannete keskne, otstarbekam ja efektiivsem juhtimine. Eelnõu näeb ette, et riigi haldusülesannete otstarbekaks täitmiseks on Rahvusraamatukogul esindajad piirkondades üle Eesti, RaRa-le pannakse seega kohustus mitte koondada rahvaraamatukogude arendusüksuse tegevust üksnes pealinna,

	<p>ettevõtmisi ja viib läbi maakondlikke lastekirjandusüritusi. Uus seaduse eelnõu lõhub toimiva süsteemi ja lagundab maakonna raamatukogude koostöövõrgustikku.</p> <p>Mis saab maakondlikest koduloolistest andmebaasidest ja kogudest ning nende täiendamisest kui ollakse vaid ühe omavalitsuse raamatukogu? Kultuuriväärtuslike trükiste (aga väärtuslik võib kohalikust vaatepunktist olla erinev) saatmine maakonnast välja viib need lugejast kaugemale.</p>		<p>vaid pakkuda tuge ka spetsialistide poolt, kes on kohal erinevates Eesti piirkondades ja mõistavad seeläbi paremini kohalikke eripärasid ja rahvaraamatukogude vajadusi. Maakonnaraamatukogu töötajad on KOV asutuse töötajad, kelle tööd ei saa RaRa korraldada. Riiklike ülesannete mahu muutumisel kohandatakse riiklike vahendite jaotust. Kodulooliste andmebaaside täiendamine on võimalik siduda tööga raamatukogude andmekogus ja jätkata omavalitsuse rahvaraamatukogude koostöös.</p>
181.	<p>Plaanitavate muudatuste kulu omavalitsusele:</p> <p>Kohalik omavalitsus rajaneb põhimõttel, kus avalike teenuste osutamine toimub soodsamatel tingimustel. Meie arvestuste järgi raamatukogureformi tulemusena ja seletuskirjas välja toodud arvutuste põhjal muutuvad ühtse programmiga liitumisel Järvamaa Keskraamatukogu püsikulud kallimaks. Ühtset programmi veel ei ole ja puudub kindlus, et 1. jaanuar 2027 hakkab uus programm tõrgeteta tööle. Senine praktika on näidanud, et planeeritud ajakavaga hakkama ei saada.</p> <p>Eelnõust võib lugeda, et riigieelarvest toetatakse edaspidi rahvaraamatukogudele väljaannete soetamist osaliselt. Kui suur on arvestuslik lisakulu omavalitsusele?</p> <p>Samuti ei selgu, kuidas täpselt toimib uus loodav keskne komplekteerimisteenus ning millised kulud kaasnevad raamatute transpordiga kullerteenuse kaudu. Näiteks on Omniva kullerteenus MIRKO-s 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga kallinenud rohkem kui 100 %.</p>	Antud selgitus	<p>Kulupõhise tasu alusel rahvaraamatukogude andmekogu kasutamise kulud katab Kultuuriministeerium.</p> <p>Andmekogu rakendamine ei vaja ka arvutite väljavahetamist kui raamatukogu kasutab juba mõnda raamatukogusüsteemi oma andmete haldamiseks.</p> <p>Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täienduseks, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid.</p> <p>Väljaannete keskne hankimine võib pigem vähendada KOV-ide kulusid, sest väljaannete müüja või vahendaja tagab väljaannete kohaletoimetamise vähemalt 79-sse KOV rahvaraamatukogusse, senise 15 maakonnaraamatukogu asemel.</p> <p>Kohaliku omavalitsuse asutuse sisene teenus ehk raamatukogusisene laenus peab olema tagatud kõigile kohaliku omavalitsuse elanikele ühetaoliselt ega saa sõltuda raamatukoguhoidja väljaannete harukogudesse tellimise valikutest.</p>

	<p>Raamatukappide soetus ei vähenda omavalitsuse kulu raamatukogule ega kiirenda raamatute liikumist. Omavalitsuste suurused on väga erinevad, ka väljaannete tasuta tellimisega haruraamatukogudest kaasnevad suurenenud reaalsed rahalised kulud.</p> <p>Rahvaraamatukogu töökorralduse eeskiri selgitab lugejate ja külastuste arvestuse pidamist ja ütleb, et eelistatult kasutada külastuste automatiseeritud lugemist. Automatiseeritud süsteemi soetamine nõuab turvavaraid, raamatutele ja töökohtadele RFID lahendust. 2018. aastal Järvamaa Keskraamatukogule pakutud lahendus maksis rohkem kui meie aasta eelarve.</p>		<p>Raamatukogudevaheline laenutus on väljaannete edastamine teise asutuse või teise kohaliku omavalitsuse raamatukogule, mis võib olla tasuline.</p> <p>Eelistatult külastuste automatiseeritud lugemine ei eelda selle kohest rakendamist või RFID lahendust. Automatiseeritult saab külastajate loendust teostada kasutades näiteks ukseksensoreid põhinevaid loendureid (infrapuna või laser) või kaamerapõhist automaatset loendustarkvara kasutades.</p>
182.	<p>Raamatukogu juhi ja töötajate töölepingu kriteeriumid:</p> <p>Töölepinguid reguleerib töölepingu seadus, mis kirjeldab põhjalikult, millisel juhul sõlmitakse töötajaga tähtjaline tööleping. Mille alusel on eelnõus välja toodud kriteeriumid vajalikud ja põhjendatud?</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskiri on muudetud.
183.	<p>Lugeja ja külastaja vastutus:</p> <p>Kas võlgnikult väljaannete ja esemete kojulaenutuse õiguse ära võtmine kuni üheks aastaks ja korduvalt rahvaraamatukogu kasutamise eeskirja rikkujalt külastamise õiguse ära võtmine kuni 30 päevaks on omavahel proportsionaalsed ja süüteo vastavad karistused? Kas nõudmised võiksid olla ühtlustatud?</p>	Mittearvestatud	<p>Raamatukoguteenuse kasutamise piiramine peab olema proportsionaalne kasutamise eeskirja rikkumise raskusega. Lugeja võlgnevuse puhul võetakse ära ainult kojulaenamise õigus, kuid lugeja saab jätkuvalt kohapeal väljaandeid lugeda kuni tasub võlgnevuse.</p> <p>Valla- või linnavalitsus võib lugejalt või külastajalt, kes rikub rahvaraamatukogu kasutamise eeskirja, häirides oluliselt rahvaraamatukogu tööd, ohustades raamatukogutöötajate või teiste lugejate ja külastajate turvalisust või kahjustades rahvaraamatukogu vara (näiteks ähvardab relvaga, rikub arvuteid, lõigub või sodib raamatuid), võtta selle rahvaraamatukogu või tema asjaomase struktuuriüksuse</p>

			külastamise õiguse ära kuni 30 päevaks. Korra rikkumise ja puhul rakendatakse piirangut üksnes asjasse puutuva haruraamatukogu külastamise suhtes.
Lääne Maakonna Keskraamatukogu			
184.	§ 5 lg 1 - lõpust on tõenäoliselt midagi puudu jäänud, alles on lausekatke: „Kui kohaliku omavalitsuse üksus on väike,...“. Mis sisalduks ülejäänud lauseosas?	Arvestatud	Eelnõu § 5 lg 1 täiendatud.
185.	Kuidas omavahel suhestuvad § 7 lg 1, kus sätestatakse, et „Põhimääruse kehtestab kohaliku omavalitsuse volikogu, kuulates eelnevalt ära rahvaraamatukogu nõukogu arvamuse“ ja § 10 lg 1, mis sätestab, et „Rahvaraamatukogu nõukogu moodustamise kord, pädevus ja töökord sätestatakse rahvaraamatukogu põhimääruses.“ Kas nende lõigete vahel ei teki vastuolu? Kumb enne kehtestatud/moodustatud peaks olema, kas põhimäärus või nõukogu? Kas nõukogu moodustamine kohustuslikus korras on vajalik või võiks piisata kohaliku kogukonna kaasamisest? Kaasamise võimalusi on ju erinevaid.	Arvestatud	Eelnõu § 7 lõige 1 muudetud.
186.	§ 8 lg 3 ja § 9 lg 3. Tähtjaliste töölepingute tingimuslik sõlmimine rahvaraamatukogu juhiga ja/või raamatukoguhoidjaga võivad suurendada rahvaraamatukogude kaadri voolavust ja seeläbi suurendada kohalike omavalitsuste kulusid.	Arvestatud	Eelnõu § 8 muudetud.
187.	§ 8 lg 6 ja § 9 lg 2. Seadusega rahvaraamatukogu juhile ja/või raamatukoguhoidjale erialase kõrghariduse või kutsekvalifikatsiooni nominaalse õppeaja jooksul omandamise kohustuse sätestamine on ebamõistlik. Täistööajaga töötamise kõrvalt tasemeõppes nominaalse õppeajaga hariduse omandamine eeldab juhilt või raamatukoguhoidjalt	Antud selgitus	Eelnõus nähakse ette uue lahendusega, mille kohaselt võib rahvaraamatukogu juhil olla ka mitteerialane kõrgharidus ja puududa juhile vastav raamatukoguhoidja kutse, kui ta kinnitab valmisolekut asuda erialast kõrgharidust või nõutavat kutset nominaalse õppeaja jooksul omandama. Kuivõrd kehtivas seaduses sellist võimalust ette nähtud ei ole, on eelnõu selles osas paindlikum, võimaldades vajadusel (näiteks kui erialaste

	kahe täit tähelepanu ja pühendumist nõudva tegevusega paralleelselt tegelemist. Kohalikele omavalitsusele võib tekkida ka topelt kulu – töötaja töötasu ja tema õpingute rahastamine.		teadmistega juhikandidaate ei leita) rahvaraamatukogu juhina tööle võtta inimese, kes alles siseneb raamatukogunduse valdkonda. Tööandjal ei ole kohustust katta töötaja ametikohale sobiva hariduse omandamisega seotud õppekulusid.
188.	§ 9 lg 1. Kas raamatukoguhoidja hariduse kohta sõnastus „piisav haridus ja kompetents“ on piisavalt selge ja täpne?	Antud selgitus	Mõlemad on sisustamata õiguse sätted, mis ei tee seaduse sätet selgemaks, vaid jätab kohaliku omavalitsuse üksusele suurema vabaduse.
189.	§ 13 lg 3. Riigieelarvest toetatakse osaliselt rahvaraamatukogudele väljaannete soetamist. Palume selgitust, mida täpsemalt ja millises ulatuses osaliselt toetamine tähendab? Seades rahvaraamatukogude finantseerimise senisest enam kohalike omavalitsuste kohustuseks, süvendatakse üleriigiliselt lõhesid rahaliselt paremas ja kehvemas seisukorras olevate kohalike omavalitsuste rahvaraamatukogude vahel. Nõrgemas finantsseisus olevate kohalike omavalitsuste raamatukogude varustamine uute väljaannetega võib osutada keeruliseks kui mitte suisa võimatuks.	Antud selgitus	Riigieelarvest toetuse määramise tingimused ja korra kehtestab kultuuriministe määrusega. Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täienduseks, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid.
190.	§ 17 lg 1. Kas lause „Väljaannete tellimine haruraamatukogust on tasuta“ on seadusesättena ilmtingimata vajalik? Lääne maakonna näitel võivad harukogude vahelised vahemaad olla suured ja omavalitsusele kaasnevad teavikute ühest kogust teise transpordil nii reaalsed rahalised kui töötajate tööajakulud. Läbitavad distantsid võivad näiteks Lääne-Nigula Raamatukogude erinevatest harukogudest ühte kogusse teavikuid tellides ulatuda kümnetesse või isegi sadadesse kilomeetritesse.	Arvestatud	Eelnõu § 17 lõige 4 muudetud. <u>Sama omavalitsuse rahvaraamatukogu kogude vahel laenutamise võimaluse olemasolul kulude katmise tasu ei rakendata.</u> Raamatukogu asutuse sisese laenutamise reeglid kehtestatakse rahvaraamatukogu kasutamise eeskirjas. Raamatukogudevaheline laenus on väljaannete edastamine teise asutuse või teise kohaliku omavalitsuse raamatukogule, mis võib olla tasuline.
191.	§ 21 lg 6 ja lg 7. Kas võlgnikult väljaannete ja esemete kojulaenutuse õiguse ära võtmine kuni üheks aastaks	Arvestatud	Eelnõu § 21 lõige 7 muudetud. Raamatukoguteenuse kasutamise piiramine peab olema proportsionaalne kasutamise

	ja korduvalt rahvaraamatukogu kasutamise eeskirja rikkujalt külastamise õiguse ära võtmine kuni 30 päevaks on omavahel proportsionaalsed ja süüteo vastavad karistused? Kas karistusi võiks/peaks ühtlustama?		eeskirja rikkumise raskusega. Lugeja võlgnevuse puhul võetakse ära ainult kojulaenamise õigus, kuid lugeja saab jätkuvalt kohapeal väljaandeid lugeda kuni tasub võlgnevuse. Valla- või linnavalitsus võib lugejalt või külastajalt, kes rikub rahvaraamatukogu kasutamise eeskirja, häirides oluliselt rahvaraamatukogu tööd, ohustades raamatukogutöötajate või teiste lugejate ja külastajate turvalisust või kahjustades rahvaraamatukogu vara (näiteks ähvardab relvaga, rikub arvuteid, lõigub või sodib raamatuid), võtta selle rahvaraamatukogu või tema asjaomase struktuuriüksuse külastamise õiguse ära kuni 30 päevaks. Korra rikkumise ja puhul rakendatakse piirangut üksnes asjasse puutuva haruraamatukogu külastamise suhtes.
192.	soovime välja tuua, et kohalike omavalitsuste radikaalselt erinevat majanduslikku seisukorda arvesse võttes, luuakse rahvaraamatukogude ülalpidamisel kohustuste varasemast enam KOV õlgadele panemisega üleriigiliselt olukord, kus raamatukoguteenustele ligipääsu ja nende teenuste taseme ebahühtlus ja ebavõrdsus KOVide lõikes süveneb.	Antud selgitus	Rahvaraamatukogu on nii kehtiva seaduse kui ka eelnõu kohaselt kohaliku omavalitsuse asutus. Eelnõus sätestatud ülesanded ei lisa rahvaraamatukogudele otseselt uusi tegevusi, kuid sõnastavad need raamatukogu külastaja ja lugeja jaoks ning annavad elanikele selgema ülevaate tänapäevasest raamatukogu rollist ühiskonnas ja selle pakutavatest võimalustest. Raamatukogude andmekogu tagab KOV rahvaraamatukogude kogudele ajakohase ligipääsu ja võimaldab kõigile KOV rahvaraamatukogudele ligipääsu digitaalselt sündinud ning digitid väljaannetele.
Viljandi Linnaraamatukogu			
193.	§ 1 lg 1 - Ettepanek: jätta välja sõna 'valdkonna'. Mõiste valdkond on lai ja mitmeti mõistetav termin, nii eelnõu tekstis kui seletuskirjas ei ole definitsioon lahti seletatud. Näeme ka, et valdkonna termini kasutusele võtmisega võib väheneda rahvaraamatukogudele suunatud vahendite hulk.	Antud selgitus	RaRS eelnõu sätestab rahvaraamatukogude valdkonna tegevust toetava finantseerimise korralduse. Rahvaraamatukogude valdkonna finantseerimine hõlmab ka kohalikele omavalitsustele kui juriidilistele isikutele antavaid toetusi (näiteks rahvaraamatukogude investeringute toetus). Rahvaraamatukogude andmete haldamiseks vajaliku raamatukogude andmekogu haldamise kulud on samuti osa

	Seletuskirjas jääb selgusetuks, milliseid asutusi ja isikuid on plaanis tulevikus finantseerima hakata.		rahvaraamatukogude valdkonna kuludest, mida Kultuuriministeerium katab andmekogu teenust osutavatele asutustele (nt tarkvara omanik, arendajad).
194.	§ 3 lg 1 - Ettepanek: sõnastus – Rahvaraamatukogu on kohaliku omavalitsuse asutus. Jätta ära antud lõike teine lause. Leiame, et antud seadusega loodavad rahvaraamatukogud (igas KOVis üks rahvaraamatukogu) on suured asutused ja suudavad iseseisvana täita seadusega pandud ülesandeid.	Antud selgitus	Eelnõu § 3 lõike 1 uuendusega kavandatav muudatus tagab suurema paindlikkuse KOV-i rahvaraamatukogu korraldamiseks.
195.	§ 5 lg 1 - Ettepanek: täpsustada mitme KOVi poolt peetava rahvaraamatukogu asutamise ja pidamise tingimusi. See looks selgema raami otsuste ja lepete sõlmimisel.	Arvestatud	Eelnõu § 5 lõige 1 muudetud ja seletuskirja täiendatud.
196.	§ 6 - Ettepanek: lisada § 6-le täpsustav ajaraam või tähtajad, millal antud ülesanded ja tegevused maakondades lõppevad. Praeguses sõnastuses jääb eksitav mulje, et maakonnaraamatukogud jäävad alles.	Arvestatud	Eelnõu § 6 muudetud ja maakonnaraamatukogusid puudutav regulatsioon on viidud §-i 26.
197.	§ 8 lg 3 - Ettepanek: tähtajalise töölepingu sõlmimine meie hinnangul ei ole vajalik. Ja samuti on ebaselge, millest tuleneb toodud ajaline määr – 7 aastat+3 aastat? Tööandjal on võimalik töölepingu seaduse alusel ka praegu leping lõpetada, kui juht ei täida talle pandud ülesandeid või ei oma vastavaid kompetentse.	Arvestatud	Eelnõu § 8 lõige 3 muudetud ja lõige 4 välja jäetud.
198.	§ 8 lg 5 - Ettepanek: lisada juhile nõue omada eesti keele oskust kõrgtasemel.	Antud selgitus	Nõude lisamine RaRS-i ei ole otstarbekas, sest eesti keele oskuse nõuded on reguleeritud keeleseadus (RT I 2011, 1) mis sätestab, et kohaliku omavalitsuse asutuse asjaajamine toimub eesti keeles. Raamatukoguhoidja kutsestandardi lisa 2 on raamatukoguhoidja keelte oskustasemetete kirjeldused. Juhi ametikoha keelenõuete kehtestamine jääb kohaliku omavalitsuse pädevusse.

199.	§ 9 lg 1 - Ettepanek: täpsustada, mis on piisav haridus ja kompetents.	Antud selgitus	Mõlemad on sisustamata õiguse sätted, mis ei tee seaduse sätet selgemaks, vaid jätab kohaliku omavalitsuse üksusele suurema vabaduse.
200.	§ 9 lg 2 - Kommentaar: Kuidas on planeeritud kutsekoolituste mahud lähiajal? Kas Rahvusraamatukogu suudab tagada kõigi kutsekvalifikatsioonita töötajate koolitamise nominaalse õppeaja jooksul? Millised on kulud ja kes need katab?	Antud selgitus	Eelnõu ei näe ette raamatukoguhoidja kutseõppe mahu tavapärasest suuremat vajadust. Hariduse ja kutse omandamisega seotud kulud kannab töötaja ise või vastavalt kokkuleppele tööandja.
201.	§ 13 lg 2 p 2 - Ettepanek täpsustada ja kommentaar: kas tuleb KOVile kohustus minimaalse varustatuse tagamise kohta? Kui KOV peab lähtuma elanike arvust – siis kes määrab selle summa elaniku kohta, millest tuleb lähtuda?	Antud selgitus	§ 13 lõige 2 punkt 2 nimetatud tegevus on kohaliku omavalitsuse pädevuses.
202.	§ 13 lg 3 - Ettepanek: täpsustada riigipoolse toetuse määramise aluseid – kas aluseks on elanike arv? Täpsustada, mida tähendab osaliselt soetamine.	Antud selgitus	Riigieelarvest toetuse määramise tingimused ja korra kehtestab kultuuriminister määrusega. Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täienduseks, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid.
203.	§ 13 lg 4 - Ettepanek: lisada antud punktile täpsustav ajaraam või tähtajad, millal antud ülesanded ja tegevused maakondades lõppevad. Praeguses sõnastuses jääb eksitav mulje, et maakonnaraamatukogud jäävad alles.	Arvestatud	Eelnõu § 6 ja 13 lõige 4 muudetud ning maakonnaraamatukogusid puudutavad muudatused on viidud §-i 26.
204.	§ 29 lg 3 - Kommentaar: palume täpsustada kuidas toimub piirkondade määramine ja kuidas arvestatakse piirkondlikke vajaduste ja ülesannete täitmise otstarbekust.	Antud selgitus	Eelnõu § 29 punkt 9 ERRS § 4 ¹ lõige 3 näeb ette, riigi haldusülesannete otstarbekaks täitmiseks on RaRa-l esindajad piirkondades üle Eesti. RaRa-le pannakse kohustus mitte koondada rahvaraamatukogude arendusüksuse tegevust üksnes pealinna, vaid pakkuda tuge ka spetsialistide poolt, kes on kohal

			erinevates Eesti piirkondades ja mõistavad seeläbi paremini kohalikke eripärasid ja rahvaraamatukogude vajadusi. Seadusega ei kirjutata RaRa-le siiski ette mitu piirkondlikku esindajat tal peab olema või kus nad peavad asuma, vaid see jääb koostöös KOV-idega RaRa otsustada.
205.	Väljaannete hankimine: Ettepanek: riigipoolne teavikute hankimise toetus peaks laekuma KOVile, et mitte dubleerida teavikute tellimiseks kuluvat ressursi, raamatupidamissüsteemide vahelise andmevahetuse korraldamist ja kulu ning vältida logistika kulu topelt maksmist. Komplekteerimine võiks jääda KOV tasandil otsustamiseks ja hankimiseks.	Antud selgitus	Eelnõu kohaselt on väljaannete valiku tegemine jätkuvalt KOV rahvaraamatukogu ülesanne. KOV toetuse eest väljaannete hankimist võib KOV rahvaraamatukogu asemel ja soovil teostada RaRa. Riiklik väljaannete toetus kantakse toetuse eest väljaannete hankijale KOV valitud väljaannete kuludeks, mis väldib raha ülekannete arvu (79 kande asemel üks ülekanne).
Tartu linn ja Tartu Linnaraamatukogu			
206.	Rahvaraamatukogude võrgustiku kardinaalne reform: 1. Eelnõus jäävad segaseks rahvaraamatukogude, sh linnade keskraamatukogude ülesanded ja rahastamismudelid, puudub ühtne lähenemine ja määratlus keskraamatukogudele. 2. Selgusetu on, kuidas hakkab praktiliselt toimima Rahvusraamatukogus asuva arenduskeskuse, kohaliku raamatukogu ja teiste raamatute või kirjandusega tegelevate üksuste, näiteks Eesti Lastekirjanduse Keskuse koostöö. 3. Statistika kogumiseks rakendatakse uus andmekogu Raju, mis eeldab kohati dubleerivaid tegevusi ja ka selliste andmete lisamist, mis juba on sisestatud kohalikesse dokumendihaldussüsteemidesse. 4. Olulise muudatusena on eelnõust jäänud välja varasemas seaduses kehtestatud elanike arvuga seotud tingimused rahvaraamatukogude loomiseks ja	Osaliselt arvestatud	Seletuskirja on täiendatud. KOV-is on üks rahvaraamatukogu, mille struktuur koosneb keskraamatukogust ja haruraamatukogudest. Keskraamatukogu on haruraamatukogusid administratiivselt ja majanduslikult juhtiv keskne raamatukogu või üksus. Keskraamatukoguna käsitletakse ka administratiivüksust, kuhu on koondatud tsentraliseeritud juhtimis- ja tugifunktsioonid. Seega eelnõuga nähakse ette kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogu teenuse keskne juhtimine ning sellele vastavalt korrastatud struktuur (keskraamatukogu, haruraamatukogu, teeninduspunkt, rändraamatukogu). KOV rahvaraamatukogu põhiülesanded on sätestatud eelnõu § 2 lõikes 2 ja 3 ning rahvaraamatukogu teenuste korraldamine KOVis on keskraamatukogu ülesanne. Eelnõuga antakse rahvaraamatukogude riiklikud ülesanded täita RaRa-le, kuid sarnaselt kehtiva seadusega ei reguleerita eelnõuga praktilist tegevust ega koostööd. Praktiliste tegevuste

	<p>sulgemiseks. Raamatukoguvõrgu tasakaalustatud toimimine ei saa sõltuda otsustajate poliitilistest eelistustest. Seadus peab aitama tagada kõigi elanike võrdse juurdepääsu informatsioonile. Seda mitte vaid deklaratiivsel tasemel nagu praeguses eelnõus, vaid sõnastades konkreetset tingimused ja nõuded.</p>		<p>kavandamiseks ja koostöö elluviimiseks on 2024. ning 2025. aastal moodustatud töörühmad, mis planeerivad iga riikliku ülesande protsesse, tegevusi ja koostööd.</p> <p>Eelnõuga ei reguleerita raamatukogude juhtimistöölauda RAJU rakendamist.</p> <p>Eelnõuga sätestatakse näitajad, millest KOV-il tuleb rahvaraamatukogude võrgu loomisel juhinduda ja arvestada: 1) paikkonna elanike arv; 2) paikkonna asustustihedus ja asustusstruktuur; 3) kohalike elanike vajadused. Igal KOV-il tuleb loetletud asjaolusid ise kaaluda ning leida selle tulemusena parim lahendus tagamaks, et ükski paikkond ei jääks rahvaraamatukogu teenindusest välja ning rahvaraamatukogu ruumid ja teenused oleksid ligipääsetavad. Samas on eelnõuga jäetud kultuuriministrile kaalutusõigus määruse kehtestamiseks, et sätestada loetletud näitajatest lähtumise täpsemad tingimused ja kord.</p>
207.	<p>Kogude kujundamine:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ei ole selget arusaama, kuidas hakkab raamatute tellimine ja kogude komplekteerimine toimuma pärast maakonnaraamatukogude sulgemist, esitatud ei ole andmeid, mis annaksid kindlust, et eelnõuga ette nähtud muudatused on kasulikud, kuluefektiivsed ja praktilised. 2. Nii kohalike raamatukogude kui piirkondlike üksuste toimimisloogika, ülesanded ja rahastamismudelid jäävad ebaselgeks. Kuna arvepidamine hangitud teavikute üle hakkab käima kahe paralleelse töövoona (RaRa hangitav ja KOVi hangitav), siis toob see 	Antud selgitus	<p>Eelnõuga antakse rahvaraamatukogude riiklikud ülesanded täita RaRa-le, kuid sarnaselt kehtiva seadusega ei reguleerita eelnõuga praktilist tegevust ega koostööd. Praktiliste tegevuste kavandamiseks ja koostöö elluviimiseks on RaRa 2024. ning 2025. aastal moodustatud töörühmad, mis planeerivad iga riikliku ülesande protsesse, tegevusi ja koostööd.</p> <p>Ülesannete konsolideerimisel väheneb riiklike ülesandeid täitvate inimeste arv seniselt 58-lt 25-ni, mis kokkuvõttes tähendab oluliselt efektiivsemat riigiressursside kasutamist.</p> <p>Eelnõuga jääb kehtima kehtiva seadusega sarnane KOV rahvaraamatukogude rahastamismudel, selle erinevusega, et hankimise teenust osutab 15 KOV asemel RaRa.</p>

<p>KOVile tööd juurde ega ole mõistlik. Praegusel kujul on Tallinna ja Tartu linnaraamatukogudele tehtud küll rahastamismudeli erisus, kuid tekib õigustatud küsimus, kas see erisus peaks piirduma ainult kahe mainitud linnaga. Seaduses tuleks selgelt välja tuua sellise erisuse alused.</p> <p>3. Tulevikus on plaanis korraldada kogu komplekteerimine üle Eesti hangetena (täna suurem osa raamatukogusid ei pea hankemenetlust tegema). Hankemenetlus teeb protsessi kallimaks ega võimalda kasutada ostmiseks soodusmüüke.</p> <p>Arusaamatuks jääb, kuidas hakkavad rahvaraamatukogud hankima pärast 2027. aastat näiteks välismaiseid väljaandeid. Korduvalt on tehtud ettepanek, et Rahvusraamatukogu ülesanne peaks olema kõigile Eesti rahvaraamatukogudele välismaise e-sisu hankimine (nii nagu ELNET Konsortsium teeb teadusraamatukogude andmebaaside ja e-ajakirjade ühishankeid). Paraku on see ettepanek jäänud vastusetu.</p>		<p>Eelnõu § 13 lõige 4 punkti 1 on lisatud täpsustus sõna „osaliselt“ ja selle muudatuse sisu on avatud seletuskirjas. Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täienduseks, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid. Kultuuriminister kehtestab määrusega rahvaraamatukogudele väljaannete soetamise toetuse tingimused ja korra. Määruse kavand on eelnõule lisatud.</p> <p>Ka kehtiva seaduse alusel peetakse riigi toetuse ja KOV eelarve vahendite osas eraldi arvestust.</p> <p>Väide, et hankemenetlus muudab komplekteerimise kallimaks ja piirab soodusmüükide kasutamist, ei ole põhjendatud. Riigihangete alusel läbiviidavate hangete eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel. Samuti võimaldab raamleping sõlmida lepinguid (sh reguleerivad tingimused) ühe või mitme ettevõtjaga. Lisaks ei välista hankemenetlus sooduspakkumiste arvestamist, need saab samuti hanketingimustes ette näha.</p> <p>Eelnõuga antakse RaRa-le riigi rahvaraamatukogude valdkonna haldusülesanded ulatuses, mis on sätestatud eelnõus või tulenevad nende täitmiseks kehtestatud rakendusaktidest, sh toetuste kasutamise tingimustest ja korrast.</p> <p>RaRa saab koostöös rahvaraamatukogudega alustada välismaiste e-väljaannete hankimise kavandamist kohalike omavalitsuste eelarvevahendite arvelt pärast seda kui rahvaraamatukogudele väljaannete hankimise ülesanne on RaRa-le üle antud.</p>
---	--	---

208.	<p>Üleriigilise raamatukogude andmekogu loomine:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eelnõuga kavatakse kohustuslikus korras liita kõik rahvaraamatukogud uue raamatukogusüsteemiga (ÜÜRS), kuid näiteks Tartu ja Tallinna keskraamatukogude jaoks võib see tähendada eraldumist ülikoolide ja teiste teaduskogude ühisest andmebaasist (ESTER/Sierra), mida need raamatukogud kindlasti ei soovi, sest see tähendaks nende lugejate jaoks oluliselt teenuse kvaliteedi langust. 2. Praeguse teadmise põhjal ei soovi ei ülikoolid ega Eesti Raamatukoguvõrgu (ELNET) Konsortsium liituda loodava Rahvusraamatukogu hallatava uue ühtse andmekoguga. ELNET Konsortsiumi näol on tegu juba pea 30 aastat toimunud demokraatliku koostöövõrgustikuga, kus erineval õiguslikul alusel tegutsevaid asutusi puudutavad otsused võetakse vastu ühiselt. ÜÜRSi mudel on tunduvalt jäigem ja näeb andmekogu haldajatena Kultuuriministeeriumi ja Rahvusraamatukogu. 3. Mitme piirkonna rahvaraamatukogu on ühendatud kooliraamatukoguga. Kuidas sellisel juhul kataloogiga toimitakse – kas ka kooliraamatukogud on kavas ÜÜRSiga liita? 4. Andmekogu loomise ja süsteemi hanke ajakava ning prioriteedid on ebaloogilised. Kavas on esmalt tööle panna e-kataloog ja seejärel hankida raamatukogusüsteem, 	<p>Osaliselt arvestatud</p>	<p>Eelnõu seletuskirja muudetud ja täpsustatud. Kulupõhise tasu alusel rahvaraamatukogude andmekogu kasutamise kulud katab Kultuuriministeerium.</p> <p>Kultuuriministeerium on algatanud ELNET Konsortsiumi ettepanekul „Kultuuripärandi digitegevuskava 2024-2029“ muutmise, et lisada tegevuskavasse partneritena MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium, sh Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid ning kirjeldada tegevuskavas osapoolte rollid ja vastutus ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi hankimisel ja juurutamisel. Seega on ülikoolidel jätkuv huvi raamatukogude andmekogu kasutamiseks, kuna see võimaldab erinevatel raamatukogudel teha oma kogud kättesaadavaks ühest andmekogust.</p> <p>Kõik avalikku teenust pakkuvad raamatukogud (näiteks teadus- ja erialaraamatukogud ning kooliraamatukogud) saavad andmekoguga liituda soovi korral. Kooliraamatukogudele on kaasamissüritused läbi viidud.</p> <p>Raamatukogude andmekogule ülemineku ja rakendamise aega on pikendatud ja see on kavandatud jõustuma 2027. aasta 1. juulil koos teiste raamatukogude andmekogu puudutavate sätetega.</p>
------	--	------------------------------------	--

	<p>tavaliselt tehakse seda teises järjekorras. See seab kahtluse alla tegevuste õnnestumise.</p> <p>5. Kuigi eelnõu kohaselt on andmekoguga liitumine ja andmekogu kasutamine rahvaraamatukogule tasuta, peavad raamatukogude omanikud osaliselt katma andmekogu ülalpidamisega seotud kulud. See sõnastus jääb segaseks ega võimalda aru saada, millised on KOVi tegelikud kohustused ja kulud pärast andmekoguga liitumist.</p>		
209.	<p>Raamatukogude personal</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvaliteetse teenuse pakkumine eeldab raamatukoguhoidjate pädevust. Peame vajalikuks seaduse tekstis sätestada, et raamatukogus töötavad kõrgharidusega või raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooniga raamatukoguhoidjad, kelle palk on võrdsustatud õpetajate palgaga. Eelnõus toodud sõnastus “piisav haridus” jääb ebamääraseks ega väljenda selgelt raamatukogude tegelikke vajadusi. 2. Seadusega püütakse reguleerida raamatukogu juhiga sõlmitava lepingu sisu. See peaks jääma KOVi otsuseks ja olema ühtmoodi reguleeritud kõigis KOVi asutustes/osakondades. Seda ei pea tegema rahvaraamatukogu seadusega. 	Osaliselt arvestatud	<p>Eelnõu § 8 lõige 3 ja 4 ning seletuskiri muudetud.</p> <p>Eelnõu § 9 kehtestab haridus- ja kutsenõuded vaid neile raamatukoguhoidjatele, kes täidavad rahvaraamatukogu põhiülesandeid. Samas ei nõuta kitsalt erialast kõrgharidust, vaid piisavat haridust ja kompetentsust, mistõttu on nõue eesmärgipärane ja realistlik.</p> <p>Kõigil raamatukoguhoidjatel ei pea olema kõrgharidust, sest raamatukogude tööülesanded ja vastutus on erineva keerukusastmega. Osa töödest on praktilised ega eelda akadeemilist ettevalmistust.</p> <p>Haridus- ja kutsenõuded ei laiene rahvaraamatukogu töötajatele, kes täidavad muid ülesandeid (näiteks pakuvad tugiteenuseid).</p> <p>Kohalik omavalitsus kehtestab rahvaraamatukogu ülesannete täitmiseks ametikohtadele vastavad haridusnõuded.</p>
210.	<p>Probleemid huvirühmade kaasamise ja kommunikatsiooniga:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Seaduse ettevalmistamise protsessis on esinenud probleeme huvirühmade kaasamisega. ELNET Konsortsium ja 	Osaliselt arvestatud	<p>Kultuuriministeerium pikendas eelnõu koostamise aega ja korraldas koos Eesti Linnade ja Valdade Liiduga kohtumisi eelnõu muutmiseks ning täiendamiseks.</p>

<p>teadusraamatukogud on sisuliselt jäetud kõrvale, seejuures on teadusraamatukogud juba mitu korda andnud märku rektorite nõukogule, Haridusministeeriumile ja Kultuuriministeeriumile, et nad ei ole arengutega rahul. Esitatud ei ole konkreetseid tegevusplaane, rahastusmudel on ebaselge, puudub kindlus KOV-ide kohustuste osas tulevikus. Suure tõenäosusega KOVide kulud kasvavad.</p> <p>2. Ka Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing on saatnud ministrile pöördumise ettepanekuga muuta reformi sisu, sest selle eesmärgid ei ole mõistlikud. Nende ettepanek on jätta alles töötasutoetus maakonnaraamatukogudele vastavalt piirkonna suurusele ja kaaluda veelkord komplekteerimise tsentraliseerimise vajalikkust, kuna pakutud mudel ei too kaasa kulude kokkuhoidu, suurendab ajakulu teaviku jõudmisel kohalikesse raamatukogudesse ja asetab teatud raamatumüüjad monopoolsesse seisundisse. Ühtlasi tuleks kaaluda ka üleriikliku logistikasüsteemi tekitamise otstarbekust.</p> <p>3. Tartu linn teeb ettepaneku tööd rahvaraamatukogu seaduse eelnõuga jätkata. Tuleks kaaluda, millises ulatuses on mõistlik ja kuluefektiivne muuta senist toimivat rahvaraamatukogude võrgustikku. Täpsemalt tuleks sätestada riigi ja KOVide ülesannete jaotus ja mõlema poole kulud.</p>		<p>Arvestame ettepanekuga ning pöörame edaspidi veelgi enam tähelepanu huvirühmade kaasamisele ja kommunikatsiooni parendamisele.</p> <p>Samas ei saa nõustuda väitega, et ELNET Konsortsium oleks kõrvale jäetud. ELNET Konsortsiumi esindaja on kuulunud käskkirjaga kinnitatud kultuuriministrile nõuandvasse Rahvaraamatukogude Nõukogusse kogu eelnõu protsessi jooksul. Nõukogu tegutses samal ajal ja samas koosseisus ka seaduse eelnõule ettepanekute tegemise töörühmana.</p> <p>ELNET Konsortsiumi ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu esindajate ettepanekuid ja muudatusettepanekuid arutati eelnõu koostamise käigus, kuid kõiki ettepanekuid ei olnud võimalik arvestada.</p> <p>Erinevalt kehtivast seadusest on eelnõuga selgelt määratletud KOV rahvaraamatukogu ülesanded ja RaRa-le antavad riigi rahvaraamatukogude valdkonna haldusülesanded ning finantseerimine.</p>
<p>Võru linnavalitsus ja Võru Keskraamatukogu</p>		

211.	<p>Maakonnaraamatukogu 4 töötaja palgakulu toetamise lõpetamine Kultuuriministeeriumi poolt</p> <p>1. juulist 2026. a jääb eelnõu kohaselt ära riigipoolne töötasutoetus maakonnaraamatukogudele 2 töötaja osas (Võrumaa Keskraamatukogus direktor ja lasteosakonna juhataja). 1. jaanuarist 2027 kaob riigi toetus veel 2 töötaja osas (komplekteerimisosakonna juhataja ja komplekteerija).</p> <p>Võru linnavalitsusele lisandub kuluna kokku üle 100 000 euro nelja inimese aasta töötasude summana, mille KOV peaks leidma oma eelarvest, kui ei soovi neid töötajaid koondada. Riigi tasandil räägitakse raamatukogude reformiga kaasnevast kokkuhoiust, aga KOVi tasandil ootab ees kulude suurenemine.</p>	Antud selgitus	<p>Riik on toetanud täiendavalt ainult raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid ega ole toetanud kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogu ülesannete täitmist. Riigi ülesannete üleandmisel arendusüksusele lõppeb täiendavate ülesannete osutamine teiste kohalike omavalitsuste rahvaraamatukogudele.</p>
212.	<p>Ühine tarkvarasüsteem (ÜÜRS)</p> <p>1. jaanuarist 2027 on kõik rahvaraamatukogud <u>kohustatud</u> liituma andmekoguga, mida hetkel veel olemas ei ole ja mille hankedokumente alles koostatakse. Põhiseaduse 14. peatükk tagab kohaliku omavalitsuse autonoomia ehk õiguse otsustada ja korraldada kõiki kohaliku elu küsimusi iseseisvalt. Selline seadusega pandud liitumiskohustus riivab KOVi autonoomiat, KOVil peab olema õigus ise otsustada, kuidas ta oma haldusalas oleva raamatukogu tööd korraldab.</p> <p>Ühise tarkvarasüsteemi ostmiseks kuulutatakse hange välja alles 2025. aasta lõpus. Sellega peaksid liituma seni kolme erinevat tarkvara (RIKS, Urram, Sierra) kasutavad rahvaraamatukogud, mille tagajärjel tekib tohutu hulk väljaannete mitmekordseid kirjeid ja kindlasti ka mitmekordseid lugejate isikuandmeid.</p>	Antud selgitus	<p>Eelnõuga asutatakse raamatukogude andmekogu, mis on ka andmekogu rakendamise eelduseks.</p> <p>Eelnõu koostamisega paralleelselt on läbi viidud andmekogu hankimiseks ja rakendamiseks vajalikud analüüsid, kaasamised ja ette valmistatud hanked. Raamatukogude andmekogu koosneb kahest komponendist: e- kataloog ja raamatukogusüsteem. E-kataloogi hange ja arendamine algas 2025. aastal ning raamatukogusüsteemi hange toimub 2025. aasta lõpus.</p> <p>Kuna raamatukogude andmekogu kasutamise rahvaraamatukogudele kohustuslikuks muutmine kujutab endast sekkumist KOV-ide õigusesse iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, katab riik selle tasakaalustamiseks andmekoguga liitumise ja selle kasutamise kulud, mis praegu kasutusel olevate raamatukogusüsteemide puhul on KOV-ide endi kanda.</p>

	<p><u>Kes hakkab neid andmeid korrastama ja kust tuleb rahastus selle ajamahuka töö tegemiseks?</u> Ühise e-kataloogi ja ÜÜRSi loomise kulud võivad 2022. aastal koostatud raamatukoguteenuste ärianalüüsi alusel ulatuda ligikaudu 1,4 miljoni euroni, ÜÜRSi hinnanguline aastane ülalpidamiskulu aga on ~600 000€. <u>Kas ja millised kulud võivad sellega seoses lisanduda edaspidi kohalikule omavalitsusele?</u> Eelnõu seletuskirja kohaselt on plaanis hankida uus raamatukogu tarkvarasüsteem karbitootena. Kes tasub edaspidi raamatukogusüsteemi täiendavate funktsionaalsuste eest? Kindlasti on tarvis välismaisele karbitootele juurde osta mitmeid mooduleid ja nende moodulite lisamine ei ole ilmselt odav. <u>Kas on analüüsitud, kui suured kulud tekivad sellest edaspidi KOVidele?</u> ÜÜRSi kasutuselevõtmise üks eesmärke on lugejate rahulolu suurendamine. Käesoleval aastal Rahvusraamatukogu poolt korraldatud üle-eestilise rahuloluküsitluse tulemusel oli Võrumaa Keskraamatukogu lugejate keskmine rahuloluhinnang raamatukogu tööga 9,85 punkti (maksimum oli 10). Ligilähedaselt samad näitajad olid kõigis Võru maakonna rahvaraamatukogudes. Arusaamatu on soov lugejate rahulolu suurendamiseks, kui nad on niigi rahul.</p>		<p>Üldise huviga arenduste kulu katmiseks taotleb RaRa toetust erinevatest rahastamise allikatest (riigieelarve, struktuurivahendid jm).</p> <p>Andmekogusse migreeritavate väljaannete ja lugejate isikuandmete korrastamine on kavandatud võimalikult suures ulatuses automatiseerida.</p>
213.	<p>Kogude kujundamine Eelnõu kohaselt hakkab Eesti Rahvusraamatukogu tegelema riikliku toetuse eest väljaannete keskse hankimisega, aga Võru linnas on KOVi toetus väljaannete ostmiseks peaaegu sama suur kui riigilt</p>	<p>Antud selgitus</p>	<p>Eelnõu kohaselt hangib RaRa väljaandeid riigi toetuse eest ja KOV rahvaraamatukogu soovil ka KOV väljaannete soetamiseks mõeldud vahendite eest. RaRa väljaannete hankimise ülesanne hõlmab ka järelkomplekteerimist.</p>

<p>saadav toetus, millega jääb tegelema raamatukogu töötaja ja ka riikliku toetuse eest hangitavate väljaannete tellimuse peab tegema ikkagi komplekteerija. Komplekteerimise töö ei kao, aga muutub mingis osas dubleerituks. Eeldatavasti hakatakse edaspidi riigi toetuse osas väljaannete hankimiseks korraldama hankeid, mis tegelikult võib väljaannete hindu tõsta, sest puudub paindlikkus ja võimalus osta väljaandeid soodumüükidelt. Raamatukogude töökorraldus näeb ette ka järelkomplekteerimise, millega endiselt peab tegelema kohapeal olev inimene ja mis on aeganõudev töö.</p> <p>Eelnõu kohaselt toetatakse riigieelarvest <u>osaliselt</u> rahvaraamatukogude väljaannete soetamist. Praegu on rahastamine seotud elanike arvuga, aga <u>millistel alustel hakkab see edaspidi toimima, jääb ebaselgeks.</u> Väljaannete raamatupidamislik arvestus hakkab eelnõu kohaselt olema kahes osas: üks arvestus RaRa poolt ja teine KOVi hangitavate väljaannete osas. Võru Linnavalitsuses ei ole praegu väljaanded põhivarana arvel, aga eelnõu kohaselt peaksid edaspidi olema. <u>Need muudatused tekitavad KOVi raamatupidamises lisatööd.</u></p> <p>Raamatute hankimise ja logistika osas pole mingit kindlat selgust, kuidas väljaanded raamatukogudeni jõudma hakkavad ja kas selle eest ei lisandu taas KOVile täiendavaid kulusid. Praeguse süsteemi järgi toovad kirjastused Võrumaa Keskraamatukogule väljaandeid tasuta mitu korda nädalas, süsteem toimib hästi juba palju aastaid. Maakonna rahvaraamatukogud saavad väljaanded kätte Võrumaa</p>		<p>§ 13 lõige 4 punkti 1 on lisatud täpsustus sõna „osaliselt“ näol ja selle muudatuse sisu on avatud seletuskirjas. Rahvaraamatukogude kogude täiendamine uute väljaannetega on eelkõige rahvaraamatukogude pidajate ehk KOV-ide ülesanne. Riigi panus on siin üksnes täienduseks, et rahvaraamatukogudel oleks võimalus pakkuda lugejatele laiemat valikut kvaliteetseid väljaandeid. Kultuuriminister kehtestab määrusega rahvaraamatukogudele väljaannete soetamise toetuse tingimused ja korra. Määruse kavand on eelnõule lisatud.</p> <p>Ka kehtiva seaduse alusel peetakse riigi toetuse ja KOV eelarve vahendite osas eraldi arvestust.</p> <p>Rakendusakti kavandis „Rahvaraamatukogude töökorralduse eeskiri“ nähakse ette, et rahvaraamatukogusse soetatud raamatud on raamatukogu põhivara, kuna neid kasutatakse raamatukoguteenuse osutamisel pikema perioodi jooksul kui üks aasta ning seetõttu vastavad nad põhivara tunnustele. Riiklike haldusülesannete etapiviisilise RaRa-le volitamise eesmärk on muuta senine killustatud raamatukogude valdkonna riigi haldusülesannete korraldus ühtseks ning efektiivsemaks.</p>
--	--	--

	Keskraamatukogust. Mõistetamatu on, miks tahetakse muuta midagi, mis niigi hästi töötab.		
214.	Eelnõu § 8 lg 3 kohaselt sõlmitakse rahvaraamatukogu juhiga tähtajaline tööleping. Võru Linnavalitsus sõlmib töölepingu kõigi hallatavate asutuste juhtidega ja arusaamatud on ühe hallatava asutuse juhiga (raamatukogu) sõlmitava lepingu erisused, mida seadus reguleerima hakkab. <u>Tähtajalise lepingu ennetähtaegse lõpetamise vajaduse korral majanduslikul põhjusel tööandja algatusel võivad lisaks KOVile kaasnedavad täiendavad kulud.</u>	Arvestatud	Eelnõu § 8 lõige 3 muudetud ja lõige 4 välja jäetud.
215.	Eelnõu § 16 lg 3 kohaselt peab rahvaraamatukogu korraldama elanikele, kes tervisliku seisundi tõttu ei ole võimelised raamatukogu külastama, nende soovil tasuta koduteeninduse. Seadusega pannakse KOVidele kohustus, aga ei eraldata vahendeid selle kohustuse täitmiseks. Nii on see olnud aastakümneid ja pole teada, et see uue seaduse vastuvõtmisel muutuks. Võrumaa Keskraamatukogu koduteeninduse nimekirjas on 49 inimest, kellest 25 tellivad regulaarselt raamatuid koju. <u>Rahvastik vananeb ja võib eeldada edaspidist koduteeninduse kulude kasvu, mis jääb ainult KOVi rahastada.</u>	Antud selgitus	Samasisuline säte on kehtiv RaRS § 15 lõige 6. Eelnõu sättega ei lisandu KOV-ile uusi kohustusi.
216.	Piirkondlike üksuste loomine. Eelnõu kohaselt luuakse Eestis reformi tulemusel neli raamatukogude piirkondlikku üksust, mille peamine roll on toetada raamatukogusid riiklike haldusülesannete osas. Riiklike raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesannete ja nende rahastuse mudeli väljatöötamise analüüsist selgub, et muudatuste tulemusena ei teki ka riigi	Antud selgitus	Eelnõu näeb ette, et Rahvusraamatukogu esindajad täidavad riigi haldusülesandeid piirkondades üle Eesti, kuid ei täpsusta piirkondlike esindajate ega üksuste arvu, mis võib piirata ülesannete otstarbekat täitmist. Riiklike haldusülesannete etapiviisilise RaRa-le volitamise eesmärk on suurendada raamatukoguteenuste kasutajakesksust, kättesaadavust ja muuta senine killustatud raamatukogude valdkonna riigi haldusülesannete korraldus ühtseks ning efektiivsemaks.

	<p>tasandil kulude kokkuvõidu, millega on seni tihti põhjendatud uue süsteemi loomist. Paljusid ülesandeid hakatakse täitma dubleeritult piirkondlikus üksuses ja hetkel veel maakonnaraamatukogudena töötavates rahvaraamatukogudes.</p> <p>Analüüsis on kirjeldatud mudelit, mille kohaselt oleksid riiklikud koordineerimisülesanded korraldatud tsentraalselt. Välja on toodud antud mudeli realiseerumise eeldused, mis peavad olema enne selle ellu viimist läbi mõeldud ja rakendatud.</p> <p>1) Ühine raamatukogude infosüsteem, mis võimaldab informatsiooni reaajas edastamist ning pikaajast säilitamist.</p> <p>2) Ühine ürituste-koolituste planeerimise süsteem, mis võimaldab omada ülevaadet kõikidest riigis korraldavatest koolitustest raamatukogutöötajatele.</p> <p>3) Aruandluse raames esitatavate näitajate defineerimine, mis võimaldaks maakondade (või KOVide) raamatukogude tegevusi aastast aastasse planeerida, võrrelda ning sellest lähtuvalt vajadusel tegevust muuta.</p> <p>Ühtegi neist tingimustest pole praeguseks täidetud.</p> <p>Võrumaa Keskraamatukogu jääks eelnõu kohaselt Lõuna piirkonnaüksuse haldusalasse, kus 3 inimest hakkavad nõustama 140 raamatukogu, sealhulgas ka Tartu, Põlva ja Valga piirkonna raamatukogusid. On juba ette selge, et piirkonna suuruse tõttu jääb nõustamine tagasihoidlikuks ja maakondade rahvaraamatukogud pöörduvad endiselt abi saamiseks praeguste maakonnaraamatukogude töötajate poole, tekib töö dubleerimine.</p>		<p>Samuti on tulevikus riigile ühe andmekogu ülalpidamine ja arendamine kulutõhusam.</p>
<p>Põltsamaa Raamatukogu</p>			

217.	Eelnõu § 2 lg 1 p 2 – asendada mõiste “ühistarbimist” mõistega “kooskasutamist”.	Mitte-arvestatud	Mõiste “kooskasutamine” ei ole õiguskeeles kasutusel ega ole tähenduselt üheselt mõistetav.
218.	Eelnõu § 2 lg 2 p 4 - jätta välja sõna “eriti”.	Mitte-arvestatud	Laste ja noorte lugemisharjumuse kujunemist soodustavate tegevuste korraldamise rõhutamine on vajalik, sest laste ja noorte lugemisharjumuse kujunemine on raamatukogu pikaajalise mõju ja haridust toetava rolli seisukohalt strateegiliselt oluline.
219.	Eelnõu § 4 lg 2 ja 3 - asendada mõiste “paikkond” täpsema mõistega (ÕS- <i>Paikkond on täpselt piiritlemata maa-ala, mis halduslikult võib kuuluda ühe või ka mitme asustusüksuse piiresse. Paikkonna piires ei pea olema inimasustust</i>).	Mitte-arvestatud	Mõiste „paikkond“ on kasutusel ka kehtiva seaduse § 14 lõikes 1. Mõiste “paikkond” hõlmab asustatud kohta koos selle ümbrusega, aidates vältitakse olukordi, kus asustus aja jooksul muutub või alles kujuneb. Käesolevas kontekstis mõistetakse paikkonna all kohaliku omavalitsuse territooriumil asuvat täpselt piiritlemata maa-ala, mille elanikke harukogu ennekõike teenindab. Eesti Keele Instituudi Sõnaveeb annab EKI ühendsõnastikus 2025 mõistele “paikkond” järgmise seletuse: “asustatud (maa)koht koos selle lähema ümbrusega; täpselt piiritlemata suurem maa-ala, teatav piirkond”.
220.	Eelnõu § 4 lg 6 - <i>Rahvaraamatukogu ümberkorraldamisest või tegevuse lõpetamisest teatab kohaliku omavalitsuse üksus kirjalikult Kultuuriministeriumile vähemalt üks kuu enne volikogu otsuse tegemise kavandatavat tähtpäeva. Huvihariduse puhul peab olema etteteatamise aeg olema pikem.</i>	Mittearvestatud	Etteteatamise aega eelnõuga ei muudeta ja see jääb samaks, mis sätestatud kehtiva RaRS § 12 lõikes 2 ja on “vähemalt üks kuu enne kavandatavat tähtaega”, mis on piisav, et hinnata muudatuse õiguspärasust.
221.	Eelnõu § 9 lg 1 - lisada peale sõna “haridus” sõna “kvalifikatsioon”.	Arvestatud	Eelnõu § 9 lõige 1 muudetud ja seletuskiri täiendatud. Välja jäetud “ja kompetents” ning “kutsekvalifikatsioon” asendatud mõistega “kutse”.
222.	Eelnõu § 18 lg 2 – jätta välja p 6 (koduteeninduse vajadus).	Mittearvestatud	Isiku terviseandmetega seotud andmete töötlemiseks täiendatud töödeldavate isikuandmete loetelu. Koduteeninduse osutamiseks tehakse lugejakirjesse vajalik märke. Kuna koduteenindust pakutakse just tervislikust

			seisundist tulenevalt, tähendab ka taolise märke olemasolu vähemalt kaudselt isiku terviseandmete töötlemist.
223.	Eelnõu § 18 - jätta välja lõige 3.	Mittearvestatud	Täpselt samasisuline säte on kehtiv RaRS § 15 ¹ lõige 3. Säte annab koduteeninduse vajaduse hindamisel õiguse töödelda isiku terviseandmeid.
224.	Eelnõu 18 lg 8 - jätta välja lauseosa “või puude kestuse lõppemisel”.	Mittearvestatud	Kehtivas RaRS-is ei ole sätestatud, et puude andmed kustutatakse ka puude kestuse lõppemisel. Seegi muudatus tagab, et kõnealuseid andmeid töödeldakse üksnes seni, kuni see on teenuste osutamiseks vajalik.
225.	Eelnõu 29 p 14 - jätta välja lauseosa “või puude kestuse lõppemisel”.	Mittearvestatud	Kuna RaRa ja rahvaraamatukogud hakkavad lugejate isikuandmete töötlemiseks kasutama raamatukogude andmekogu, siis on ühtne lähenemine andmete õigsuse kontrollimise ja kustutamise küsimustes eelistatud lahendus ning vastavate põhimõtete sätestamine ERRS-is põhjendatud.
Rakvere Raamatukogu			
226.	§ 9 (1) Raamatukogutöötajal, kes täidab... piisav haridus ja kompetents... Asendada sõna „piisav“ sõnaga „sobiv“.	Mittearvestatud	Mõlemad on sisustamata õiguse sätted, mis ei tee seaduse sätet selgemaks, vaid jätab kohaliku omavalitsuse üksusele suurema vabaduse.
227.	§ 18 (2) ...rahvaraamatukogu töötleb lugeja ja vajaduse korral tema seadusliku esindaja isikuandmeid: ... elektronposti aadress, kui see on olemas; Jätta välja lisaklausel „kui see on olemas“, sest sellist sõnastust võiks kasutada ka telefoninumbri kohta.	Arvestatud	Eelnõu § 18 lõige 2 (uue numeratsiooni kohaselt lõige 4) sõnastus on muudetud.
228.	§ 18. (5) Lugeja andmete õigsust kontrollitakse kord aastas rahvaraamatukogu külastusel. Kuidas toimub andmete kontroll juhul, kui lugeja kasutab raamatukoguteenuseid, kuid raamatukogu füüsiliselt ei külasta (tellib läbi elektronkataloogi raamatud raamatukappi, tagastab tagastuskasti)? Ettepanek – sõnastada punkt ümber nii, et andmeid kontrollitakse kord aastas (ja seletuskirjas avada see	Osaliselt arvestatud	Samasisuline säte on kehtiva RaRS § 15 ¹ lõige 5. Seletuskirja täiendatud. Raamatukogu külastus võib olla kas füüsiline või e-teenuseid kasutades. Eelnõuga ei seata lisatingimust, millist kanalit või füüsilist ruumi peaks lugeja kasutama (telefon, e-kataloog, füüsiliselt), et rahvaraamatukogu saaks lugeja andmete õigsust kontrollida. Kanalite lisandumisel muutuks mitteammendav loetelu piiravaks või oleks takistuseks.

	punkt nii, et andmeid kontrollitakse kas füüsilisel külastusel või elektronkataloogi kasutamisel).		
Saare Maakonna Keskraamatukogu			
229.	§ 1 (1) ütleb, et seadus sätestab rahvaraamatukogude valdkonna finantseerimise alused ja seletuskirjast ilmneb, et kõnealuse seaduse ja selle rakendusaktide alusel toetatakse lisaks rahvaraamatukogudele ka teisi rahvaraamatukogude valdkonda panustavaid asutusi ja isikuid. Küsimusi tekitab mõiste „valdkond“, sest milliseid asutusi ja isikuid silmas peetakse ning millises ulatuses ja mis vahenditest toetatakse, seda seletuskirjas välja ei tooda.	Antud selgitus	RaRS eelnõu sätestab rahvaraamatukogude valdkonna tegevust toetava finantseerimise korralduse. Rahvaraamatukogude valdkonna finantseerimine hõlmab ka kohalikele omavalitsustele kui juriidilistele isikutele antavaid toetusi (näiteks rahvaraamatukogude investeeringute toetus). Rahvaraamatukogude andmete haldamiseks vajaliku raamatukogude andmekogu haldamise kulud on samuti osa rahvaraamatukogude valdkonna kuludest, mida Kultuuriministeerium katab andmekogu teenust osutavatele asutustele (nt tarkvara omanikule, arendajatele).
230.	§ 3 lg 1 - Rahvaraamatukogu õiguslik seisund. Leiame, et piisab esimesest lausest: Rahvaraamatukogu on kohaliku omavalitsuse asutus.	Mittearvestatud	Eelnõu § 3 lõike 1 uuendusega kavandatav muudatus tagab suurema paindlikkuse KOV-i rahvaraamatukogu korraldamiseks.
231.	Me ei lugenud välja seda, kuidas piirkondlike üksuste korraldatud täienduskoolitustel osalemine oleks finantseeritud. Väljaspool Saaremaad toimuvatel koolitustel osalemise teeb keeruliseks suur aja- ja rahakulu. Varahommikune ühistranspordiühendus mandriga on väga halb. Et Tallinnas või nn piirkonnas kell 10 või 11 algavale koolituspäevale jõuda, tuleb eelmisel päeval kohale minna ja broneerida majutus või sõita samal hommikul lennukiga, ka siis riskides hiljaks jäämisega. 12 maakonna külaraamatukogu on nädalas avatud vähem kui viis päeva. Lugejatele mõeldes ei taheta raamatukogu mitmeks päevaks sulgeda. Kõike eelnevat arvestades peavad raamatukogutöötajad väga oluliseks, et koolituspäevad erinevatel teemadel toimuksid Kuressaares kohapeal.	Antud selgitus	Rahvaraamatukogu valdkonna finantseerimine on sätestatud eelnõu §-s 13. Rahvaraamatukogu on KOV asutus ja seda finantseeritakse § 13 lõikes 1 loetletud allikatest. Riigieelarvest toetatakse § 13 lõike 3 punktis 2 kohaselt sihtotstarbeliste taotlusvoorude kaudu raamatukogutöötajate erialaste teadmiste omandamist ja parandamist. Sarnaselt maakonnaraamatukogu korraldatud koolitustega kasutatakse koolitustel osalemiseks erinevaid võimalusi (nt veebikoolitused, KOV-is kohapeal koolitamine) ja ressursse (KOV eelarve, riigi toetus).

232.	§ 8 – Rahvaraamatukogu juht. Tähtajalise töölepingu sõlmimine ei ole meie arvates vajalik. Ei ole selge, millest tuleneb toodud ajaline määr – 7 aastat+3? Tööandjal on võimalik töölepingu seaduse alusel ka praegu leping lõpetada, kui juht ei täida talle pandud ülesandeid või ei oma vastavaid kompetentse.	Arvestatud	Eelnõu § 8 lõige 3 muudetud ja lõige 4 välja jäetud.
233.	§ 9 - Raamatukogutöötaja. Milline haridus ja kompetentsid on piisavad? Vajalik oleks täpsustus. Kuidas on planeeritud kutsekoolitus lähiajal? Millised on kulud ja kes need katab?	Antud selgitus	Eelnõuga ei reguleerita kutsekoolitust. Raamatukoguhoidja kutsestandardites on kirjeldatud raamatukoguhoidja tööks vajalikud pädevused. Kohaliku omavalitsuse üksuse pädevuses on asutuse täpsema juhtimisstruktuuri, koosseisu ja ametikohtadel nõutava pädevuse määramine. Raamatukoguhoidja pädevused on sõnastatud raamatukoguhoidja kutsestandardis, mis on siini aluseks nii õppekavade loomisel kui ka kohaliku omavalitsuse asutuses raamatukoguhoidjate täienduskoolituste korraldamisel.
234.	Kui on 4 piirkondlikku üksust, siis kuidas 4-5 endist maakonda ühendava üksuse 2 töötajat saavad tunda kõigi piirkondade kohalikke olusid, keelt ja kogukonna eripärasid?	Antud selgitus	Piirkondades esindajate ametikohtadele saavad kandideerida kohalikke olusid, keelt ja kogukonna eripärasid tundvad raamatukoguhoidjad.
235.	Mida mõeldakse keskuse all? Kas RaRa? Tallinn? Kas keskraamatukogu?	Antud selgitus	Puudub viide eelnõu või seletuskirja §-le, kus täpselt „keskuse“ mõiste vajaks täpsustamist.
236.	Tundub, et piirkondlikud üksused siiski dubleerivad, sest iga raamatukogu peab oma statistilised andmed ise sisestama RAJU keskkonda.	Antud selgitus	Piirkondades esindajate ülesanded on rahvaraamatukogude spetsialistidega läbi arutatud ja sõnastatud. Piirkonna esindajate ülesanne ei ole statistiliste andmete esitamise juhendamine.
237.	KuM selgitus: <i>Ei tähenda topelttööd – eesmärk on dubleerimise vähendamine. Piirkondlikud üksused võtavad üle standardiseeritud ja korduvad ülesanded (nt statistika kogumine, tagasiside andmine), mida iga raamatukogu eraldi ei peaks tegema.</i>	Antud selgitus	Piirkondades esindajate ülesanded korraldab RaRa tulenevalt eelnõus sätestatud riiklike ülesannetest ja piirkondades nende täitmise vajadusest.

	Tundub, et piirkondlikud üksused siiski dubleerivad, sest iga raamatukogu peab oma statistilised andmed ise sisestama RAJU keskkonda. Näeme, et suures plaanis koondatakse kompetentsid Tallinnasse ja kohalike omavalitsuste otsustusõigus väheneb. Rahastus on ebamäärane, muudatuste tehniline ja korralduslik pool on ebaselged.		
238.	Saare maakonna raamatukogude esindajad toetavad rahvaraamatukogude arendamist, kuid arvame, et praegune seaduseelnõu on ülemäära tsentraliseeriv, ebapiisavalt läbi arutatud ja eelnõu ei taga praegusel kujul seniste tugevuste säilimist, st. ei väärtusta piisavalt kogukonnapõhist, kohaspetsiifikat arvestavat ega kindlusta uute süsteemide usaldusväärset toimimist. Saare Maakonna Keskraamatukogu leiab, et komplekteerimine võiks jääda KOV tasandil otsustamiseks. Arvame, et oluline on maakondlikul tasandil tugi kohapeal.	Antud selgitus	Väljaannete valikute otsused tehakse kehtiva seaduse ja eelnõu kohaselt iga kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogus. Väljaannete kesksel hankimisel on rahvaraamatukogude töötajatele tagatud nii keskne kui ka asukohalähedane tugi.
Justiits- ja Digiministerium (02.01.2026 märkused)			
239.	Eelnõu § 17 – lõikest 2 tuleneb, et „raamatukogutöötaja juhendab isikuid riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste veebilehtedele ning elektroonilistele avalikele teenustele juurdepääsu saamiseks“. See ei ole siiski meie hinnangul piisav, et tagada, et igal inimesel oleks võimalik saada digiteenuste kasutamisel piisavat ja igakülgselt juhendamist. Praeguses sõnastuses võiks jääda mulje, et töötaja juhendab isiku lihtsalt näiteks veebilehele ning selles osas, kuidas ja mida edasi teha, abi ei pakuta. Palume eelnõu muuta selliselt, et nimetatud abistamine ei piirduks vaid veebilehe või	Antud selgitus	Eelnõu § 2 lõikes 1 on sätestatud rahvaraamatukogu põhieesmärgid on: 1) tagada kõigile võrdne, vaba ja piiramatult juurdepääs informatsioonile, teadmistele, ideedele ning kultuurile; 2) edendada lugemiskultuuri, info- ja digipädevust ning ühisharimist; 3) toetada elukestvat õpet ja enesetäiendamist ning osalemist kogukonna- ja riigielu küsimustes. Lisaks on eelnõu § 2 lõike 2 punktis 5 sätestatud, et rahvaraamatukogu põhiülesandeks on rahvaraamatukogu põhieesmärkidest tulenev info- ja digipädevusalane juhendamine.

	digikeskkonna avamisega jms ning et tuge pakutakse laiemalt ja põhjalikumalt.		Eelnõu tervikust tuleneb, et rahvaraamatukogu ülesandeks on pakkuda elanikele sisulist ja vajaduspõhist juhendamist digiteenuste kasutamisel, toetades isikute oskuste kujunemist ja iseseisvat toimetulekut digikeskkonnas. Eelnõu §-s 17 sätestatu täpsustab seda ülesannet ega kitsenda juhendamise sisu üksnes tehnilisele ligipääsu avamisele.
240.	<p>Eelnõu § 18 – on varem märkamata jäänud, et RaRS § 18 lg-s 4 võiks sätestada kokkuvõtvalt isiku üldandmed. Teeme ettepaneku sõnastada säte järgmiselt:</p> <p>„§ 18. Rahvaraamatukogu lugejaks registreerimine ja isikuandmete töötlemine</p> <p>(4) Rahvaraamatukogu töötleb järgmisi lugeja ja vajaduse korral tema seadusliku esindaja isikuandmeid:</p> <p>1) üldandmed;</p> <p>2) koduteeninduse vajadusega seotud andmed;</p> <p>3) lugeja eelistuste andmed vastavalt lugeja nõusolekule.“</p> <p>Teeme sama märkuse ka eelnõu § 29 p 12 kohta (Eesti Rahvusraamatukogu seaduse (ERRS) muutmine).</p>	Arvestatud	Eelnõu § 18 lõige 4 ja § 29 punkt 12 muudetud.
241.	<p>Eelnõu § 19 – palume siiski täpsustada, et nõusolekuta võib edastada üksnes teavet, mis on teenuse osutamiseks vältimatult vajalik. Pakume välja järgmise sõnastuse:</p> <p>„§ 19. Lugejat puudutavad teavitused</p> <p>(1) Rahvaraamatukogul on õigus edastada lugejale tema esitatud postiaadressile, telefoninumbriks või elektronposti aadressile meeldetuletusi ja muud</p>	Arvestatud	Eelnõu § 19 lõiked 1 ja 2 muudetud.

	<p>lugejat puudutavat teavet, mis on teenuste osutamiseks vältimatult vajalik.</p> <p>(2) Lugeja nõusolekul on rahvaraamatukogul õigus lugejale saata ka teisi teavitusi.“</p>		
242.	<p>Eelnõu § 22 – palume sätet täiendada järgmiste lõigetega, et tagada haldusmenetluse läbipaistvus ja isiku kontroll andmetöötluse üle:</p> <p>„(4) Automaatse haldusakti andmise või automaatse toimingu korral avaldatakse nende andmekogude nimetused, milles sisalduvaid isikuandmeid on haldusakti andmisel või toimingu sooritamisel kasutatud, ning andmed automaatse haldusakti andmisel või toimingu sooritamisel kasutatud infosüsteemi kohta.</p> <p>(5) Automaatse haldusakti või toimingu korral esitatakse kasutatud otsustuspõhimõtete ja kriteeriumide selgitus sellises ulatuses, mis võimaldab menetlusosalisel mõista otsuse aluseid.“</p>	Arvestatud	Eelnõu § 22 muudetud.
243.	<p>Eelnõu § 29 p 16 (ERRS muutmine). Paragrahv 7⁴ lg 1 p 4 – palume sätestest välja jätta lause lõpp „või selle alusel antud õigusaktile“ – lubatud töödeldavate isikuandmete kategooriad peavad olema seaduses sätestatud, seda ei saa laiendada muu õigusaktiga.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 29 p 16 (ERRS § 7 ⁴ lõige 1 punkt 4) muudetud.
244.	<p>Eelnõu § 29 p 16 (ERRS muutmine). Paragrahv 7⁴ lg 1 p 6 osas märgime, et võib sätet lühendada, näha ette, et töödeldakse isikute üldandmeid.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 29 p 16 (ERRS § 7 ⁴ lõige 1 punkt 6) muudetud.
245.	<p>Kooskõlastustabeli p 20. Võtame teadmiseks täiendused e-laenutuskeskkonna tehniliste meetmete kirjelduse kohta. Täname täpsustuse eest. Justiits- ja Digiministerium on valmis tegema Kultuuriministeriumiga edasist koostööd, et</p>	Teadmiseks võetud	

	analüüsida e-väljaannetega seonduvaid õiguslikke küsimusi.		
Andmekaitse Inspeksioon (10.12.2025 märkused)			
246.	Kavandatav RaRS § 18 lõige 4 sätestab töödeldavate isikuandmete koosseisu, mille hulka kuuluvad andmed koduteeninduse vajaduse kohta ehk eriliiki isikuandmed. Palume selguse huvides täiendada lõike 4 sissejuhatava osa viitega sellele, et töödeldakse isikuandmeid, sh eriliiki isikuandmeid.	Arvestatud	Eelnõu § 18 lõige 4 muudetud.
247.	Raamatukogude andmekogu vastutavate töötajate regulatsioon vajab täpsustamist. Selgitame, et seaduse tasandil tuleb määrata isikuandmete (kaas) vastutavad töötajad, kes täidavad seadusest tulenevaid ülesandeid. Kui isikuandmete töötlemise osas kaasvastutust ei ole, siis seaduses nimetatakse andmekogu vastutav töötaja (haldaja), kes on IKÜM-st tulenevalt ka isikuandmete vastutavaks töötajaks. On juhtumeid, kus andmekogul on kaks vastutavat töötajat, kuid tegemist on pigem erandjuhtumiga. Antud juhul on küsitav, kuidas on vaja vastutava töötaja (haldaja) ülesandeid ja vastutust jagada mitme vastutava töötaja vahel. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, milliseid ülesandeid vastutavad töötajad andmekogu pidamisel peaksid täitma. Arvestades andmekogu pidamise eesmärke tekitab kahtlus, et ministereerium, Rahvusraamatukogu ja kõik andmekoguga liitunud muud raamatukogud täidavad andmekogu vastutava töötaja ehk haldaja ülesandeid	Arvestatud	Seletuskirja täiendatud. Eelnõu § 11 lõikega 1 sätestatakse, et Kultuuriministreeerium tagab rahvaraamatukogude kaudu Eesti väljaannete kättesaadavuse infosüsteemis. Riik korraldab selleks vajaliku infosüsteemi kasutusele võtmise. Kulude katmisega võimaldab KuM omavalitsuste rahvaraamatukogudel täita oma ülesandeid elektrooniliselt, mis tagab väljaannete ühtlasema kättesaadavuse üle riigi. Iga raamatukogude andmekoguga liitunud raamatukogu on oma registreeritud lugejate ja küllastajate isikuandmete ning kogudega seotud andmete osas vastutav töötaja.
248.	ERRS § 7 ³ lõige 2 sätestab andmekogus töödeldavate isikuandmete koosseisu, mille hulka kuulub lahtine loetelu andmetest „raamatukogude andmekoguga	Arvestatud	ERRS § 7 ⁴ lõike 1 punkt 4 muudetud.

	liitunud muu raamatukogu lugeja teenindamiseks vajalikud andmed vastavalt muu raamatukogu tegevust reguleerivale seadusele või selle alusel antud õigusaktile.“ Juhime tähelepanu, et nimetatud säte võimaldab liiga laia tõlgendamist ning töödeldavate isikuandmete koosseis ei ole kuidagi piiritletud. Töödeldavate isikuandmete kategooriad tuleb ette näha seaduse tasandil. Palume täpsustada andmekogus töödeldavate andmete kategooriad vältides lahtist loetelu.		
249.	ERRS § 7 ³ lõikes 1 nimetatud eesmärgid erinevad sama sätte seletuskirjas nimetatud eesmärkidest. Palume viia seletuskiri eelnõu tekstiga kooskõlla.	Arvestatud	Seletuskiri muudetud.